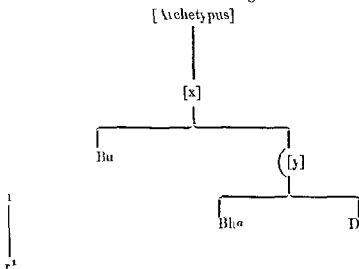

daß du auf hinweist, dass ihm eine Quelle zur Verfügung gestanden hat, deren Provenienz unterhalb x auf der Linie nach Bu zu suchen ist. Dafür daß r auch eine Quelle benutzt hat, deren Ursprung unterhalb x auf der Linie nach Bh^a D liegen muss, spricht die That sache, daß er in Str. 1 die in Bh^a D überlieferte unsinnige Lesart *dl van na dharmā*^o erklärt*).

Ganz nicht gearbeitet und für die Textkritik von ausserst geringer Bedeutung ist der Kommentar r¹. Str. 103, wo r das richtige *er ya* erklärt, bespricht r¹ die falsche Lesart *g dh ja* der y Gruppe. r wird somit auch seinerseits wieder eine Quelle benutzt haben, deren Ursprung unterhalb x auf der Linie nach Bh^a D zu suchen ist**).

Ich stelle also mit allem Vorbehalt folgendes Stammbaum auf

Bu ist die weitest beste Handschrift des Textes.

Die Kommentare r und r¹ sind anfangs recht ausführlich, werden dann aber immer spärlicher, um sich schliesslich auf die

*). Selbstverständlich besteht auch die Möglichkeit, dass r kontaminierte Manuskripte und Manuskripte mit Marginalvarianten benutzt hat.

**). Das Manuskript von r¹ ist von derselben Hand wie D. Die kurzen Citate der Strophenanfänge sind aus D oder Ds Vorlage abgeschrieben (s. Lin. S. 53).

Erklärung der Verbalformen zu beschränken. Um nun jeden Zweifel über das kritische Material, nach dem eine bestimmte Stelle bearbeitet ist, zu beseitigen, habe ich bis Str. 150, ungefähr dem Punkte, wo die Kommentare dürftiger werden, bei allen irgendwie wichtigen Lesarten den Umstand, dass von einem Kommentar oder von beiden die fragliche Stelle nicht erörtert wird, stets durch „r schweigt“, „r¹ schweigt“ oder „r r¹ schweigen“ notiert. Ist also bis Str. 150 bei einer Variante von Belang nichts über die Kommentare vermerkt, so stimmen diese mit meinem Texte überein. Von Str. 151 an ist stillschweigend vorausgesetzt, dass die Kommentare nur die Verbalformen erklären. Es ist, wenn jede Bemerkung über die Kommentare fehlt, in dieser Partie bei allen Wörtern ausser den Verbalformen, die illustriert werden sollen, stets anzunehmen, dass die Kommentare die betreffende Stelle nicht erörtern. Geschieht dies doch, und giebt die Stelle zu kritischen Zweifeln Anlass, so ist auf die Erläuterungen der Kommentare besonders aufmerksam gemacht.

β) Kürzere Recension:

C A Bh^β G und der Kommentar v bilden eine eng geschlossene Gruppe. Andererseits weisen B und L T F durch Übereinstimmung in Fehlern auf eine gemeinsame Stammhandschrift. B ist zwar durch Schreibfehler arg entstellt, repräsentiert aber die beste Überlieferung. L T F*) sind fast als ein einheitlicher Text zu betrachten. In ganz vereinzelt Fällen scheint eine Kontamination zwischen den Gruppen C A Bh^β G und L T F stattgefunden zu haben; die in dieser Beziehung wichtigste Stelle ist Str. 163. Das neu hinzugekommene Manuskript P (Paris, Bibl. nat. S. cr. bengal. 82 A, 12 fol., 6—7 lin.**) ist kritisch fast ganz wertlos, weil es aus

*) F ist im Interesse der Klarheit im kritischen Apparat nicht nur dann citirt, wenn es anders liest als T (s. Einl. S. 54), sondern stets, wenn es von meinem Texte abweicht.

**) Eine Kollation dieser Handschrift verdanke ich der Liebenswürdigkeit des Herrn Louis Finot in Paris.

verschiedenen Quellen konstant ist. In vereinzelten Fällen scheint P gegen die älteren Handschriften mit α übereinstimmend, die korrekte Lesart zu bieten.

Von den Kommentaren ist ν kritisch wertlos, weil er nur das bietet was schon aus C A Blß G bekannt ist. τ leistet für die Herstellung des Textes gute Dienste während ν , ursprünglich wohl dasselbe Werkchen wie τ vielfach nach L umgeändert ist.

Diese Kommentare der kürzeren Recension erklären nur die Verbalformen

Ich habe mich hier auf die notwendigsten Angaben über die Verwertung des kritischen Materials für die Rekonstruktion des Textes der beiden Recensionen beschränkt. Weitere das ΚΑΥΙΤΑΗΡΑ betreffende Fragen sollen bei der demnächst erfolgenden Veröffentlichung der Anmerkungen, Kommentarauszüge und Übersetzungen erörtert werden.

Herr Professor Geldner hat mir durch opferwilliges Entgegenkommen die Veröffentlichung dieser Texte ermöglicht.

Zu grosstem Danke bin ich ausserdem mehreren Giefswalder Professoren verpflichtet, die durch Überweisung einer zu wissenschaftlichen Zwecken bestimmten Summe den Druck dieser Arbeit unterstützt haben.

Giefswald

L. Heller

α) Text der längeren Recension.

जयन्ति मुरजित्पादनखदीधितिदीपिकाः ।

मोहान्धकारविध्वंसान्मुक्तिमार्गप्रकाशिकाः ॥ १ ॥

प्राणायामश्रमोद्धृतस्वेदार्द्रः पातु वः शिवः ।

गङ्गोपगूहनभ्रान्त्या पार्वत्या वीक्षितः क्षणम् ॥ २ ॥

लोकेषु शास्त्रेषु च ये प्रसिद्धाः काव्येषु ये सत्कविभिः प्रयुक्ताः ।

उच्चित्य तांश्चित्तविनोदनाय शब्दानहं धातुभिरुद्धरामि ॥ ३ ॥

एकार्था एकशब्दाश्च भिन्नार्था एकवाचकाः ।

तुल्यार्थास्तुल्यशब्दाश्च नानार्थाः सदृशाक्षराः ॥ ४ ॥

एकार्थाः समशब्दाश्च निवध्यन्ते ऽत्र धातवः ।

धातुपारायणाम्भोधिपारोक्षीर्णधिया मया ॥ ५ ॥

अस्त्यगस्त्यमुनिज्योत्स्नापवित्रे दक्षिणापथे ।

कृष्णराज इति ख्यातो राजा साम्राज्यदीक्षितः ॥ ६ ॥

D Bh^a beg श्रीगणेशाय नमः ॥ r¹ beg श्रीम् श्रीगणेशाय नमः ॥
गोपायतीति, s Strophe 7 ॥ r Jainadiagramm श्री । अर्जुन नमः ॥ Näheres
s. Einl S 49 ff ॥ Bh^a अथ कविगुह्यनामकाव्यप्रारम्भः ॥ — १) = β 1. D
°दीपिकाः st. °काशिका ॥ — 3) Indrajitā = β 2. D ताञ्चित्तविनोद्°,
Bh^a ताञ्चित्तविनोद्°, über °विन्न °ist °चित्त° geschr., r r¹ schwelgen ॥ —
४) cfr β 3 — ५) cfr β 4 — ६) = β 5

गोपायति क्षितिमिमां चतुरब्धिसीमां
 धीमानधर्मवचनाच्च जुगुप्सते यः ।
 विह्वं न गोपयति यस्तु वनीपकेभ्यो
 धीरो न गुप्यति महत्यपि कार्यजाते ॥ ७ ॥
 अग्निं पृणाति पृणति द्विजदेवताश्च
 प्रीणाति सज्जनमनांसि पृणोति धर्मं ।
 यः प्रीयते प्रणयिषु प्रयते च बन्धू-
 न्यं प्रीणयन्ति कविसूक्तरसायनानि ॥ ८ ॥

धर्मं व्याप्रियते पिपतिं पृथिवीं यः पारयत्याश्रमं
 शश्वत्पारयति व्रतानि विधिवद्ब्रह्मैकताने स्थितः ।
 सर्वस्यापि च पूरयत्यभिमतं यः किञ्चिदापूर्यते
 पूर्यन्ते च मनोरथाः सुकृतिनो यस्वार्थिसंदर्शनात् ॥ ९ ॥
 यस्यांहः क्षयति क्षियन्ति रिपवः क्षीणाति विघ्नोदयो
 ब्रह्माभ्यासरसायनव्यसनिनः कायश्च न क्षायति ।
 क्षीयन्ते न वसूनि याचकजनैः स्वेच्छागृहीतान्यपि
 क्षोणीशः क्षिणुते समस्तमपि यः क्षिप्रं प्रजोपद्रवम् ॥ १० ॥
 यो धर्मं श्रुतिनिर्मलेन मनसा मीमांसते सर्वदा
 यो मान्यान्बहु मानयत्यविरतं भृत्यांश्च संमानति ।

७) Vasantatilaka cfr β 6 r setzt voraus धीमान् धर्मं D धोमान् धर्मं zwischen न्न und ध ist § ubergeschr am Rande न Bb धिमात्र धर्मं r¹ schweigt । Bū D वीरो st धीरो r¹ schweigt ॥ — ८) Vasantatilakā cfr β 7 D •सूक्तिं, r¹ schweigt ॥ — ९) Ārdulavikri lita cfr β 37 und β 151 D •पूरयेत् Bb •पूर्यते st •पूर्यते । D यस्यार्धसं ॥ — १०) Ārdulavikri lita cfr β 110 und β 11 Bū D Bb क्षयति st क्षियन्ति, r r¹ erkl क्षियन्ति । D Bb क्षणते r¹ क्षणया हिमाया तनादी ॥

श्रवौ मानयते मनासि मनुते यश्चेष्टया देहिनां
युद्धे वैरिवलं तृणाय सकल यो मन्यते तेजसा ॥ ११ ॥

धूनोति चम्पकवनानि धुनोत्यशोकं
चूतं धुनाति धुवति स्फुटितातिमुक्तम् ।
वायुर्विधूनयति केसरपुष्परेणू-
न्यत्कानने धवति चन्दनमञ्जरीश्च ॥ १२ ॥

तृष्णां न पुष्णाति यशासि पुष्यति
प्रवारणैर्विप्रमनांसि पोषति ।

भृत्यांस्तु यः पोषयतीप्सितैर्धनैः

प्रतिक्षरन् पूषति यस्य विक्रमः ॥ १३ ॥

कायो न जीर्यति जृणाति न यस्य शक्ति-
र्नो जूर्यते भुज्जवलं न जिनाति तेजः ।

यद्विद्विषां जरति चेतसि भोगतृष्णा

तेषां वपूंषि विपिनेषु च जारयन्ति ॥ १४ ॥

गाथां ग्रथयति ग्रथत्यविरतं श्लोकांश्च लोकोत्तरा-
न्गद्यं ग्रन्थयति स्फुटार्थललितं यो नाटकं ग्रन्थयति ।

ग्रथ्णाति श्रुतिशास्त्रयोर्विवरणं ग्रन्थाननेकांश्च यः

स्वच्छं यस्य मनः स्वभावसरलं न ग्रन्थते कुवचित् ॥ १५ ॥

११) Çārdulārikṛidita cfr β 32 und β 106. D stellt die Strophe hinter die folgende D द्वेव st श्रवौ ॥ — १२) Vasantatilakā = β 8 D चम्पकं st चन्दनं ॥ — १३) Uṣyātī (Indra van ṣa + Vanuṣastha s Actm) = β 21, nur hat β च statt तु । Bh² प्रचारणैः ॥ — १४) Vasantatilakā = β 9 — १५) Çārdulārikṛidita cfr β 12 D Bh² श्लोकाश्च श्लोकोत्तरान्, Lu श्लोका-
अश्लोकात्तरान्, r लोकोत्तरान्, r² schweigt । D ग्रथ Bh² ग्रथा st गद्य ॥

यस्तृष्यति प्रवरकाव्यरसामृतेन

तृप्नोति शास्त्रपरिभावनया च भूयः ।

ज्ञानेन तर्पयति यः परमात्मवेदी

तर्पत्यनन्यसुलभैश्च सुखोपभोगैः ॥ १६ ॥

मृषयति न मृषालापं मृषति न पिशुनं न मृषति छुद्रम् ।

मर्षयति न दुर्वृत्तं मर्षति न शठं न मर्षते कपटम् ॥ १७ ॥

यो व्रीणाति जयश्रियं रणमुखे धर्मं वृणीते ऽध्वरे

सत्कीर्तिं च वृणाति यश्च वरयत्यानन्दमध्यात्मजम् ।

तेजोभिर्जगदावृणोति वरति ज्ञातीन्यशो व्रीयते

युद्धे वारयति द्विषो निवर्तते नित्यं प्रजोपद्रवम् ॥ १८ ॥

यस्याननान्न खलु निष्कलतीत्यसूक्तं

धीरस्य यस्य हृदयं कलते न कश्चित् ।

यः कालयत्परिषु काल इवोयदरांडं

लीलां च यः कलयति त्रिदशाधिपस्य ॥ १९ ॥

श्राति श्राद्धे हविरभिमतं श्रोत्रियाणां गृहेषु

श्रायन्त्यन्ये तु परमरसान्धीरखण्डप्रकारान् ।

राष्ट्रे यस्य द्विजवरजनः प्रीतिहेतोः पितृणां

संश्रीणाति श्रुतिनिगदितं स्वादु हृद्यं च कव्यम् ॥ २० ॥

१६) Vasantatilaka cfr β 10 Bl^α प्रचुरकाव्यं, r¹ schweigt । Bū यत्
 st य ॥ — १७) Arvā (Gīt) cfr β 15 D दुर्वृत्तं मृषति शठं नैव मर्षते ॥ —
 १८) Ārdulavikṛidita cfr β 11 Bl^α नयश्रियं । Bh^α धर्मं । Bu यस्य st
 यद् । D •वृणाति st •वृणोति । Bu r¹ वारयते s Aum ॥ — १९) Vasanta-
 tilaka cfr β 70 D •मर्षति st •सूक्तं r¹ schweigt । D Bl^α वीरस्य st धीरस्य
 r¹ sel w । Bh^α यस्य कलते हृदयं न r¹ nicht zu entscheiden ॥ — २०) Mandā-

ईर्ते यत्कीर्तिरैन्द्रं पदमुपरि ततः सप्रलोकीमियर्ति
 प्रेम्णा यं प्रेरति श्रीरतिशयविषयप्रीतिसंप्राप्तये च ।
 यं धर्मे प्रेरयन्ति प्रमुदितमनसो यज्ञभागेन देवाः
 प्रेलत्यर्थैरनर्थान्नराशिरसि शरैः प्रेलयत्यप्रियान्यः ॥ २१ ॥
 यस्योद्यानवने स्फुटन्ति सततं वल्लीषु पुष्पच्छटाः
 स्फोटन्ते नवकुङ्कुलानि कुटजप्रायेषु वृक्षेषु च ।
 स्फोटन्ति द्विषतां शिरांसि सहसा यस्याप्रियं कुर्वतां
 यश्चास्फोटयति स्फुटं दश दिशः कुर्वन्नवैः पूरिताः ॥ २२ ॥

यः शोभते सदसि शक्र इवोज्ज्वलश्रीः
 स्त्रीणां पुरः शुभति काम इवाभिरामः ।
 यः शुम्भति त्रिपुरशत्रुरिवात्तधन्वा
 शत्रून्निशुम्भति कृतान्त इवाहवस्यः ॥ २३ ॥
 धर्म्यां धुरं धरति धीरधियां प्रधानो
 धाम्ना च धारयति यो धरणिं धनुष्मान् ।
 आधीयते न खलु कस्यचिदात्मशक्ति-
 र्यस्मिन्यशश्च धियति ध्रियते च कीर्तिः ॥ २४ ॥

krântā cfr β 19 D Bh^a स्वभिमतरेसान् r r¹ schweigen । Bū चीरषडं,
 r r¹ schweigen । Bū *जना । D सत्राणाति, r¹ श्राग्, म् पाके जयादौ । Bh^a
 युतनि° r¹ schweigt । D चाट्ट st खाट्टु r r¹ schweigen ॥

२१) Sragdharā cfr β 18 und β 45 D Bh^a *प्राप्ति° st *प्रीति° । D
 bh^a *भागे च देवा । D प्रेरत्यर्थं ॥ — २२) Ćardulavikrīdita. = β 13
 D पुष्पच्छटा, r¹ schweigt । D स्फोटते द्वि° । r द्विषता शत्रूणां किकुर्वता
 अहित विदधता, Var zu β 13 ist यस्याहित r¹ schweigt । Bū Bh^a D यस्या-
 स्फोटयति, aber r य । Bh^a D यश° st रचै, r r¹ schweigen ॥ — २३) V₁
 santatīlakā cfr β 41 Bū शत्रु st शत्रून्, Bh^a शत्रुन्, r¹ schweigt ॥ —
 २४) Vasantatilaka cfr β 35 Bh^a धाम्नावधार° । D शक्तिवि° st कस्यचि° ॥

एको ऽपि यः समिति शेषति शत्रुसैन्यं
रूपेण यश्च विगिनष्टि रतेरभीकम् ।

त्यागेन शेषयति केवलराजचिह्नं

शेषं न शेषति धनं किमपि क्षितीशः ॥ २५ ॥

वस्ते चीनवर निवासयति यश्चित्रं च पत्तोर्णक

चित्रं सर्वजनस्य वासयति यस्तैस्तैर्गुणैरुज्ज्वलैः ।

यो देवानुपवासयत्यविरतं निर्वासयत्याहवे

द्रोहान्यस्य मुखासुजे निवसति प्रत्यक्षवाग्देवता ॥ २६ ॥

यज्ञैरिच्छति जेतुमिन्द्रपदवीं यः कीर्तिमन्वेषते

दण्डो यस्य च दिङ्मुखेषु जयिनः सर्वेष्वपि प्रेषते ।

इष्णाति प्रयतः प्रसन्नहृदयो यो धर्मकार्ये सदा

यश्चान्विष्यति जामदग्न्यचरितं तैस्तैः कथाविस्तारैः ॥ २७ ॥

नाराचान्निगिनोति कश्चिदपरश्चक्रं निशीशांसते

कश्चिन्निशयति तोमरान्निगणति प्रासांस्तथैवेतरः ।

कश्चित्खड्गवरं निगानयति च प्राप्तप्रकामोदयः

प्रत्यासन्नंरणोत्सवप्रमुदितो यस्तैन्यमध्ये जनः ॥ २८ ॥

२५) Vasantatilaka cfr β 91 und β 194 Bū रतेषु भीक r erklärt so wohl रतेषु भीकम् als auch रतेरभीकम् r¹ nur das Letzte ॥ — २६) Çārdulavikridita cfr β 14 Bū D r¹ im Stropl eneitā चीर° st चीन°, r¹ in d Erkl schweigt | D Bh^α चित्रं st चित्र | Bh^α पत्तोर्णक | D Bh^α चेत st चित्त r schweigt r¹ nur सर्वस्यापि चितो रजयतीत्यर्थ | D Bh^α य प्रत्यक्ष-वाग्देवता देवान्वासयति प्रवासयति य क्रुद्ध कुल विद्विषा [cfr β] मन्त्री यस्य मुखासुजे निवसति प्रीत्या सरस्वत्यापि [cfr β] st यज्ञै° — °वाग्देवता r erklärt die Esungen von Lu r¹ nicht zu entscheiden s Anm — २७) Çārdulavikridita cfr β 36 Bh^α प्रयत r¹ schweigt ॥ — २८) Çārdulavikridita cfr

रणाङ्गणे यः प्रमिणोति वाणान्मीनाति तैर्मत्तमतङ्गजेन्द्रान् ।
प्रमीयते ऽन्यानपि वीरमुख्यान्धर्मेण नित्यं मयते धनं च ॥ २९ ॥

आज्ञापयत्यवनिपानुपदानहेतो-
र्युद्धे च संज्ञपयति प्रतिपद्यभूतान् ।
विप्रानुपज्ञपयति प्रचुरैः स्ववित्तै-
र्यः प्रज्ञया ज्ञपयति त्रिजगत्करस्थम् ॥ ३० ॥
उद्धृते न परमर्म स धर्मशीलः
संघट्टयत्यरिषु दुर्दमदोःसहायः ।
तेषां विघाटयति हस्तिघटासहस्र-
मित्थं च तस्य घटते नरवीरशब्दः ॥ ३१ ॥

ब्रह्मध्यानाद्बुडति सहसा यस्य संसारबन्ध-
स्तुडुत्यन्तःकलुषमखिलं भावनामार्जनेन ।
यं यं पश्यत्यमलहृदयस्तस्य तस्यात्मवेदी
तोडत्यंहः सकलमचिरात्तोडयत्यश्रियं च ॥ ३२ ॥
कुरति गुणवत्क्रौञ्चद्वन्द्वं गुजन्ति च सारसाः
श्रवणसुभगं हंसानीकं कुनाति मनोरमम् ।

β 76 D निश्रणति, Bu निसणति [s scheint aus श् geändert zu sein] st
निश्रणति r निसणति । वण पण समुक्तौ । भ्वादी । परस्मै । r¹ in d Str
निश्रणति erkl श्राण थाण दाने । Bū in प्रासा° wohl s aus श् verbessert ।
r¹ in d Str निश्रानधति erkl श्राणन् ॥

२९) Upajātri (Viparitākhyanaki) cfr β ३९ D Bh^o r¹ in d Str
महागजेन्द्रान्, r¹ in d Erkl schweigt ॥ — ३०) Va^oantatilakā cfr β ७९
Bh^o पचभूपान् । D Bh^o r¹ in d Str हिरण्ये° st स्ववित्तै°, r¹ in d Erkl
schweigt ॥ — ३१) Vasantatilakā cfr β 16० und β 20° — ३२) Maodākṛā itā
D बुडुत्यत Bh^o तुडुत्यत ॥

यदुपनगरस्रोतस्त्रिन्यां रतोन्मदकामिनी-
 मणितमधुरं क्लृयन्ते च क्वचिज्जलरङ्गवः ॥ ३३ ॥
 स्वर्ग भावयते भुजार्जितधनः काम्यैरसौ कर्मभि-
 र्वेदोक्तैर्दुरितक्षयं च भवते नित्यैः स नित्योदितः ।
 कृत्स्नं भावयति प्रसन्नहृदयो ब्रह्मैकतत्त्वं जग-
 द्यस्याविर्भवति स्वयं गुणगणः सर्वो ऽपि योगोद्भवः ॥ ३४ ॥
 सत्येन यः श्रुन्थति वाचमात्मनः
 कायं च यः श्रुन्थयति व्रतादिभिः ।
 यः श्रुन्थते दोषनिवर्तनात्मनो
 यस्य त्रय श्रुध्यति कारणैस्त्रिभिः ॥ ३५ ॥
 तापयत्यशिगिरद्युतिर्दिवा पावकस्तपति वासरक्षये ।
 यः सदा वितपते निजौजसा तपते च मुनिवत्परं तपः ॥ ३६ ॥
 अतिरेचयति श्रिया सुरेन्द्रा-
 दतिरिङ्गे च न तेजसा खरांशोः ।

३३) HANU cfr β 17 D Bh^a r¹ in der Strophe क्लृयति [Bh^a sel r
 (ft कु st कु) r¹ erkl क्लृग् श शब्दे प्रयादी । अत्र कविना परमतेन ह्रस्व क्लृयते
 s Anm । B । D Bh^a r¹ श्रोतस्त्रिन्या r¹ in d Str स्रो, schweigt in d Erkl ।
 Bh^a r¹ in d Str रते मद^o r¹ in d Erkl und r schweigen D रतेमद^o ।
 D क्लृयते Bh^a r¹ in d Str क्लृयते r¹ erkl क्लृयेड । r¹ य कणति क्लृयतीति पाठ
 सो ऽशुद्ध इव लक्ष्यते दात्युह कणति क्लृयतीत्यादिवृत्तवच्यमाणे [Ms °दि । वृ°]
 पुनरुक्तदर्शनात् s Anm und α 43 ॥ — ३४) (Ārdulavikridita cfr β 50
 Bu r lasen d.Str aus D स्वर्गे । Bh^a विश्विक^o st ब्रह्मिक^o । D r¹ in d Strophe
 सुधीर st जगद् r¹ schweigt in d Erkl ॥ — ३५) Indravamsā cfr β 20
 Bh^a शुद्दति शुधयति शुधते r¹ im Strophencitat richtig य शुधतीति, 10
 । Erkl zu dieser Form शुध शुधी भ्यादी । r¹ शुधच दिवादी ।
 Bu D Bh^a °वर्त्तनात्मनो ॥ — ३६) Rathoddhata cfr β 29

व्यतिरेचति नात्मबन्धुवर्गा-

हृदतो ऽप्यस्य रिणक्ति नार्थसंपत् ॥ ३७ ॥

सर्वो ऽपि धर्ममनुशीलति तस्य राष्ट्रे

कामांस्तु शीलयति धर्मधनाविरुद्धान् ।

स्वस्थो जनः शिलति को ऽपि न वस्तु किञ्चि-

द्भिक्षां यतिः सिलति यस्य तु शैववृत्तिः ॥ ३८ ॥

यो वृंहति द्विरदसैन्यमृतूपचारै-

भोगैश्च वृंहयति वारणशास्त्रवेदी ।

यद्वृंहति प्रतिगजानिव तर्जदुच्चै-

स्तद्वीक्ष्य यश्च वृंहति द्विषतां क्षयाय ॥ ३९ ॥

न केचिद्वाधन्ते व्यपगतरुजः सर्वमनुजा

न वाधन्ते ऽन्योन्यं प्रकटितसुहृद्वृत्तिमधुराः ।

अनङ्गः सर्वेषा परमिह शैरर्विध्यति मनः

प्रजायां यस्यान्यो विधति न विरुद्धं कथमपि ॥ ४० ॥

३७) Anpacchandāsika (Vasantamālikā). cfr. β 98 D ०रिक्ते st. ०रिङ्के । D Bh^० यस्य st च न । D विरिणक्ते ददतोपि st दद^०— ०णक्ति, Bh^० ०वर्गाद्रि-
णक्ति ददति, lässt den Rest fort ॥ — ३८) Vasantatilakā. cfr. β 247. D यस्य
st. तस्य, Bh^० om., r r^१ schweigen । D स्वस्थो? st स्वस्थो, r^१ erkl. स्वहृत्वात्,
r शुद्धत्वात्, s Anm । D om. को ऽपि — सिलति । Bh^० भिवा । r शिलति । शिल
पिल ... उहे ... शिलति । स एव शिल पिल ... । धात्वादेः यः [Ms. य]
सः । इत्यनेन सकारं निरूपयति, r^१ सिल शिल उहे ... । एष एव द्वितीय एव
सिल, Bū शिलति st सिलति ॥ — ३९) Vasantatilakā cfr. β 95. Bh^० यो
st. यद् । D ०निव गर्जदु^०, r^१ schweigt । D यद् st तद्, r r^१ unentschieden ।
Bh^० वृंहति st. वृंहति ॥ — ४०) Çikharini r वाधते । वाधु ... st. वाधन्ते ।
D ०वृत्तम^० । r^१ सर्वसामिति पाठः । D Bh^० प्रजाना, r^१ schweigt । D वधति
न विरुद्धः ॥

धर्मेण साधु परिवर्हेति यः पृथिव्यां
 नित्यं निवर्हयति चार्थिजनस्य दौःस्थ्यम् ।
 जौर्येण शत्रुवलमाणु निवर्हते यः
 शत्रून्प्रवल्हत उदात्तमतिः सदैव ॥ ४१ ॥
 गजति गजसमूहस्तस्य वेलावनान्ते
 सरुप इव समुद्राः प्रेक्ष्य तं गाजयन्ति ।
 तदुभयमनुकर्तुं गर्जतीवाद्युवाहः
 प्रतिरवभरितत्वाद्गर्जयन्त्यद्रयो ऽपि ॥ ४२ ॥

दात्यूहः कणति कणत्यविरतं श्वेतच्छदानां गण-
 स्तीरोपान्ततरुस्थिता च कुरश्रेणी कुणत्युत्सुका ।
 यस्यान्तःपुरदीर्घिकासु हृदयं यूनां समुत्कण्ठय-
 न्कर्णाटीसुरतस्वरानुकरणैः कोयष्टिकः कूजति ॥ ४३ ॥
 तेतिल्यते शिशुजनो धनिनां गृहेषु
 तिल्लन्ति यौवनमदेन च तद्युवानः ।
 चिल्लन्ति चारुनयनाः सततं तरुण्य-
 श्रुल्लन्ति वृद्धवयसो ऽपि तदीयराष्ट्रे ॥ ४४ ॥

४१) Vasantatilakā cfr β 234 r überall व Bh^a überall व, D in der ersten, Bu in der letzten I orm व, sonst व r¹ im Strophencitat परिवर्हतीति erkl वृह die ubrigen Wurzeln mit व । r परिवर्हति erkl वृहि वृहि वृदी भ्वादा । D Bh^a नित्यं च वर्हयति साधुजनस्य, r¹ unentschied n । Bh^a शत्रुन्प्रवर्हति r¹ वर्हि, erkl Parasm, s Anm, D प्रवर्हति, r will neben वरह् auch वल्ह zulassen, s Anm । Bh^a न दात^०, D न दान^० st उदात्त^०, r r¹ sel weigen ॥ — ४२) Mahā cfr β 222 D य st त, r unentschieden, r¹ त गजसमूह । Bū D r रवपरिपूर्णा Bh^a प्रतिपूर्णा r¹ schw aber r scheint ausser परिपूर्णा noch die Lesart भरितत्वाद् zu erwahnen Nah res s Anm ॥ — ४३) Çardulavikrīṭita cfr β 17 — ४४) Vasantatilakā cfr β 47

यस्य पृथ्वी प्रसूते ऽर्थं धर्मो ऽर्थाच्च प्रसूयते ।
 प्रसौति विजयं धर्मः स च प्रसवति श्रियम् ॥ ४५ ॥
 शास्त्ररीन्धर्ममाशास्ते कीर्तिमाशसते पराम् ।
 यः शंसति सतां मार्गं विशसत्युत्पथस्थितान् ॥ ४६ ॥
 घिण्णते न परद्रथं गृह्णाति विदुषां मनः ।
 ग्रहते हृदयं स्त्रीणां द्विषां गृहयते शिरः ॥ ४७ ॥
 ददाति द्रविणं भूरि दाति दारिद्र्यमर्थिनाम् ।
 यो ऽवदायति कीर्तिं च शिरो ऽवद्यति विद्विषाम् ॥ ४८ ॥
 वेत्ति सर्वाणि शास्त्राणि गर्वो यस्य न विद्यते ।
 विन्दते धर्मं सदा सद्भिस्तेषु पूजां च विन्दति ॥ ४९ ॥
 रात्रावुदयते चन्द्रो दिवोदयति भास्करः ।
 उदेति यः सदैवोर्व्यां नोदीयन्ते च विद्विषः ॥ ५० ॥
 नित्यं महति माहेयीं महयत्यर्थिनो द्विजान् ।
 स्वर्गं महीयते यस्य कीर्तिर्लक्ष्मीश्च मंहते ॥ ५१ ॥
 वृणक्ति वृजिनैः सङ्गं वृक्ते च वृषलैः सह ।
 वर्जत्यनार्जवोपेतैर्यो वर्जयति दुर्जनैः ॥ ५२ ॥

४५) cfr β 26 — ४६) cfr β 22 D Bh^a °शसतेतरा, r r¹ erkl आश
 सते, *schweigen über पराम् s Anm ॥ — ४७) cfr β 33 D पणते st
 घिण्णते r¹ im Strophencitat पिणते erkl घिण्णते । Bh^a गर्हते D गर्हते
 st ग्रहते r¹ गर्हि गृह्णि कुत्सने भ्वाद्गौ (i e गर्हते) । Bū द्विपता गृह्यते,
 r गृहयते geandert in गृह्यते r u r¹ erklaren aber गृहयते ॥ — ४८) = β 24
 D दारिद्र्यम् ॥ — ४९) = β 25 Bu शास्त्राणि सर्वाणि r¹ *schweigt in d
 Lrkl im Strophencitat वेत्ति सर्वाणि इति ॥ — ५०) cfr β 23 D °वोग्यो
 Bh^a °वोग्य st °वोर्व्या, r r¹ schw ॥ — ५१) cfr β 34 — ५२) = β 27
 r¹ s folg Str । D वृक्ते Bū वृक्ते verbe'sert aus वृक्ते ॥**

न सपृणक्ति कृपणैः मंपृक्ते न पृथग्जनैः ।

संपर्चति सदाचारैः संपर्चयति पण्डितैः ॥ ५३ ॥

नियुक्ते गुल्मपालान्यो नियोजति नियोगिनः ।

नियोजयत्यनीकस्थान्स्वयं चात्मनि युज्यते ॥ ५४ ॥

वाणावलिं किरत्याजौ करोति शरमण्डपम् ।

कृणोति करिणः शचोर्यः कृणाति हयान्नरान् ॥ ५५ ॥

तयते यस्त्रयीधर्मं तायते च तपोधनान् ।

चायते भुवनं कृत्स्नं यत्कीर्तिः स्थायति क्षिप्तौ ॥ ५६ ॥

सर्वस्वे ऽपि हते वनीपकजनैः क्षुभ्नाति न त्यागिनः

संग्रामे परिवारितस्य रिपुभिः शूरस्य न क्षोभते ।

यस्यान्तःकरणं सरालसलसत्पौराङ्गनालोचनै-

स्तृष्यद्भिः परिपीयमानवपुषो धीरस्य न क्षुभ्यति ॥ ५७ ॥

यो लक्षते क्षितिभृतां चरितानि चरै-

र्लिङ्गैश्च लक्षयति यो हृदयं परेषाम् ।

सूक्ष्मातिसूक्ष्ममपि लक्षयते महात्मा

यो मन्त्रमप्रतिहतप्रतिभाप्रभावात् ॥ ५८ ॥

५३) cfr β 28 r¹ nur न सपृणक्तीति dann erst folgt d Frkl der vorig n Str ॥ — ५४) cfr β 42 — ५५) cfr β 44 D कृणाति करिण । B¹ शचुर्यं । alle Hdschr bieten हयातरान् r हयातरान्द्वयविशेषान् r¹ nur हयविशेषान् ॥ — ५६) cfr β 40 D स्थायते क्षिप्तौ ॥ — ५७) Çārdulavikrīḥita cfr β 56 B¹ कृते st हते । Ob चारितस्य oder चारितस्य in Bu r nicht zu entscheiden, r¹ schweigt । Bu तृष्यद्भिः, D B¹ तृष्यद्भिः st konjuc तृष्यद्भिः, r r¹ schw । Bu वीरस्य st धीरस्य r r¹ schw ॥ — ५८) Vasantatilaka. D यो लक्षति, r¹ यो लक्षतीति als Stropheneitat, seine Frkl scheint mir für लक्षते zu sprechen s Anm 1 r सूक्ष्मातिशू० । D परात्मा st महात्मा । Bu हत st हत० r¹ schw ॥

युद्धे निरुद्धदिनकृत्किरणप्रचारं
 नाराचमण्डपमसौ गगने तनोति ।
 तेजो वितानयति तीव्रमरातिराष्ट्रे
 कीर्तिं कृती वितनति त्रिषु विष्टपेषु ॥ ५९ ॥
 सर्वायसं करिणि मुञ्चति कङ्कपन्त्र
 दीप्रं च मोचयति तद्दलमश्वकाये ।
 संख्येषु मोक्षयति यश्च शरं मनुष्ये
 स्वां स्वां भुवं प्रतिगते विदितास्त्रवेदः ॥ ६० ॥
 यो मार्ष्टिं मृद्धिरुदकैश्च बहिः शरीर-
 मन्तश्च मार्जति पवित्रतरान्नपानैः ।
 संसारदोषकलुषीकृतमात्मतत्त्व
 ज्ञानेन मार्जयति यश्च विष्णुद्वसत्त्वः ॥ ६१ ॥
 उत्कण्ठते न हृदयं प्रमदासु यस्य
 नोत्कण्ठति क्षणमुखेषु च कौतुकेषु ।
 उत्कण्ठयत्यविरतं पुनरात्मतत्त्व
 सम्यक्प्रबोधमधुपानरसायनेषु ॥ ६२ ॥
 धृष्णोति तस्य न कविर्न च परिडतो ज्ये
 सर्वस्य धर्षति धियं विदुषो विवादे ।

५९) Vasantatilaka cfr β १० Bu वितनुति ॥ — ६०) Vasantatilaka
 cfr β ४८ Bu Bl^a r¹ दीप्र [D r दीप्र] । Bu r¹ तद्दल ॥ — ६१) Vasantati-
 laka. cfr β ५५ Bl^a *तरान्नपानैः । Bh^a विरुद्धं st विरुद्धं । Bu *तत्त्व
 st *सत्त्व wohl त aus प verbessert r¹ schweigt ॥ — ६२) Vasantatilaka
 cfr β ८१ Bh^a क्षणमुखेषु r¹ schw ॥

एको ऽपि यः सकलशत्रुसमूहमाजा-
 वाक्रम्य धर्षयति दुर्धरबाहुवीर्यः ॥ ६३ ॥
 यो वृत्यते विषमवैदिकवाक्यजात-
 मात्मीयया प्रतिभया जितवृत्तिकारः ।
 भृत्येषु वर्तयति यश्च समानदृष्टिः
 शिष्टेषु बान्धवजनेष्विव वर्तते यः ॥ ६४ ॥
 यो वर्धते विधुरिवाखिलदिङ्मुखेषु
 शश्वत्प्रसारितकरः कमनीयकान्तिः ।
 धर्मेण वर्धयति यस्य च धीर्विश्रुद्धा
 युद्धे विवर्धयति यश्च रिपून्तमाङ्गम् ॥ ६५ ॥
 वप्राणि लोटयति लुट्यति गोपुराणि
 प्राकारचक्रमतिलोटति लोष्टतुल्यम् ।
 यो विद्धिषां द्विरदधीरवलो वलीया-
 न्दुर्गेषु दुर्गतजनोद्धरणैकबुद्धिः ॥ ६६ ॥
 अर्थं प्रयच्छति सदर्थिजनाय नित्यं
 दीदांसते दुरितमुयतरैस्तपोभिः ।
 यश्चावदानयति दानवकष्टानुल्यं
 साक्षादधोऽप्यज इव प्रतिपक्षचक्रम् ॥ ६७ ॥

६३) Vasantatilakā cfr β 87 — ६४) Vasantatilaka — ६५) Vasanta-
 tilakā cfr β 80 Bu D Bh^a युद्धेषु वर्धयति r¹ nicht zu entsel-ciden ॥ —
 ६६) Vasantatilakā cfr β 107 Bū अभि^o st अति^o, r अभिलोटति । लुट
 अतिपूर्व [D Bl^a r¹ अति^o] । Bū Bl^a लोष्ट^o, [D r लोष्ट^o] । D Bh^a
 वीर^o st धीर^o, r r¹ schwe gen ॥ — ६७) Vasantatilakā r सदर्थ^o, D
 समर्थ^o st सदर्थि^o, r¹ schw । Bl^a यच^o, D पच^o, Bu कक्ष^o st korj c
 कच^o, r r¹ chw ॥

वातोद्धतो जलनिधेर्मलयोपकण्ठे
यं शीकते शिशिरशीकरवारिवर्षः ।
शोकन्ति सिन्धुसलिलानि हिमाद्रिपार्श्वे
मन्दाकिनीजलकणा अपि शीकयन्ति ॥ ६८ ॥

खेलन्ति लीलागतिविभ्रमेण यद्धारनार्यो जितराजहंसाः ।
स्खेलन्ति पौराः सह सुन्दरीभिः सुखं च खेलायति भृत्यवर्गः
॥ ६९ ॥

यद्वस्तु श्रुच्यति न तत्किल भक्षणीय-
मित्यागमस्थितिभिदां चरितं नृपाणाम् ।
यः शोचति श्रुतिनिवेदितमार्गसेवी
ज्ञानेन श्रुच्यति सदा हृदयं च यस्य ॥ ७० ॥
कश्चिन्न कौति करणैरुपपीड्यमान-
स्तस्य प्रजासु कुवते न च तस्करेण ।
काव्यानि यश्च कवते कविवल्लभो ऽसौ
तं पूजयत्यभिमतैर्विभवैरजस्रम् ॥ ७१ ॥

यस्य वाणनिवहो रणाङ्गणे द्योतिताम्बरतलो ऽभिधावति ।
धावति त्रिदशमन्दिरे यशः कीर्तिरप्यखिलदिक्षु धन्वति ॥ ७२ ॥

६८) Vasantatilakā cfr β 1९5 Bu immer सी०, D सीकति r सीकते
सीकृ शोकति चीकृ शीकृ सीकयति स एव इनत । Bu r सीकर०, r¹ schw ॥
— ६९) Upajātū cfr β 64 Bh^० खलति । D सुर० st सह, r¹ schw ॥ —
७०) Vasantatilakā cfr β 208 und β 2१० — ७१) Vasantatilakā cfr β १०
Bu r करणैरुप० r¹ राजयाह्यभागे पीडित सन् । D पूजयत्यपि म० । Bh^०
०मतेर्वि० ॥ — ७२) Rathoddhatā cfr β 128 D ०मदिर r¹ schw । Bū D
धावति st धन्वति, r¹ सर्व धव श्व गती भ्वादी ॥

निशितशरसहस्रैश्छादयत्यन्तरिक्षं
 छदति रणभुवं यो विद्विषां रण्डखण्डैः ।
 समरविजयलक्ष्म्यालिङ्गितं यच्छरीरं
 सुरयुवतिविमुक्ताश्छादयन्ति सजश्च ॥ ७३ ॥
 पतयन्ति रणेषु यस्य बाणाः
 सततं तैर्निहताः पतन्ति कायाः ।
 चतुरश्चतुरब्धिमेखलाया-
 मिह धात्र्यामधिपत्यते च यः ॥ ७४ ॥
 प्रथते पृथिवीभुजां विजेतु-
 श्चरितं यस्य चतुर्दिशां मुखेषु ।
 प्रथयत्यतिथिप्रियस्य कीर्तिः
 पृथुवत्प्राथयति स्थिरं यशश्च ॥ ७५ ॥
 यत्तते यतिवद्विमुक्तिहेतो-
 रपि शत्रुं न च यातयत्यदोषात् ।
 अपराधिषु राजकेषु यश्च
 प्रतिनिर्यातयति प्रसह्य वैरम् ॥ ७६ ॥
 कोपादसौ शपति भृत्यजनं न कंचि-
 त्प्राप्तापराधमपि शप्यति न प्रभुत्वात् ।

७३) Malini cfr β 16 D भुवि रण st रणभुव ॥ — ७४) Aupacchanda-
 sika (doch s Anm) cfr β 49 D Bh^a शतशस्त्रैः, Bū शनशस्त्रैः st सतत तैः,
 r¹ schu, aber r सततमनवरत ते शरीर्निहता । Bh^a •निहिता ॥ — ७५) Au-
 pacchandāsika (Vasantamālikā) cfr β 191 Bh^a lisst d zweite Halbstr
 aus D यस्य कीर्तिं st कीर्तिं पृथुवत्, r¹ schweigt । D प्रार्थयति ॥ —
 ७६) Aupacchandāsika (Vasantamālikā) cfr β 75

कालप्रियाय शपते यतरस्य हेतो-
स्तत्कार्यमाणु कुरुते कुरुतुल्यतेजाः ॥ ७७ ॥
सज्जन्ति कृञ्जरघटाः खलु यत्रयाणे
य सततं युधि परिष्वजते जयश्रीः ।
चेतः समासजति यस्य गुणानुरागा-
द्विद्याविष्णुहृदये विदुषां समूहे ॥ ७८ ॥
व्यायामशीलः पुरुषो न मेदते
प्रायेण मेद्यत्यकृतश्रमो जनः ।
एवं विदित्वायुधवाजिवारणै-
र्व्यायच्छते यश्च न मेद्यत्यतः ॥ ७९ ॥

अज्ञाननिद्रानिविडोपगूढे राजन्यके वेद्यते य एकः ।
मुखानि यो वेद्यते सदैव स्वार्थं प्रजा यत्र निवेद्यन्ते ॥ ८० ॥

कश्चिन्न कुप्राति कदर्शितः शुचा
नरो न रोगव्यथितश्च कुन्थति ।
देशे तदीये प्रतिकूलवर्तिनां
मूलस्थितं कुप्यति केवलं वपुः ॥ ८१ ॥

७७) Vasantatilaka cfr β 179 Bh^a किञ्चि^० । Bh^a कालप्रियाखाय
शपते नृपतस हेतोर्त्सार्यमाणु D कालप्रियाख्या शपते नृपस्य हेतो स्वतुल्य
मपि य कुरुते सुतेजा r कालप्रियाख्याय । आदित्याय शपते । सभाव्यमान
मिथ्याभाव निरस्यति । अथवा तव पादान्मृशामीत्येव शपथ करोति । किमर्थं ।
अयतरस्य प्रकृष्टपुण्यहेतोर्निरसो मिथ्याभाव । आणु शीघ्र सू[dann त्सा ge-
ulgt]र्यं करोति । किविश्रष्ट । कुरुतुल्यतेजा r¹ nicht zu entscheiden, s Anm ॥
— ७८) Vasantatilak D °हृदये ॥ — ७९) Indravamça. cfr β 136 Bu D
युधि st °युध^० । D यस्य st यश्च ॥ — ८०) Upajätu cfr β 52 Bu r °निवि-
डो, r¹schw । D Bh^a न st नि^० । Bh^a विद्यते ॥ — ८१) Upajätu (Indravamça
+ Van çastha s a 13) cfr β 174 D Bh^a रोगैर्भ्यं^० r¹schw । Bh^a तदीय ॥

अवगुरते न विरुद्धं नोद्गुरयते क्वचिद्दृथाघातम् ।
 आगूर्यते जयध्रीरत एव च संमुखं तस्य ॥ ८२ ॥
 बोधते ब्रह्मविद्यां यः क्षत्रविद्यां च बोधति ।
 नित्यमध्यात्मयुक्तात्मा ब्रह्मात्मानं च बुध्यते ॥ ८३ ॥
 सर्वो गर्वति विद्याभिर्धनैर्गर्वयते ऽपरः ।
 सर्वविद्यस्तु सम्राट् च यो न गर्वायते प्रभुः ॥ ८४ ॥
 त्वरते न तथार्थेषु न च कामेषु तूर्यते ।
 यथा त्वरयते धर्मे ज्ञात्वासौ जीवितस्थितिम् ॥ ८५ ॥
 अर्चते चन्द्रचूडं यो गुरुमग्निं तथर्चति ।
 अर्चयत्यनिशं विप्रान्कर्णधारान्भवारणवे ॥ ८६ ॥
 अनुमीमति दूरस्थं सूक्ष्मं चाप्यनुमीयते ।
 यो ऽनुमाययति श्रीमानर्थं चैलोक्यगोचरम् ॥ ८७ ॥
 दीनेषु दयते नित्यं दयते मेदिनीं च यः ।
 दीयन्ते विद्विषो यस्य प्रतापोपनिषीडिताः ॥ ८८ ॥
 यो मार्गयति सन्मार्गमपवर्गं च मार्गति ।
 सांसारिकं तडित्तुल्यं सुखं मृगयते न तु ॥ ८९ ॥

८२) Āryā (Pathyā) cfr β 51 D °यते वृथा क्वचिद्घात, Bha °यते
 वृथा क्वचिद्घात । Bha r सम्मुख, r¹ schweigt ॥ — ८३) = β 53 — ८४) cfr
 β 71 Bha सर्वे गर्वति । D °नैर्गर्वायते । D सम्राट् च सर्वविद्यय नित्य गर्वा
 यतेपर, Bha सम्राट् सर्वविद्यय गर्वायते तथा न य, r सर्वविद्यय सम्राट् च
 तथापि द्रपं न करोति, r¹ schw ॥ — ८५) cfr β 257. — ८६) cfr β 116
 B6 D Bha तथार्चति, r r¹ erkl तथर्चति und तथार्चति, s Anm । B6
 अर्चयतेनिश, r अर्चयते, erkl aber Parasm, s Anm ॥ — ८७) cfr a 29,
 β 39, β 79 Note, β 143 β 183 — ८८) cfr β 84 — ८९) cfr β 90 Bha न तु इ
 न तु ॥

न हिंस्ति वृथा जन्तूस्तृणान्यपि न हिंसति ।
 परं स हिंसयत्येकं यस्तदाज्ञां विलङ्घते ॥ ९० ॥
 बीभत्सते परस्त्रीभ्यो यो वध्नाति रतिं रणे ।
 बन्धयन्ति न दुःखार्ताः केशानथरियोषितः ॥ ९१ ॥
 धर्माय व्ययत्यर्थं यश्च व्ययति कीर्तये ।
 प्रेम्णा यस्य यशः पृथ्वी संब्ययत्युत्तरीयवत् ॥ ९२ ॥
 मुटति द्विषतां दर्पं स्त्रीणां मानं च मोटति ।
 मोटयत्यक्षरज्ञानगर्वं यो वादिनामपि ॥ ९३ ॥
 अर्जते धर्ममेवैकमर्थं धर्मार्थमर्जति ।
 अर्जयत्यूर्जिताल्लोकान्यो धर्मैरौव शाश्वतान् ॥ ९४ ॥
 जिह्रेति नीचसंगत्या ह्रीच्छत्यनृतभाषणात् ।
 यो नामग्रहणादेव स्वैरिणीनां हृणीयते ॥ ९५ ॥
 क्रन्दन्यश्रुजलोत्पीडैः क्रन्दन्ते शोकविक्रवाः ।
 आक्रन्दयन्ति दैवं च वैधव्याद्यदरिस्त्रियः ॥ ९६ ॥
 लक्ष्म्या नोल्लसते प्रेम्णा लालयते ऽनुजीविनम् ।

९०) cfr β 57 Bū हिंसयत्येन । Bb^α तदाज्ञा ॥ — ९१) cfr β 54 D Bb^α
 केशान्यदरि^०, r r¹ unentschieden ॥ — ९२) cfr β 117 D धर्माये व्ययत्यर्थं,
 Bb^α धर्माय व्ययत्यर्थं, Bū धर्माय यो व्ययत्यर्थं r व्ययति, erkl aber richtig
 व्ययति, r¹ als Strophenentat धर्माय व्ययतीति erkl aber richtig, r r¹
 erwahnen ausserdem die Moglichkeit, die erste Verbalform mit आ zu
 schreiben, cfr Dhatup ३१, १०, s Ann 1 Bb^α यश्च व्ययति कीर्तये ॥ — ९३) cfr
 β 104 — ९४) cfr β 100 — ९५) cfr β १०९ Bū ह्रिणी^० ॥ — ९६) cfr
 β 72 D Bb^α शोकविक्रवा, r unentschieden, r¹ क्रदुक् . विक्रवे भ्वादी
 शोकेन विक्रवा स्फुरित्यर्थं । r¹ zur zweiten Halbstr देवशब्द उच्चारय
 तीत्यर्थं ॥

लालयत्यतिमात्रेण ललनां न कदाचन ॥ ९७ ॥

लङ्घते न गुरोराज्ञां न च लङ्घयति स्थितिम् ।

अव्याधिरतिदीप्ताभिर्यः कदाचिन्न लङ्घति ॥ ९८ ॥

न सीदति क्वचित्कार्ये नासादयति संशयम् ।

नासीदति भ्रमं यस्य बुद्धिः सर्वातिशायिनी ॥ ९९ ॥

गर्हते न तथा श्वानं चण्डालं च न गर्हति ।

गर्हयत्याहवे भयं यथासौ क्षत्रियं नरम् ॥ १०० ॥

प्रापयन्ति यतः सर्वे प्रार्थ्यमानार्थमर्थिनः ।

स तेभ्यः प्रापति श्रेयः कीर्त्या चाप्नोति रोदसी ॥ १०१ ॥

न प्रगल्भायते क्वापि न च दम्भात्प्रगल्भति ।

अर्थे शास्त्रे च स सम्यक्कृतबुद्धिः प्रगल्भते ॥ १०२ ॥

क्लीबते कश्चिदर्धेषु कश्चित्क्लीब्यति जीविते ।

अर्थप्राणव्यये प्राप्ते नासौ क्लीवायते क्वचित् ॥ १०३ ॥

गाधते न परद्रव्यं न गृधयति परस्त्रियम् ।

गर्धयन्ति ततः सर्वे स्वाभिप्रेतार्थमर्थिनः ॥ १०४ ॥

९७) cfr. β 103 D Bh^a नोत्सभते, r¹ भोत्सभते, so aber nur im Strophen-
 citat । D लालयत्यनुजीविनः ॥ — ९८) cfr β 67. Bh^a लंघयति स्थिति ।
 D *तिदीर्घापिम् यः । D कदापि न, r¹ कदाचिदपि लघन न करोति ॥ —
 ९९) cfr. β 77. — १००) cfr. β 108 Bh^a चाण्डाल r¹ schweigt ॥ — १०१) cfr.
 β 66. D प्राप्नोति Bh^a व्याप्नोति, r¹ unentschieden ॥ — १०२) cfr. β 153.
 D Bh^a दम्भात्प्रगल्भते, wie r¹ gelesen hat, kann ich nicht sicher entscheiden,
 wohl Âtm., s. Anm । D च सम्यग्: कृत°, Bh^a च सम्यक् यः कृत°, r nur सम्य-
 कृतबुद्धिः निश्चितबुद्धिर्यतः, r¹ schw. ॥ — १०३) cfr. β 85. Bh^a lässt die Strophe
 aus. Bū r stets क्लीब°, r¹ क्लीबते इति क्लीबृद् ... क्लीब ... क्लीब .. ॥ — १०४)
 cfr. β 270 und β 256. D गोधते, r¹ गोधते न परेति गोधृद् ... r गाधते गोध
 [wohl nur st. । गाधृ] ... । D Bh^a यतः, r¹ यस्माद्प्राप्तः ॥

खदते मधुसंपर्के स्वादते सोममध्वरे ।

आस्वादयति दीप्राग्निर्गुरु वृष्यं च भोजनम् ॥ १०५ ॥

खिद्यते यो न भृत्येषु याचकेषु न खिन्दति ।

खिन्ते तेष्वेव ये द्रव्यं दीयमानं न गृह्णते ॥ १०६ ॥

डिपन्ति यस्य मातङ्गा डिपन्ति च तुरंगमाः ।

डेपयन्ति च पादाता युद्धे निम्नोन्नतां भुवम् ॥ १०७ ॥

चुट्यन्ति सर्वसंदेहास्त्रुटन्ति ग्रन्थयो हृदि ।

चुटति ब्रह्मविज्ञानाद्यस्य संसारबन्धनम् ॥ १०८ ॥

चिह्नं रजति नारीणां स्वयं तासु न रज्यति ।

राजते तस्य भौजंगो वृत्तिः सर्वातिशायिनी ॥ १०९ ॥

निषेधति तदीयाज्ञां यः कश्चित्कालचोदितः ।

तं सेधति स दण्डेन तेन सर्वत्र सिध्यति ॥ ११० ॥

सहते शस्त्रसंपातं सहति श्रममाहवे ।

उत्साहयति यच्चित्तमपि जेतुं शचीपतिम् ॥ १११ ॥

नित्यमाद्रियते धर्मे न कुतो ऽपि दरत्यसौ ।

१०५) cfr β 119 Bh^a मध्य^० st मधु^० । Bh^a D *सपह्णं, r r¹ schw ।
D दीर्घादि^० । D गृध्र, Bh^a गृध्र st वृष्य, r schw r¹ गुरुणा वृहस्पतिना
गृध्रते ऽभिलष्यत इति गुरुगृध्र ॥ — १०६) = β 68 — १०७) cfr β 96 —
१०८) cfr. β 38 Bh^a stets तु^० st चु^० । r zur dritten Verbalform चुटति चुट
कलहकर्मणि तुदादौ परस्त्रीपदौ [s aber Dhâtop 98, 83] संसारबन्धन
विनश्यति, r¹ चुटत् कालहकर्मणि तुदादौ विनश्यतीत्यर्थं ॥ — १०९) cfr
β 264 D स्वयं चासु न, r¹ schw । r रज्यते, r¹ unentschieden । D Bh^a
राजते यस्य, r¹ schw ॥ — ११०) cfr β 272 Bu कश्चित्कालप्रचोदित st
य — *चोदित r¹ unentschieden, D Bh^a *नोदित, r यस्तदीया आज्ञा
निराकरोति स कालेन यमेन चोदित r¹ unentschieden ॥ — १११) cfr
β 31 Bū यच्चित्तं । D *पति Bh^a *पति, Bu *मति ॥

दृणाति यद्रणोद्योगे विद्विषां हृदय भयात् ॥ ११० ॥
 आजोडयति शत्रूणा श्रिय जित्वा हठेन यः ।
 जुडत्येकत्र तान्सर्वाञ्छृङ्खलाभिश्च जोडति ॥ ११३ ॥
 अघ्राति यः पुरोडाशमश्वमेधे महाक्रतौ ।
 अघ्नते फलमक्षय्यं श्रिया शक्र इवासति ॥ ११४ ॥
 नयते नीतिमार्गेण नयते विद्विषः क्षयम् ।
 स नृणाति नृणा नाथो नोत्पथेन कथचन ॥ ११५ ॥
 विच्छायत्यनवच्छिन्ना यस्य वाणावली रणे ।
 विच्छयन्ति द्विषो दिक्षु कीर्तिः स्वर्गे च विच्छति ॥ ११६ ॥
 राधोति पितृदेवार्थमध्वगार्थं च रध्यति ।
 तद्देशे सुस्थितो लोकस्तेन राध्यति तत्कुलम् ॥ ११७ ॥
 न धर्माद्भ्रशते श्रौतान्न च भ्रश्यति लौकिकात् ।
 भृशायते च सर्वेषा विपक्षणां क्षयाय यः ॥ ११८ ॥
 शालन्ते शालिकेदारान्यद्देशे पथिकाः पथि ।

११२) cfr β 73 D धर्मे कुतोपि न द° r स नृप कुतोपि न विभेति
 r¹ scl weigt । Bb^a °द्योगेर्वि° r r¹ scl w ॥ — ११३) cfr β 113 D Bb^a
 हत्वा st जित्वा r r¹ scl w । Bl^a जुडत्येवात्र । r zum 4 pada एकशृङ्खलाया
 सबदाभकरोति [r¹ शृङ्खलाभि] ॥ — ११४) cfr β ११९ D इवाशति r¹ letzte
 Wurzel अशो अयो ॥ — ११५) cfr β 273 — ११६) cfr β 120 D विच्छा
 यत्यविच्छिन्ना r¹ im Strophencitat und in der Erkl विच्छाययतीति ana
 lysiert aber विच्छायति Bb^a विच्छायत्यनवच्छिन्ना । Bu अनविच्छिन्ना r
 अनविच्छिन्ना विच्छेद्द्रहिता r¹ schw ॥ — ११७) cfr β 114 r¹ nemt de
 zweite Wurzel राधा । Bb^a तद्देशेपु स्थितो r r¹ scl w ॥ — ११८) cfr
 β 1९ Bu भ्रमते r भ्रमते भ्रम [uber भ्रम ist श gescl r] । Bu भ्रस्यति?
 [स्य durch eine Aenderung] r भ्रस्यति भृश भ्रश अध पतने ॥

शलन्ते शनकैः कैचित्पश्यन्तो न शलन्ति च ॥ ११९ ॥
 स्तम्भते पुरुषः प्रायो यौवनेन धनेन च ।
 न स्तभ्राति क्षितीशो ऽपि न स्तभ्रोति युवाप्यसौ ॥ १२० ॥
 स्तोभते स्तुतिवाक्यैस्तु सर्वः स्तुभ्राति चाटुभिः ।
 स्तुतिचाटुसहस्रैस्तु नासौ स्तुभ्रोति धीरधीः ॥ १२१ ॥
 विष्कम्भते शैः शत्रून्विष्कम्भ्राति शुभैरघान् ।
 विष्कम्भ्रोति पुनर्जन्म ब्रह्माभ्यासेन यः सदा ॥ १२२ ॥
 यः श्लिष्यति श्रियं प्रेम्णा श्लेषति द्विषतां पुरम् ।
 दुःश्लिष्यान्पि कार्याणि श्लेषयत्यचिरादिव ॥ १२३ ॥
 तस्मै दुह्यति यः कश्चित्तस्मै स प्रतिदोहति ।
 दोग्धि पृथ्वीं पृथुश्रीकश्चतुस्मोनिधिस्तनीम् ॥ १२४ ॥
 पिबन्ति सोधु पीवन्ति पीयन्ते च प्रियाननम् ।
 यत्प्रसादादविज्ञातस्वपरोपद्रवाः प्रजाः ॥ १२५ ॥
 यो वक्ति सर्वभाषाभिर्वाचयत्यखिलां लिपिम् ।
 वचति श्रुतिशास्त्राणि कस्तेन सदृशो ऽपरः ॥ १२६ ॥
 संवादयति यो विप्रान्दूरस्थान्संप्रदित्तया ।

११९०) cfr β 101 D r¹ im Strophencitat शलन्ति, r¹ erkl aber
 Âtm, s Aum । r¹ best die zweite Wurzel mit आ । D Bh^a वा st च,
 r¹ erwähnen das Wort nicht, Näheres s Ann^a ॥ — १२०) cfr. β 62 D
 पुरुषप्रायो, r¹ Strophencitat स्तम्भते पुरुषेति [nicht पुरुष इति], schweigt in
 d Erkl ॥ — १२१) cfr β 129 — १२२) cfr β 61 Bh^a शत्रु वि^० । D Bh^a
 शुभैरघान्, r¹ schlägt vor, अघान् [geschw अघानीति st अघानिति] in
 अघम् zu ändern r schw ॥ — १२३) cfr β 61 — १२४) D स^० st स ॥ —
 १२५) cfr β 65 D Bh^a r² im Strophencitat पीवति st पीवति, r¹ in d
 Erkl पीव । D पायति च प्रियाजनम् । Bu^० दादवज्ञात^०, r² schw ॥ —
 १२६) cfr β 44 Bh^a श्रुत^० ॥

योद्धु सवदते शत्रून्सर्वत्र वदति प्रियम् ॥ १२७ ॥
 कृणन्ति द्विपता दुर्गं शिरस्तेषां निकृन्तति ।
 कीर्तयन्ति गुणान्यस्य विस्मयेन दिवौकसः ॥ १२८ ॥
 यस्य न श्यथयत्यङ्गं सामर्थ्यं श्यथते न च ।
 योगबद्धाभियोगस्य कर्मबन्धः श्यथायते ॥ १२९ ॥
 अर्दते निर्दयं शत्रूनर्दति स्वैरिणोरतान् ।
 यः स्तोकेनापराधेन न चार्दयति कचन ॥ १३० ॥
 भक्षयन्त्यस्थि भक्षन्ति मास भ्लक्षन्ति शोणितम् ।
 यत्खड्गखरिडताङ्गानां शत्रूणा कौणपा रणे ॥ १३१ ॥
 यहृष्टिगोचरे स्थित्वा हिरडन्ते च हिलन्ति च ।
 पौरनाशीसहस्राणि यश्च तान्यवहेलते ॥ १३२ ॥
 वरटन्ति हाटक यस्मान्प्रतिगृह्य द्विजातयः ।
 वरटयन्ति च रत्नानि यामान्वरटापयन्ति च ॥ १३३ ॥
 ये मूपन्ति परद्रव्यं तेषा मुष्णाति यः शिरः ।
 मुष्यत्यपहतार्थाना दुःखं च द्रविणार्पणात् ॥ १३४ ॥
 वयन्ति चारुचीनानि व्यूयन्ते पट्टपट्टिकाः ।

१२७) cfr β 93 Bl^a दूरस्थान्यो विमान् st यो — °स्थान् r r¹ unent-
 schieden । Bu सप्रदिच्छया D सप्रदिच्छया r deutet auf सप्रदिच्छया r¹
 unentschieden ॥ — १२८) cfr β 172 Bl^a D यो द्विपा st द्विपता r¹ sel w ।
 Bl^a दर्प्यं st दुर्गं ॥ — १२९) cfr β 11 D श्यथते r¹ nicht zu entscheiden ।
 D Lb^a योगे r r¹ sel w ॥ — १३०) cfr β 112 D निर्दयं r¹ sel w । Bl^a
 कचन ॥ — १३१) cfr β 107 r¹ will statt भक्षति lieber भिचते lese
 * Ann 1 Bb^a भक्षति st भक्षन्ति । Bu Bl^a r कौणपा r¹ sel w ॥ — १३२) cfr
 p 111 — १३३) cfr β 78 — १३४) cfr β 110 r¹ im Str 1 । citat ये मूय
 तोति in d Frkl मूय भ्वादाँ । r मुष्यति मुश खड्गे * aber Ann ॥

वयन्ते चित्रपत्तोरुं यत्कृते शिल्पिनः सदा ॥ १३५ ॥

विष्णुः खायति खड्गेन खट्वाङ्गेन खदत्यजः ।

दन्तैः खादन्ति योगिन्यो यस्याग्रे संगरे रिपून् ॥ १३६ ॥

यस्योद्याने कुसुमसुरभिर्वाति नित्यं नभस्वा-
न्वायत्यम्भःकणपरिचितः शीतलो दीर्घिकासु ।

येन स्पृष्टान्यविरतरतक्रीडया क्लान्तिभाजा-

मुद्वायन्ते श्रमजलजुषां योषितामङ्गकानि ॥ १३७ ॥

नानार्थसंशयपदे पतिता नराणां

प्रायेण दोलयति धीस्तरलस्वभावात् ।

दोलायते न खलु तस्य मतिः कदाचि-

त्कृच्छ्रे ऽपि कार्यविषये स्थिरनिश्चयस्य ॥ १३८ ॥

यो दह्यमानमलयाधिपराजधानी-

धूमोच्छलद्बहलचन्दनसौरभेण ।

धूपायतीव गगनेचरमृक्षचक्र

स्वर्गस्थितानपि च धूपयतीव देवान् ॥ १३९ ॥

प्रणिङ्के दक्षिणीयानां विप्राणां चरणौ च यः ।

यत्पादौ मुकुटज्योत्स्नाजलैर्नेनेक्ति राजकम् ॥ १४० ॥

१३५) cfr β 215 D °चौराणि r r¹ schweigen । Bb² पटपट्टिका ।
Bh² °यत्तोरुं सत्कृते ॥ ~ १३६) D r¹ im Strophencitat विष्णु खादति
r¹ erkl aber खायति Bb² विष्णु खाति । D दन्तैः खदति ॥ - १३७) Manda
kranta. cfr β 216 - १३८) Vasantatilaka cfr β 217 D पतता नराणा
r r¹ schw । Bu तरलस्वभावात्, ख vielleicht nur missratenes ख r r¹
schw. ॥ - १३९) Vasantatilaka D Bh² °धूपो° st °धूमो°, r r¹ schw ।
D Bh² °बहल°, r r¹ schw ॥ - १४०) cfr β 137 D दीचिणी°, Bh² दक्षणी°
च aus चि geändert ॥

मृद्नाति विद्विषां दर्पे यो भुजाभ्यां भुवः पतिः ।
 म्रदन्ते चरणौ यस्य प्रतापोपनताश्च ते ॥ १४१ ॥
 पूजामर्हति सर्वेषामृषीणामाश्रमेषु यः ।
 अर्हयत्यर्घसत्कारं मधुपर्कं च पावनम् ॥ १४२ ॥
 प्राणिनामुपकाराय प्राणिति प्रियदर्शनः ।
 प्राण्यते पुण्यपुरुषः श्रेयसे यशसे च यः ॥ १४३ ॥
 यो वाग्मी वादिनां मध्ये वाचमुच्चैः प्रपञ्चते ।
 प्रपञ्चयति यत्कीर्तिं दिङ्मुखेषु महाजनः ॥ १४४ ॥
 छिनत्ति संशयं शास्त्रे विदुषां सूक्तिभिः सदा ।
 छेदयत्यसिधाराभिर्विद्विषां मस्तकं च यः ॥ १४५ ॥
 उड्डीयन्ते शरा यस्य कोटिशः समराङ्गणे ।
 भग्नानामरिसैन्यानामुड्डीयन्ते रजांसि च ॥ १४६ ॥
 संदधाति धनुर्ज्यायां यदैवेपुं रुपान्वितः ।
 तदैव तद्भयाक्रान्ताः सधयन्ति धराधिपाः ॥ १४७ ॥
 स्त्रियति ज्ञातिवर्गेषु संगतेषु न केवलम् ।
 सकृद्दृष्टे ऽपि गिष्टे यः स्नेहयत्यधिकं ततः ॥ १४८ ॥

१४१) cfr β 144 Bu मृद्नाति यो द्विषा । Bu तस्य st. यस्य ये st ते
 र ते विद्विषस्य चरणौ मर्हयति r¹ ते ऽरय[?] मर्दयतीत्यर्थः, Bha °नता
 शुभे ॥ — १४२) cfr β 204 D अर्हयत्यर्घसत्कार, Bha अर्हयत्यर्घसत्कार
 r r¹ schweigen ॥ — १४३) cfr β 174 r प्राण्यते अन प्राणने, s Ann 1
 D °पुरुष ॥ — १४४) = β 147 — १४५) cfr β 248 — १४६) = β 147
 Bū wofl अपि st अरि° r r¹ schw ॥ — १४७) cfr β 131 Bū धनुर्ज्याया ।
 D Bha यदैवेपुं, r r¹ scl w । D Bha त भया° ॥ — १४८) cfr β 246
 Bha शब्दे D स्त्रिये st गिष्टे, r r¹ schw । Bha D स्नेहयत्यधिकं ॥

हते भर्तारि वैक्लव्यात्क्लन्दन्ते यदरिस्त्रियः ।

अजस्रैरश्रुभिस्तासां क्लिद्यन्ति नयनानि च ॥ १४९ ॥

नालिङ्गति नरः कश्चिदन्यायं यस्य मण्डले ।

आलिङ्गयति सर्वो ऽपि कान्तां प्रेमभरालसाम् ॥ १५० ॥

नावद्यं घोषति द्वारे तस्य कश्चिदुपद्रुतः ।

घोषयन्ति परं सर्वे दीर्घमायुर्मुदान्विताः ॥ १५१ ॥

यस्य व्याघोटते व्यूहो नाकृतार्थः कुतश्चन ।

व्याघुटत्यरिवर्गस्तु यः संमुखमुपागतः ॥ १५२ ॥

व्याहोडते हतं येन शैरहितहास्तिकम् ।

व्याहोडति तथाश्चीयं पादातं च भयात्तरम् ॥ १५३ ॥

संविभाजयति श्रीमान्यो विज्ञेन द्विजोत्तमान् ।

धर्मषष्ठांशभागेन ते ऽपि संविभजन्ति तम् ॥ १५४ ॥

अदृष्टविषये प्रायः सर्वेषां मन्दते मतिः ।

मन्दायते नेन्द्रस्य धर्मकार्ये न तस्य धीः ॥ १५५ ॥

मनो नोद्विजते यस्य ददतो ऽर्धमहर्निशम् ।

१४९) cfr β 130 D क्लन्दते Bh^a क्लिद्यति [क्लि aus क्लि geändert] Bū क्लिद्यते, r क्लिद्यते, erkl aber क्लिन्दन्ते । D क्लिद्यते ॥ — १५०) cfr β 243 D Bh^a अपाय st अन्याय, r r¹ schweigen । D आलिङ्गयति सर्वेपि कात प्रेमभरालसा Bh^a आलिङ्गति च य सर्वे काता प्रेमभरालसा, r Sing आलिङ्गयति r¹ चुरादौ, sonst aus r r¹ nichts zu trsehen ॥ — १५१) cfr β 141 Bh^a उपद्रुत ॥ — १५२) cfr β 146 D नान्यूनाऽर्थ, Bh^a नान्यूर्यः तद्यन । D व्याघुटत्यरि^० । D Bh^a वर्गस्तो य ॥ — १५३) D r¹ im Strophen-
citat व्याहोडति r¹ erkl aber richtig Atm, s Anm, in Bū ते aus ति verbessert । D भयात्तितम् ॥ — १५४) r संविभाजयति analysiert aber संविभजयति । D सर्वे st ते ऽपि । D यम् st तम्, auch r त ॥ — १५५) cfr β 173 Bh^a कार्येषु नास्य r nur तस्य धीर्धर्मकार्येषु न जडा भवति ॥

उच्चिन्क्ति तु ससाराटमारात्तत्त्ववेदिनः ॥ १५६ ॥
 क्षिपति क्षितिपालेषु यो दण्ड चण्डपौरुषः ।
 क्षिपन्ति क्षितिपालाश्च तस्य कार्यमनारतम् ॥ १५७ ॥
 क्रीडन्ति कामिनो नित्यं किलन्ति च मृगेक्षणा ।
 स्वर्लोकदुर्लभैर्भोगैर्यस्य राष्ट्रे निरङ्कुणः ॥ १५८ ॥
 अविद्यानिद्रयाक्रान्ते जगत्येकः स चेतति ।
 नित्यं चेतयते योगी ब्रह्मात्मानं सनातनम् ॥ १५९ ॥
 न लुभ्यति मनो यस्य विषयेषु विनाशिषु ।
 लुभति ब्रह्मविद्यायां नित्यानन्दरसायने ॥ १६० ॥
 तपसा भर्जते पापं सुलभं पार्थिवस्य यः ।
 अनादिकर्मबीजं च ब्रह्मज्ञानेन भृञ्जति ॥ १६१ ॥
 न क्षाम्यति क्षितीशानामपराधकणानपि ।
 अपराधसहस्राणि क्षमते यो द्विजन्मनाम् ॥ १६२ ॥
 आलोकते जगत्सर्वमात्मन्येव प्रतिष्ठितम् ।
 आलोकयति चात्मानं सर्वत्र जगति स्थितम् ॥ १६३ ॥
 तोलयत्यतुलं शक्त्या यो भारं भुवनेश्वरः ।
 कस्तं तुलयति स्थाम्ना राष्ट्रकूटकुलोद्भवम् ॥ १६४ ॥

१५६) cfr β 149 D Bb^α तस्य Bb^α ददतोर्धमं । Bu तत्त्वदर्शनात् ॥ —
 १५७) cfr β 190 Bu चण्डपौरुषः । Bu तस्य कार्यमं oder कार्यमं r काथ
 दण्ड द्रव्यं, ¹ काथ दण्डद्रव्यं ॥ — १५८) cfr β 235 D निराकुल, B1^α निरा
 कला ॥ — १५९) cfr β 126 — १६०) cfr β 267 D यस्य विषयेषु । D
 ०विद्याना ॥ — १६१) cfr β 97 D Bb^α पार्थिवस्य यः ॥ — १६२) cfr β 169
 D यो महात्मानाम् ॥ — १६३) cfr β 200 — १६४) cfr β 206 D Bb^α
 ०लोलयत् ॥

एको ऽपि यः सृजत्याजौ शरजालमनेकधा ।
 पुष्पवृष्टिं च यन्मूर्ध्नि सृज्यन्ते सुरयोषितः ॥ १६५ ॥
 प्रायः क्लिश्नाति सर्वो ऽपि विषयैरुपपीडितः ।
 न क्लिश्यते स एवैको योगाभ्याससुखे रतः ॥ १६६ ॥
 यो न हृष्यति संपत्त्या महत्यापि महीपतिः ।
 श्रुत्वा परगुणोत्कर्षं यथा हर्षति निर्भरम् ॥ १६७ ॥
 मिलन्ति सर्वसैन्यानि यस्योद्योगे यथा यथा ।
 मीलन्ति शत्रुनारीणां नयनानि तथा तथा ॥ १६८ ॥
 हूयमानहविर्गन्धिः पवते पवनः शुचिः ।
 यद्विसृष्टाग्रहारेषु पुनीते सततं प्रजाः ॥ १६९ ॥
 आलोचते समं वृद्धैः स नीतिं भूपतिर्यतः ।
 आलोचयति चात्मानं चेतसैव गुहाशयम् ॥ १७० ॥
 न निन्दति नरं कंचिच्छिष्टाचारादपि च्युतम् ।
 नेदते दुःखदुष्पारे संसारे पतितं जगत् ॥ १७१ ॥
 आतञ्चन्ति मखे यस्य योगाभ्यासरता द्विजाः ।
 आतञ्चन्ति दिग्गन्तेभ्यो विप्राः प्रतिजिघृक्षवः ॥ १७२ ॥

१६५) cfr β 16⁹ Bh² राजाजालम्, D राजभारम् s: शरजालम् ॥ —
 १६६) cfr β 93 Bh² प्रायः क्लिश्यति । D Lh² न क्लिश्यति [r¹ क्लिश्चि चपतापे
 दिवादी] ॥ — १६७) cfr β 211 Bū पर । Bū तथा ॥ — १६८) cfr β 145
 D तस्योद्योगे । D रिपुनारीणा ॥ — १६९) cfr β 181 D Bh² र्गन्धि । Bh²
 प्रजा ॥ — १७०) cfr β 200 Bū Bh² नीति । D Bh² भूपति पति । D Bh²
 गुहाशय ॥ — १७१) cfr β 150 D निदते s: नेदते । Bū दुःखदुष्पारे, D दुःख
 दुष्पारसारे, Bh² दुःखसतापसारे ॥ — १७२) Bh² मुखे । D *प्राप्ते ते
 जि, Bh² *प्राप्ते त जि, r प्रतिजिघृक्षव यहीनुमिच्छव r¹ nur य ॥

यो मिमीते जगत्सर्वं प्रमाणैः शास्त्रसंमितैः ।
 न माति मानिनो यस्य यशस्त्रिभुवनोदरे ॥ १७३ ॥
 न दुनोति दयालुत्वाद्बचसा कंचिदप्यसौ ।
 दुरुक्तैरपि दीनानां मनस्तस्य न दूयत ॥ १७४ ॥
 ध्रुवति ध्रुववद्यस्य कीर्तिः सर्वत्र शाश्वती ।
 ध्रवन्ति जयस्तम्भांश्च दिक्षु यद्दण्डनायकाः ॥ १७५ ॥
 धोरल्याधोरणाक्रान्ता विनीतः यस्य वारणाः ।
 धूर्यन्ते धूर्यमुख्याश्च सादिभिः साधु साधिताः ॥ १७६ ॥
 विलसन्ति सुखं यस्य संतुष्टा मित्रवान्धवाः ।
 तेषां गृहेषु लीलास्थो ललना लासयन्ति च ॥ १७७ ॥
 लिश्यन्ते शत्रवो यस्य प्रतापाग्निनिपीडिताः ।
 नित्य धर्मावधूनानि लिशन्ति दुरितानि च ॥ १७८ ॥
 रसयन्ति फलं स्वादु यदुद्याने ऽप्यवारिताः ।
 पत्त्रिणः सुरतोन्मत्तक्रान्ता इव रसन्ति च ॥ १७९ ॥

१७३) cfr β 79 und β 183 D Bh^a शास्त्रनोदिते [Bh^a ०ते] ॥ — १७४) cfr β 258 — १७५) Bu Bh^a D ध्रुवति st ध्रवति, auch r ध्रुवति erkl aber ध्रुव [st ध्रु] स्त्रिये भ्वादी परस्मैपदी auch I erkl von r¹ [verstümmelt] weist deutlich auf ध्रवति। Bu D ०स्तभाश्च Bh^a जयशुभाश्च aber r जयस्तमान् जयशोभिन स्तमान्, r¹ nur जयशोभन ॥ — १७६) cfr β 139 r¹ nur धोरत्या इति Erklärungen fehlen Bu धोरत्या^०, auch r धोरति erkl धीर्य गतिचानुर्थे अदनुवध भ्वादी परस्मैपदी [D] ārup 15 45 धोर्त्त]। Bu Bh^a ०धोरणका^०। D धुय्यते। D साधुभि साधु ॥ — १७७) cfr β 187 r¹ 199f diese und die nächste Strophe aus zählt aber nicht g weiter Bh^a स्नालयति ॥ — १७८) r¹ s vor Str D क्लिश्यन्ते। Bl^a नित्य। Bh^a ०धतानि, D ०धना ति। D शिन्ति ॥ — १७९) cfr β १०4 D Bl^a ०वान्धवो^०। Bu पत्त्रिणा सुर^०, D Bh^a परित सुर^० s aber β। Bh^a सुरतासनक्रान्ता D सुरतास क्रान्ता ॥

विविनक्ति धिया धर्ममध्यात्मध्यानशुद्धया ।
 विवेवेक्ति च वेदान्ताङ्गुढार्थानपि यः स्वयम् ॥ १८० ॥
 सोमं सुनोति यज्ञेषु सोमवशविभूषणः ।
 पुरः सुवति संग्रामे स्यन्दनं स्वयमेव यः ॥ १८१ ॥
 सदा मदेन घूर्णन्ति वलिनो ये द्विषां द्विषाः ।
 युधि यद्वाणविहास्ते घूर्णन्ते दीर्घनिद्रया ॥ १८२ ॥
 हल्यन्ति हस्तिपृष्ठेषु कदल्यो यस्य कोटिशः ।
 हयन्ति हयमुख्याश्च सख्यातीताः प्रयाणके ॥ १८३ ॥
 मोदयन्ति यदुद्याने पुष्पाणां रेणवी दिशः ।
 येषां सौरभ्यमाग्राय मोदन्ते च पुरस्त्रियः ॥ १८४ ॥
 मेघगम्भीरनिर्हादं श्रुत्वा यस्य धनुर्ध्वनिम् ।
 नदन्ति केकिनो हर्षान्नादयन्ति च चातकाः ॥ १८५ ॥
 सूयति प्रतिपक्षाणां गिरांसि समराङ्गणे ।
 दिक्षु देवकुलव्याजाद्यशः सूपयतीव यः ॥ १८६ ॥
 तितिक्षते क्षितीशानां न दर्पमपराधिनाम् ।
 यस्तत्करुणकठोरास्थिशरणायां तेजयत्यसिम् ॥ १८७ ॥

१८०) cfr β 134 Bh* धिया D क्रिया st धिया । D Bh* *ध्यानशुद्धया । D विवेक्ति च वे°, Bb* विवेक्ति चैव वे° ab r¹ das zweite Verbum mit Präpos. gekon. I st. nicht zu ersehen ॥ — १८१) cfr β 74 D सोमवशविभूषण । D सुवति ॥ — १८२) cfr β *33 Bu वलिनो यद्विषा ॥ — १८३) cfr β 167 — १८४) cfr β 219 D यदुद्याने ॥ — १८६) cfr β 154 Bb* सूयति । D देवकुले व्याजाद्यशः सूयति च य° Bb* *व्याजाद्यशः सूयते च य° Bu *व्याजात् । यशश्च सूयति य° cfr β ॥ — १८७) cfr β 170 Bu तदर्धम° oder तदर्धम° st न दर्पम° । D य सूत्कठ° ॥

न स्वियति वपुर्यस्य वहून्वाहयतो हयान् ।
 न स्वेदयति नाराचान्सहस्राण्यपि मुञ्चतः ॥ १८८ ॥
 विचारयति यो धर्मं विद्वद्भिर्ब्राह्मणैः सह ।
 विचरत्यत एवास्य कीर्तिस्त्रिभुवनोदरे ॥ १८९ ॥
 स्तनति स्निग्धगम्भीर यत्संगीतेषु गोमुखः ।
 तं जेतुमिव पर्जन्यः स्तनयत्यातपात्यये ॥ १९० ॥
 यस्य लक्ष्मीपतेः कीर्तिः कुपितेव भ्रमत्यलम् ।
 भ्राम्यत्यनुपदीभूतं स्थापत्य इव तद्यशः ॥ १९१ ॥
 हस्तिहस्तं क्षुरप्रेण यो मृणाति मृणालवत् ।
 नृणा मृणाति कण्ठं च कदलीकाण्डलीलया ॥ १९२ ॥
 स्तृणोति वाणजालैर्यो रणे वैरिवह्निनीम् ।
 तच्छिरोभिः स्तृणात्युर्वीं तृणराजफलैरिव ॥ १९३ ॥
 वनुते विभवं यस्माद्धनीपकजनः सदा ।
 वनन्ति चावनीपाला यत्पादौ लोलमौलयः ॥ १९४ ॥
 उत्पटन्ति यथा कृष्टाः करिभिः कदलीद्रुमाः ।
 उत्पाटयन्ति निर्मूलं तन्नाराचांस्तथारयः ॥ १९५ ॥
 स भुनक्ति भुवं कृत्वां प्रतापोपनतद्विषाम् ।

१८८) cfr β 214 Bh^a सहस्रानपि D सहस्रानपि ॥ — १८९) cfr β 1°
 Bh^a तु st वि ॥ — १९०) cfr β 203 D Bh^a स्तन^o st स्निग्ध^o । Bu Bl^a * तज्जितु^o ॥
 — १९१) cfr β 65 Bu प्रीति st कीर्ति [ab r ueh r कीर्त्ति] ॥ — १९२) cfr
 β 105 Bh^a नृणा मृणाति ॥ — १९३) cfr β 74 D r¹ im Strople c et it
 मृणाति st स्तृणोति । D Bl^a वीर^o st वैरि^o ॥ — १९५) D Bh^a कृत्वा st
 कृष्टा । Bu निर्मूल नाराचास्तासथा^o Bh^a निर्मूल तनारव्यासथा^o D नि
 मूल तनारव्यासथा^o ॥

न निर्भुजति यस्य भूः कोपेनापरिमण्डले ॥ १९६ ॥

सुखयत्यर्थिनः सर्वानीप्सितार्थोपपादनात् ।

तदाशिषां प्रभावेन सततं यः सुखायते ॥ १९७ ॥

स निशामयति मन्त्रं दुर्लक्ष्यमपरैर्नरैः ।

निशाम्यन्ति वचस्तस्य मन्त्रिणो विस्मयाकुलाः ॥ १९८ ॥

रुणद्धि विद्विषां दुर्गं दुर्गतोद्धरणैकधीः ।

ऐश्वराकं रामभद्रस्य यो धर्ममनुरुध्यते ॥ १९९ ॥

यो घोरं घातयत्यंहो महादानैर्महीपतिः ।

महेषुभिश्च शत्रूणां हन्ति हास्तिकमाहवे ॥ २०० ॥

न तथा तूषति क्षीणीं जित्वाप्युदधिमेखलाम् ।

एकं सुभाषितं श्रुत्वा यथा तूषति स प्रभुः ॥ २०१ ॥

आवते प्रत्यहं यस्य सूर्यः पूजाजिघृक्षया ।

आवेति भक्तियुक्तस्य भवो ऽपि भगवान्निभुः ॥ २०२ ॥

उदञ्चति धनुर्यावत्संयामे रामविक्रमः ।

तावन्नस्य विपक्षाणां न्यञ्चयन्ति शिरांसि च ॥ २०३ ॥

विलीनयति संस्पृष्टं नवनीतं यथोप्मणा ।

विलालयति चित्तं च तथा स्त्रीणां यदीक्षणात् ॥ २०४ ॥

१९६) cfr β 261 Bū उपहतद्विषा s a 141, a 251 ॥ — १९७) cfr β 59 — १९८) Bū दुर्लक्ष्यं ॥ — १९९) cfr β 250 Bū D ऐश्वराकं Bb^x एश्वराकं r एश्वराकं इत्याकुवशोद्भव r¹ nur इत्याकुकुलसभवे ॥ — २०१) cfr β 14^s Bb^x तूषति 1) तूषति r¹ तूष्ट तूष्टी st तूषति ॥ — २०२) cfr β 190 r आवते । त विद्य-सने । आडपर्व । भादावात्मनेपदी, s Anm । D नित्य st यस्य । D Bb^x प्रजा^o st पूजा^o । D आवते भक्ति^o ॥ — २०३) cfr β 123 — २०४) cfr β 188 1) विलालयति 1) v विलीनयति st विलालयति, r schreibt विलालयति seine Lrkl würde aber ebenso gut auf विलालयति passen s Anm ॥

सुखं कृषति शालेयमिष्टुक्षेत्रं च कर्षति ।
 यत्प्रसादादविज्ञातक्लेशो जनपदः सदा ॥ २०५ ॥
 यस्योपद्रवादरयच्छर्दयन्ति स्वमण्डलम् ।
 छर्दन्ति राज्यचिह्नानि कोशं दुर्गं च दुर्गताः ॥ २०६ ॥
 नाहिर्दशयते कंचित्तद्देशे गरुडाज्ञया ।
 यदि प्रमादाद्दशति तस्मै न क्रमते विषम् ॥ २०७ ॥
 नोद्भस्त्राति नरः कश्चित्सुभिद्ये तस्य मण्डले ।
 परमुद्भसयन्त्येके ये भिक्षाव्रतचारिणः ॥ २०८ ॥
 आप्यायते यथा चन्द्रः शुक्लपक्षे विवस्वता ।
 धर्मेणाप्यायते तद्दृष्टो धर्मविजयी नृपः ॥ २०९ ॥
 अद्भुते वृषयुग्मं यः पुण्यतीर्थेषु शक्तिभिः ।
 अद्भुत्यत्यरिचक्रं च युद्धे पृष्ठेषु सायकैः ॥ २१० ॥
 न तर्जति रूषा कंचिन्नीचमप्युपकारिणम् ।
 परं तर्जयते दुष्टान्तामन्तान्संगतान्मिथः ॥ २११ ॥
 न निर्भर्त्सन्ति मात्सर्यात्कंचिदप्यनुजीविनम् ।

२०५) = β 184 — २०६) Bū स्वमंगल, D स्वमण्डले । Bb^a D राज^० ।
 Bū दुर्जना ॥ — २०७) cfr β 207 Bb^a दशयति । Bb^a तस्मै विक्रमते ।
 D तदा st. विषम् ॥ — २०८) cfr β 163 Bb^a नोद्भस्त्राति य कश्चित्सुभिद्यो
 यस्य मण्डल । D न चोद्भस्त्राति य. कश्चित्सुभिद्ये यस्य । Bb^a परमुद्भसयत्येके
 D परमुद्भसयत्येके । r¹ im Strophenentat न चोद्भस्त्राति, erkl ध्रुगूश् उक्ते
 प्रयादौ . धसत् उक्ते ऽदत इति , s Anm ॥ — २०९) cfr β 135 — २१०) cfr
 β 160 Bū च st य । D पुण्यती^० । Bū शक्तिपु । D Bb^a *रिसैव्य च । Bū
 युद्ध । Bū Bb^a पृष्ठेषु D पृष्टिपु ॥ — २११) cfr β 258 r¹ könnte ursprüng-
 lich die folgende Strophe vor dieser gelesen haben D *चमप्यका^० ।
 D समतान्, Bb^a समतान् ॥

अपि दुष्कृतकर्माणं न निर्भर्त्सयते द्विजम् ॥ २१२ ॥
 उपश्लोकयति श्लाघ्यैः सूक्तैर्यः सूर्यमन्वहम् ।
 श्लोकन्ते लोकपालाश्च यस्य लोकीतरान्गुणान् ॥ २१३ ॥
 यथा प्रकाशते व्योम्नि चन्द्रः संपूर्णमण्डलः ।
 तथा प्रकाशयते भूमौ यः प्रजालोचनोत्सवः ॥ २१४ ॥
 यो भुजाभ्यां भुवो भारं भरते भरतोपमः ।
 विभर्ति च यशोराशिं भूयांसं यस्य भूरपि ॥ २१५ ॥
 शक्नोति शक्रमप्याजौ विजेतुं भुजविक्रमात् ।
 शक्यते प्राणिमात्रस्य दुरुक्तं न्यायवेदिनः ॥ २१६ ॥
 यो ऽर्थिनामर्थसिद्धार्थं कल्पते कल्पवृक्षवत् ।
 न च कल्पयति द्रव्यं गौणं मुख्यस्य संभवे ॥ २१७ ॥
 यो न कुप्यति कस्मैचित्पीयूषहृदयो नृपः ।
 यस्मै कोपयति क्षीणं तत्क्षणात्तस्य जीवितम् ॥ २१८ ॥
 नाखेटति महाटव्यां मृगाननपराधिनः ।
 आखेटयति दुष्टान्यः सामन्तानन्तराश्रयान् ॥ २१९ ॥
 घोरयन्ति सुखं सुप्ता यत्प्रजा निशि निर्भयाः ।
 क्रीडापारापता यासां घुरन्ति सुरतोत्सवे ॥ २२० ॥

२१२) cfr β 251. r¹ a vor. Str Bha माधुयात्कचिं । D निर्भर्त्स-
 यति ॥ — २१३) D Bha श्लाघ्यैः क्वैर्यं ॥ — २१४) cfr β 152 Bū r
 beide Wurzeln mit स् । D चद्रो व्योम्नि । Bha तथा प्रकाशते । Bū लो-
 कनो ॥ — २१५) = β 127 Bha भार राजते ॥ — २१६) cfr β 63 D Bha
 शक्रुमप्याजौ । D Bha शक्यति was r¹ gelesen hat, ist nicht festzustellen ॥
 — २१७) cfr β 83 D गौणं । Bū संभव ॥ — २१८) cfr β 159 D पीयूषं ।
 Bha कोपायति । D Bha नाधीण st. तत्क्षणात् ॥ — २१९) cfr. β 155

एकेनैव शरीरैकं सूदते करिणं रणे ।
 अभिसूदयति सप्त पङ्क्तिस्थान्पुरुषानपि ॥ २२१ ॥
 लुण्ठयन्ति परराष्ट्रेषु यथेष्टं यस्य सैनिकाः ।
 लुण्ठयन्ति न विप्राणां बालस्त्रीलिङ्गिनां धनम् ॥ २२२ ॥
 यथा गदयति स्निग्धं घर्मान्ते घनमण्डलम् ।
 तथा गदति गम्भीरं मधुरेण स्वरेण यः ॥ २२३ ॥
 स्तेपन्ते यस्य वक्त्रेन्दोर्लावण्यामृतविन्दवः ।
 यं वीक्ष्य तेपते स्त्रीणां स्वेदाम्भः सततं तनोः ॥ २२४ ॥
 ददते यो धनं भूरि ब्राह्मणेभ्यो दिने दिने ।
 ददते ब्राह्मणास्तस्मै संतुष्टा नित्यमाशिषः ॥ २२५ ॥
 दधते धीरधीर्धर्मं सततं हृदयेन यः ।
 दधते च नृपास्तस्य शासनं शिरसानताः ॥ २२६ ॥
 स्वप्ने ऽपि नानृतां वाणीं संगृणाति महीपतिः ।
 यस्य संगिरते किञ्चित्तस्मै तत्प्रतिपादयेत् ॥ २२७ ॥
 अर्थयन्ते द्विजन्मानो यस्मादर्थं यियक्ष्ववः ।

२२१) cfr β 25) D शरीरैकवारणं सूदते रणे Bha सूदते वारणे रणे ।
 अभि 1st Konjektur Bū D अपि Bha अयि Bū D सूदयते, [Bha सूदयति
 so schreibt und erklärt auch r, r¹ घृष्टा आश्रयणे चुरादीं हिनस्तीत्यर्थं] ॥
 — २२२) cfr β 4r D यथेष्टं । Bha लुण्ठयति r¹ लुण्ठणं स्तेये चुरादौ । Bha
 बाला । Bū ललिगिनी ॥ — २२३) cfr β 26S Bū मधुमण्डल ॥ — २२४) cfr
 β 16G D Bha वीक्ष्य स्तेपते ॥ — २२५) cfr β 177 Bha ददाति यो । D भूरि
 याचकेभ्यो । D ददते याचकास्तस्मै ॥ — २२६) cfr β 17G Bū दधते धीर्धर्मं
 Bha धीरधीर्धर्मं सजने हृदये न य । D तस्या । D Bha निदेशः st ग्रामन ॥
 — २२७) cfr β 260 D Bha स भूपतिः st महीपतिः । D यद्य संगिरते कचि^० ।
 B। तस्मै तत्प्रतिपादयेत् ॥

अर्थापयति यः सम्यग्दुर्वोधं वैदिकं वचः ॥ २२६ ॥

भासते भास्कर इव प्रतापातिशयेन यः ।

भासयत्यधिकं लक्ष्म्या पुरंदर इवापरः ॥ २२९ ॥

मानः संकुचति स्त्रीणां यच्चिन्ताकुलचेतसाम् ।

उत्कोचति कुचाभोगं निर्भरं हृदये स्मरः ॥ २३० ॥

मृगेन्द्रमिव यं दृष्ट्वा संकुटन्ति द्विषद्वटाः ।

यः कुट्टयति तत्कुम्भिकटान्कुन्तैर्नखैरिव ॥ २३१ ॥

कोटीनां पणते नित्यं यस्य राष्ट्रे वणिग्जनः ।

यक्षा अपि पणायन्ते यद्विभूतिं गृहे गृहे ॥ २३२ ॥

सर्वो ऽभिलषति श्रीमानिन्द्रियार्थोपसेवनम् ।

अभिलषत्यसौ योगी तेभ्य एव निवर्तनम् ॥ २३३ ॥

निरूपयति यः सम्यग्वेदार्थमुपपत्तिभिः ।

निरूपति प्रमाणज्ञो न क्वचिद्वाक्यसंशये ॥ २३४ ॥

विरहन्ति पुरीं दूरे यदवस्कन्दभेषिताः ।

शत्रवस्त्रासलोलाक्षीः स्त्रियो विरहयन्ति च ॥ २३५ ॥

वञ्चन्ति यद्गुणा दिक्षु शरच्चन्द्रांशुनिर्मलाः ।

२२८) cfr. β 266. D r¹ im Strophenanfang अर्थयति, [r¹ schreibt d Wurzel अर्थणि] ॥ — २३०) cfr. β 140. D Bh^a r¹ im Strophenanfang मानसं, Erkl in r¹ indifferent । Bh^a तच्चिता° । Bū निर्भरि, D Bh^o निर्भय ॥ — २३१) cfr β 236. Bh^a द्विषद्वटाः । Bh^a lässt die zweite Halbstrophe aus । D कुट्टयति । Bū °कुम्भ st. °कुम्भि° । D °कुट्टान् st. कटान् । Bū कुम्भ° st. कुन्त° ॥ — २३२) Bū मित्यं । Bh^a यक्षाद्यपि ॥ — २३३) cfr. β 227. Bū °सेविनः, [r¹ erkl mit विषयसेवाया] ॥ — २३४) fehlt in D Bh^a r¹. — २३५) cfr. β 264. D Bh^a पुर । Bū °भेषिताः, D Bh^a °भेदिताः । D °लोलाक्षीः । Bh^a °लोलाक्ष स्त्रियो । D निरहयति, [r विपूर्वः], r¹ schweigt ॥

वञ्चयन्ते चकोरांश्च ज्योत्स्नापानकृतोद्यमान् ॥ २३६ ॥
 यं परिक्षिप्य लक्ष्माणि पदयन्ते पदातयः ।
 कथं संपद्यते तस्य जयलक्ष्मीर्न संयुगे ॥ २३७ ॥
 पथयन्ति वणिक्सार्थाः पारिपन्थिकनिर्भयाः ।
 पथन्ति पथिकाः सौख्यं सुभिक्षे यस्य मण्डले ॥ २३८ ॥
 ब्राह्मणान्दक्षिणीयान्यः स्वयं चर्चति चन्दनैः ।
 चर्चयत्यखिलान्देवान्सदाचारपरायणः ॥ २३९ ॥
 अन्तर्वेद्यामसौ विद्वान्न म्लेच्छयति केनचित् ।
 न च म्लेच्छति विद्वद्भिर्वाद्मार्गं व्यवस्थितः ॥ २४० ॥
 आचोटयन्ति चञ्चूभिराचुटन्ति नखैस्त्वचम् ।
 यत्कृपाणनिकृत्तानां द्विषतां गृध्रपङ्क्तयः ॥ २४१ ॥
 संयच्छति हृषीकाणि विषयानित्यभावनात् ।
 यः संयमयति क्षिप्रं क्षितीशानुत्पथस्थितान् ॥ २४२ ॥
 लभते यो विपक्षेभ्यो जयलक्ष्मीं महाहवे ।
 लाभयन्ति नृपास्ताश्च यतो मृत्वा वरस्त्रियः ॥ २४३ ॥
 स भाजयति नात्मीयान्वन्धूनात्मसमीकृतान् ।

२३६) cfr. β 182. Bh^a दिशु प्रख्याताय मुनिर्मलाः, D ebenso, nur
 °ताद्या । Bh^a वञ्चयति ॥ — २३७) cfr. β 209. D यस्य st. तस्य ॥ — २३८) cfr.
 β 239. D Bh^a r¹ पथयन्ति, Näheres s. Anm. । D पथिकाः पथन्ति सौख्यं सुभिषं.
 [Bū Bh^a r सुभिषे] । Bh^a सौख्यं ॥ — २३९) cfr. β 138. D दीक्षिणी°, Bh^a
 दक्षिणी° । Bū स्वयमर्चति sec. in. verb. zu स्वयं चर्चति ॥ — २४०) cfr. β 193.
 Bū अन्तर्विद्या° । D Bh^a वटमार्गव्यव° ॥ — २४१) cfr. β 231 und α 246. D चञ्चुभिरा-
 चोटति । D त्वचः । D Bh^a विद्विषां st. द्विषतां ॥ — २४२) cfr. β 218. D °भा-
 वतः ॥ — २४३) cfr. β 210. Bū लोभयन्ति । D लाभयन्ति विपक्षात्मतो मृत्वा
 रिपुस्त्रियः, Bh^a लाभयन्ति विपक्षात्मानतो मृत्वा सुरस्त्रियः ॥

सभाजयति वाक्यैस्तु सूनुतैर्विभवैरपि ॥ २४४ ॥

पर्यवस्यति सर्वत्र जयश्रीर्यस्य संयुगे ।

कांदिशीभूय शत्रूणां गणः पर्यवसायति ॥ २४५ ॥

यत्रासौ क्षत्रियः कंचिद्धीक्षते वस्तुवाहनम् ।

तस्योच्चुटति तत्सर्वमुच्चोटयति वा शिरः ॥ २४६ ॥

न रुजन्ति जराव्याधिदोषास्तस्य तपोनिधेः ।

तत्प्रभावात्प्रजानां च रोजयन्ति न केचन ॥ २४७ ॥

यस्य च्योतति लावण्यं मुखाच्चन्द्रादिवामृतम् ।

ज्योत्स्नाजालमिव स्वच्छाः श्योतन्ति दशनांशवः ॥ २४८ ॥

यो गुम्फति पदैः श्लोकान्वल्गुभिः फल्गुवर्जितैः ।

गाथां गुफति गम्भीरां प्रसन्नार्था मनोहराम् ॥ २४९ ॥

हृदयं दलति स्त्रीणां यद्वियोगेन तत्क्षणात् ।

दालयत्यनिशं यश्च भरिचान्यरिमस्तके ॥ २५० ॥

यस्याज्ञा काश्यपीपृष्ठे लोटते नापरो भटः ।

लुटन्ति पादपीठे च प्रतापोपनता नृपाः ॥ २५१ ॥

२४४) cfr α 154, β 267 r kennt für die zweite Halbstrophe nur die Auffassung स भाजयति r¹ giebt de de Möglichkeiten ॥ — २४५) D सगरे st संयुगे ॥ — २४६) cfr α 241 und β 231 D कंचिं । B: वीक्षते । Bh^α वभु वाहन । l h^α च्छटति ॥ — २४७) cfr β 198 D Bh^α रोगां st दोषां । Bu वात्प्रजाना ॥ — २४८) D यस्योच्च्योतति r¹ im Strophenanfang यस्योच्च्यो तति Erkl im r¹ für Prapost indifferent । Pu स्वच्छाश्च्योतति D स्वच्छाश्च्यो- तति ॥ — २४९) D फलवर्जितैः । Bu Bl^α D गाथा गुफति, r गुफति गुफति । गुफ गुफ दृभी यथे एतौ , r¹ im Strophenanfang यो गुफति, erkl nur गुफ गुफत यथे द्वौ धातू । Bh^α प्रसन्नार्थमनोहरां ॥ — २५०) Bh^α यश्च य खड्गेनारिः D यश्च भरिचान्यरिमस्तके ॥ — २५१) B: यस्याज्ञा काश्यपीपीठे । D लोटते ॥

पिरडते पितृपिरडार्थं यो हवींषि दिने दिने ।
 को हि पिरडयति तस्य गुणान्गणितपिरडतः ॥ २५२ ॥
 नटन्ति पुरतो यस्य नाटकज्ञा नटस्त्रियः ।
 नाटयन्ति यथान्यायं यासां भूचक्षुरादयः ॥ २५३ ॥
 आस्कन्दति परिस्कन्दानिवाभ्यर्णानसौ नृपान् ।
 आस्कन्दयति दूरस्थानवस्कन्देन वाजिभिः ॥ २५४ ॥
 लजते लाजिनीनां तु नाम श्रुत्वापि श्रोत्रियः ।
 लज्जते पश्यनारीणां कथाभिश्च जितेन्द्रियः ॥ २५५ ॥
 प्रोज्झति ज्ञानदर्पं यो वाक्प्रवाहेण वादिनाम् ।
 खड्गधारासहायश्च यशः प्रोज्झति विद्विषाम् ॥ २५६ ॥
 पृच्छति प्रणतो भूत्वा यो विप्रान्धर्मसंग्रहम् ।
 अपि प्रच्छयति शस्त्रेण दर्पं दुष्टव्रतं द्विषाम् ॥ २५७ ॥
 पल्पूलयति यः सेनां विद्विषां दुर्गलङ्घने ।
 हस्तावापविधौ वाणान्यः पूलयति पाणिना ॥ २५८ ॥

२५२) D पितृदडार्थं । Bu D Bb^a पिडयते, r पिडयति, erk^l पिडि-
 चुरादी, r¹ पिडुण, direkte Bemerkung über Genus fehlt, * Ann^o ॥ —
 २५३) cfr β 180 D Bb^a नाट्यविज्ञा ॥ — २५४) Bū भ्यर्णानसौ । Bl^a D
 परिस्कन्दानिवाभ्यर्णानसौ, cfr r परिस्कन्दानिवा पार्ष्णिद्याहानिवा । Bb^a आ
 स्कन्दति यति स्थान वस्कन्देन च वाजिन । D वाजिन । Bū über *स्कन्दे
 [oder *च] ist n geschr. ॥ — २५५) cfr β १०५ D लज्जते, Bū Bb^a लज्जति
 r लज्जति लज्ज भर्त्सने भ्वादा परस्मैपदी, r¹ लज्ज भर्त्सने भ्वादी et konjic लज्जते ।
 Bb^a नु । Bb^a पुच्छ ॥ — २५६) cfr β 16° Bu प्रोज्झति, Bb^a प्रोज्झति ।
 D *धारावशादस्य यश Bb^a *धारावशादस्य शिर प्रोज्झति च द्विषा । r¹ nur
 उच्छ? उच्छ य उच्छिनोतीत्यर्थं [wohl उच्छिनो] उच्छेत् निवासं तुदादी ॥ —
 २५७) Bb^a दुष्टव्रत, D दुष्टव्रत ॥ — २५८) Bb^a पल्पूल, Bū पल्पु^o oder पल्पु^o
 D पल्पु^o oder पल्पु^o r¹ पल्पु^o oder पल्पु^o r erwähnt, dass man y und p

यः प्रोषति रणे शत्रूञ्शक्रतुल्यपराक्रमः ।
 अपि झुपति तन्नारीहृदयं विरहाग्निना ॥ २५९ ॥
 लुम्पति प्रतिपक्षाणां लक्ष्मीं यो वाणवृष्टिभिः ।
 न लुपति मतिर्यस्य सकले ऽप्यर्थसंशये ॥ २६० ॥
 लच्छति स्वच्छरूपस्य चन्द्रस्य हृदयं मृगः ।
 न लाञ्छति यशो यस्य त्रिषु लोकेषु कश्चन ॥ २६१ ॥
 यां यां स्पृशति हस्तेन स नारीं नरनायकः ।
 सा सा पर्षति सर्वाङ्गं गर्गरीव नवोदकम् ॥ २६२ ॥
 यस्योर्जति गजानीकमूर्जयन्ति च वाजिनः ।
 यथेष्टं परराष्ट्रेषु चरन्तः सस्यशाकटम् ॥ २६३ ॥
 शब्दयन्ति तदास्थाने ऽपृष्टाः के ऽपि न किञ्चन ।
 एकः शब्दायते द्वाःस्यः सेवकानुपदर्शयन् ॥ २६४ ॥
 एटन्ति यस्य सैन्यानि यत्र देशे महौजसः ।
 केटन्ति प्रतिपक्षाश्च प्रतीपं तत्र तत्क्षणात् ॥ २६५ ॥
 दोर्भ्यां यो विद्विषां दर्पं भञ्जयत्याञ्जनेयवत् ।

schreiben könne, s. Anm. | D Bh^x यस्तेन, Bū यस्तेना st. konjic य सेना ।
 D हृत्वापाप^०, Bh^x हृत्वापाप^० । Bū °वियी । D पूरयति ॥

२५९) cfr β 266 D य झुपति, Bh^x यः प्रोषति । D Bh^x शत्रु ।
 D Bh^x अथ st अपि ॥ — २६०) cfr β 175 — २६१) D लच्छति, Bh^x लुच्छति
 st. लच्छति । Bū न लुच्छति । r¹ लकु लावु लक्षणे भ्यादी ॥ — २६२) D पर्षति,
 Bh^x स्पृशति st पर्षति ॥ — २६३) cfr. β 217. r¹ und einmal r शस्य^०, Bh^x
 शस्य^०, Bū und einmal r सस्य^० aus शस्य^० verbessert ॥ — २६४) cfr β 186. D Bh^x
 °स्थाने न पृष्टा. केपि किञ्चन । Bh^x द्वा सु ॥ — २६५) D पटति. Bū r für ए
 und प dasselbe Zeichen, r scheint एटन्ति zu erklären । D कटंति st केटन्ति ।
 D प्रतीप तमञ्जनात्, Bh^x प्रतीपं तदभर्जनात् ॥

भनक्ति भामिनीना च दृष्ट्या मानमनङ्गवत् ॥ २६६ ॥
 न जहाति सदाचार स सदा चारणस्तुतः ।
 उज्जिहीते जगज्जित्वा यस्य कीर्तिः सुरालयम् ॥ २६७ ॥
 यो नुराडति क्षुरप्रेण रिपूणां मस्तक रणे ।
 धनुर्वेदकृताभ्यासादपि नुराडयति भुवौ ॥ २६८ ॥
 ईदृष्टे त्रिविष्टपास्थाने यत्कीर्तिं वासवः स्वयम् ।
 ईडयन्ति नरेन्द्राश्च भूमावुद्धूतविस्मयाः ॥ २६९ ॥
 यो जित्वा भुजवीर्येण पाशयत्यवनीपतीन् ।
 विपाशयति चात्मानं सततं ब्रह्मभावनात् ॥ २७० ॥
 सर्वः प्रमाद्यति प्रायः शौर्यदर्पेण भूपतिः ।
 शूरो ऽपि नीतिमान्यो ऽसौ न प्रमादयति क्वचित् ॥ २७१ ॥
 आक्रामति जगत्सर्वं यः शक्र इव तेजसा ।
 आक्राम्यति मनः सम्यक्संचरद्विषमेषु यः ॥ २७२ ॥
 न क्लाम्यति दिनं कृत्स्न ददानो ऽपि धनं बहु ।
 न च क्लामति सयामे निघ्नन्गजघटागतम् ॥ २७३ ॥
 न चस्यति रणे क्रुद्धाद्यमाहराडधरादपि ।

२६६) cfr β 133 D भामिनीना । D Bh^a दृष्ट्या । Bu Bh^a मान मतय
 वत् ॥ — २६७) cfr β 267 D Bh^a य st स । D सदाचरण स्तुत । u
 सदाचरणप्रिय cfr β 176 ॥ — २६८) Bl^a मुडति य D मुडते य । Bu
 वेदाकृता^०, Bh^a वेदकथाभ्या^० ॥ — २६९) cfr β 159 Bu त्रिविष्टपस्थाने ।
 D भूमावुद्धूत^० ॥ — २७०) cfr β 93 Bu पासशय^० । Bu विपासय^० ॥ — २७१) cfr
 β 95 D Bh^a यद्य st यो ऽसौ ॥ — २७२) cfr β 189 Bl^a D जगत्कृतम् ।
 D यो भूप शक्रतेजसा । Bl^a आक्राम्यति । Bh^a सचयद्विषमेषु D सचरद्विषमेषु ॥
 — २७३) cfr β 98 Bl^a ति statt पि । Bu सयामेनिघ्नयामेतिघ्न ॥

पर वसति धर्मज्ञो यः सन्मार्गविलङ्घनात् ॥ २७४ ॥
 क्षोणीमण्डलमद्दणोति तस्य कीर्तिर्न केवलम् ।
 अक्षति क्षतनिःशेषक्षत्रियस्य जगत्त्रयम् ॥ २७५ ॥
 वातेनोपहतं यद्वत्केपते कदलीवनम् ।
 कम्पते रिपुसैन्यं च यत्प्रतापहतं तथा ॥ २७६ ॥
 गेषते दक्षिणीयानि यः पात्राणि प्रयत्नतः ।
 गवेषयति भूयासि तेभ्यो दातुं वसूनि च ॥ २७७ ॥
 निस्ते दन्तच्छदस्त्रीणां यत्प्रजा निरुपद्रवा ।
 स्तनकरणकपोलोत्कक्षचक्षुश्च निक्षति ॥ २७८ ॥
 विरोचन इव श्रीमान्यो रोचयति तेजसा ।
 रोचते सर्वलोकेभ्यश्चारुचारित्रभूषणः ॥ २७९ ॥
 न ध्वांक्षति नरः कश्चिदसभ्यं तस्य मण्डले ।
 न ध्राक्षति परद्रव्यं सर्वो ऽप्यर्थेन सुस्थितः ॥ २८० ॥
 सिंह दृष्ट्वा पलायन्ते यथा वस्ता मृगादयः ।
 तथा पलन्ति सर्वासु दिक्षु यं वीक्ष्य शत्रवः ॥ २८१ ॥
 लपति क्षिग्धया वाचा सर्वैः परिचितैः सह ।

२७४) cfr β 106 Bb* रण । Bu परिचसति (r वसति nicht परि-
 र्त् 1 recht zu entscheiden) ॥ — २७५) Bb* क्षोणिः । D *मद्दणोति ॥ —
 २७६) Bb* कम्पते D कपति st केपते । Bb* on च । Bb* *तापहृतम् B
 तापापहतं ॥ — २७७) cfr β २५७ D दीक्षणीयानि Bb दक्षणीयानि ॥ —
 २७८) cfr β २०१ Bu Bb* D *द्रवा । D *रुवचक्षुश्च, Bb* *रुवचक्षुश्च
 Bu *रुकरणाचक्षुश्च, कश्च ist konj cfr β ॥ — २७९) Bu *चारित्र्यभूः ।
 Bb* *भूषण ॥ — २८०) cfr β 1६४ B) कश्चिदसभ्यः । D Bb* ध्वाक्षति
 ध्राक्षति ॥ — २८१) cfr β १०१

सकृद्दृष्टमपि प्रायः साह्लादं ह्लापयत्यसौ ॥ २८२ ॥
 प्रयाणयति रोषेण यत्रासौ शत्रुमण्डले ।
 पेषन्ति तत्र राजानः प्रतीपं त्रस्तचेतसः ॥ २८३ ॥
 असौ स्वप्रायमानो ऽपि कथ्यते नात्मनो गुणान् ।
 कथयन्ति जना एव तस्य तानद्भुतान्भुवि ॥ २८४ ॥
 द्राघते वपुस्त्यर्थं द्राहते रजनीषु च ।
 यत्खण्डितानां नारीणां चिन्ताचलितचेतसाम् ॥ २८५ ॥
 नमति ब्राह्मणान्नित्यमादित्यांश्च नमस्यति ।
 ऋध्नोति धीः सदा यस्य ऋध्यति श्रीश्च भूतले ॥ २८६ ॥
 लिनाति धर्मं एवासौ नेन्द्रियार्थेषु लीयते ।
 रणे शूरयते नित्यं शूर्यते विद्विषां वलम् ॥ २८७ ॥
 दिवा निद्रायते नासौ न निद्रायति संध्ययोः ।
 आत्मानं ध्यायति ब्रह्म ध्यायत्यमृतपूर्णवत् ॥ २८८ ॥
 यः स्तौति भास्करं भक्त्या नौति पापहरं हरम् ।
 संदर्भति महाकाव्यं संदर्भयति नाटकम् ॥ २८९ ॥
 एजते तेजसा यश्च यन्नाम्ना जगदेजति ।

२८२) cfr β 196 Bh^x सर्वं परिचितेऽहम् । D लापय^० । Bū ह्लापय^०
 aus ह्लादय^० verbessert ॥ — २८३) Bh^x D पेषन्ति । Bū प्रताप Bh^x प्रतिय st
 प्रतोप ॥ — २८४) cfr β २७३ Bh^x कथते । B । गुणान् st भुवि ॥ — २८५) cfr
 β 109 Bu य खडि^०, r¹ erkl शरीरमासयति soll viell *मायासयति nict
 *मायस्यति sein ॥ — २८६) cfr β 2 und β 248 D Bb^x ऋध्नोति । B¹
 श्रीय सर्वदा ॥ — २८७) cfr β 262 und β 246 Bu शूरयते सूर्यते । Bb^x
 द्विषता वल ॥ — २८८) cfr β 2०6 Bh^x आत्मान ध्यायते । D ब्रह्म ध्याय^० ।
 Bb^x D *पूर्णवत् ॥ — २८९) cfr β 43

धनैर्दक्षयते विप्रान्दक्षते लिङ्गिनो ऽपि यः ॥ २९० ॥

यो मृडत्याश्रितान्सर्वान्मृडाति शरणागतान् ।

पीडयत्यरिभूपालान्न पीडयति तत्प्रजाः ॥ २९१ ॥

यस्मै रुष्यति तस्यासौ कुलमेवाभिरोषति ।

निश्चायति द्विजैः सार्धं यो धर्मं निश्चिनोति च ॥ २९२ ॥

शत्रवस्तस्य जायन्ति जगत्पूज्यः स जायते ।

सर्वस्य भाषते भद्रं न कंचिद्भषते नरम् ॥ २९३ ॥

यः पुरश्चोरयत्यर्थं चूर्यते तं स तत्क्षणात् ।

उन्मूलयति संमोहमुन्मूलति च विद्विषः ॥ २९४ ॥

अधर्माद्भेषते नित्यं भ्लेषते नात्मनः स्थितेः ।

अस्यति क्षेपणीयांश्च नायस्यति च यद्वपुः ॥ २९५ ॥

उच्चुराटन्यरयो यस्य द्रोहादुच्चाटयन्ति च ।

यो मराडयति साम्राज्यमाभिजात्यं च मराडति ॥ २९६ ॥

खराडते वादिनां दर्पं मुराडं खराडयति द्विषाम् ।

२९०) cfr β 271 und β 269 D यद्य नाम्ना च ज°, Bū यद्य नाम्नापि ज° ।
D दक्षति प्राज्ञवाक्येषु st धं— विप्रान् । ob r¹ *यते oder *यति will, kann
ich nicht feststellen ॥ — २९१) cfr β 273 und 253 D मृडय° st यो
मृड° । D मृडाति Bh^z मृडाति Bū मृडाति °o erkl auch r r¹ । D *पालान्न
च पीडति ॥ — २९२) cfr β 86 — २९३) cfr β 263 und β 190 Bū क्वचि°,
Bh^z क्वचि° aus क्वचि° verbessert ॥ — २९४) cfr β 253 Bh^z D पुनयो° ।
Bh^z D उन्मूलयति st उन्मूलति च, r¹ sagt der ihm vorliegende Komm
erkläre zwar उन्मूलति das Metrum gebietet aber उन्मूलयति, s Anm ॥ —
२९५) cfr β 121 D भपते st भेषते । r क्षेपते क्षेपु Bh^z D भेषते, diese Form
scheint auch r¹ zu erkl st भ्लेषते । Bh^z स्थिति । Bh^z यस्यति क्षेपणीयाय ।
D मायस्यति च, Bū नानायस्यति यद्वपु ॥ — २९६) cfr. β 252 Bh^z उच्चुराट्य°,
r schreibt उच्चुराटति r und r¹ erkl aber उच्चुराटन्ति s a 246 । Bh^z द्रोहा उ°
D द्रोह उ° ॥

भूषयन्ति गुणाः सर्वे यो गुणानेव भूषति ॥ २९७ ॥

अनुकूलति यो धर्ममनुकूलयति द्विजान् ।

इन्द्रे यस्य मतिर्नित्यमेधते श्रीश्च सर्वदा ॥ २९८ ॥

इति समाप्तमवाप्तगुणोदयं

कविरहस्यमिदं रसिकप्रियम् ।

सदभिधानहलायुधसंज्ञक-

द्विजवरस्य कृतिः सुकृतात्मनः ॥ २९९ ॥

२९७) cfr β 265 und β 202 — २९८) cfr β 271 r अनुकूलयते r¹ erwähnt die Form selbst nicht die Lrkl in r r¹ schweigen über das Genus, s Anm ॥ — २९९) Drutavilambita cfr β 274 Nur in D D समाप्तसदाप्त° । Ich gebe im 3 pāda die Lesung von D s aber Finl S 21 ffg ॥ Über den Schluss der Hdschr $\frac{B}{r}$ s Finl S 50 fg, zu Bh^a s ebenda Note 10), in Bh^a schliesslich noch इति कविगुह्यनामकाव्य पूर्ण । D schliesst इति कविरहस्य काव्य समाप्त । r¹ इति कविरहस्यटोकावचूर्ण ॥

β) Text der kürzeren Recension.

जयन्ति मुरजित्पादनखदीधितिदीपिकाः ।

मोहान्धकारविध्वंसान्मुक्तिमार्गप्रकाशिकाः ॥ १ ॥

लोकेषु शास्त्रेषु च ये प्रसिद्धाः काव्येषु ये सत्कविभिः प्रयुक्ताः ।

उच्चित्य तांश्चित्तविनोदनाय शब्दानहं धातुभिरुद्धरामि ॥ २ ॥

एकार्था एकशब्दाश्च नानार्थाश्चैकवाचकाः ।

सदृशार्थाभिधानाश्च भिन्नार्थाः सदृशाक्षराः ॥ ३ ॥

एकार्थास्तुल्यशब्दाश्च निवध्यन्ते ऽत्र धातवः ।

धातुपारायणाम्भोधिपारोक्षीर्णधिया मया ॥ ४ ॥

अस्त्यगस्त्यमुनिज्योत्स्नापवित्रे दक्षिणापथे ।

कृष्णराज इति ख्यातो राजा साम्राज्यदीक्षितः ॥ ५ ॥

Str 1—5 auch in t vollständig angeführt — १) = a 1 G महान्धकार ।
A •मोघं•st •मुक्तिं• । L T F •प्रदर्शिका ॥ — २) Indravajrā = a 3 B उच्चित्य
ता über विपर्ययता geschr., t उच्चित्य ताम्, C A Bb^β तच्चित्यता, G P उद्धृत्य
ताम् st उच्चित्य ताम् । P •विनोदहेतो ॥ — ३) cfr a 4 P एकार्थाधिकं, G
एकार्थानेकं । 1 भिन्नार्थाः st नानार्थाः । C Bb^β T F •धिय st. •धियं ।
A C Bb^β मानार्थाः st भिन्नार्थाः ॥ — ४) cfr a 5 B •मोघे ॥ — ५) = a 6
G P •गक्तिम् । Bb^β •गस्त्यमतिभ्यो । B •मुनेर्भ्यो ॥

गोपायति क्षितिमिमां चतुरब्धिसीमां
 पापाज्जुगुप्तत उदारमतिः सदैव ।
 विहं न गोपयति यस्तु वनीयकेभ्यो
 धीरो न गुप्यति महत्यपि कार्यजाते ॥ ६ ॥
 अग्निं पृणाति पृणति द्विजदेवताश्च
 प्रीणाति वान्धवजनानतिथीनृणोति ।
 यः प्रीयते प्रणयिषु प्रयते च भृत्या-
 न्य प्रीणयन्ति कविसूक्तिरसायनानि ॥ ७ ॥
 धूनोति चम्पकवनानि धुनोत्यशोकं
 चूत धुनाति ध्रुवति स्फुटितातिमुक्तम् ।
 वायुर्विधूनयति केसरपुष्परेणू-
 न्यक्तानने धवति चन्दनमञ्जरीश्च ॥ ८ ॥
 कायो न जीर्यति जृणाति न यस्य शक्ति-
 र्ना जीर्यते भुजवलं न जिनाति तेजः ।
 यद्विद्विषा जरति चेतसि भोगतृष्णा
 तेषां वपूषि विपिनेषु च जारयन्ति ॥ ९ ॥

६) Vasantatilaka, cfr a 7 B चतुरोब्धिः । G तु C Bb^β ५ जु st न
 B यस्तु durch Korr [urspr यद्यत्] G यन्न Bb^β य स्त st यस्तु । A, viell
 auch C वनीयकेभ्यो, P वनीयकेषु ॥ — ७) Vasantatilaka cfr a 8 B L T
 I t प्राययन्ति P प्रीययन्ति st प्रीणयन्ति, t प्रीणयन्तीति क्वचित्पाठ vi
 nicht zu entscl eiden । BP ०मूक्तं ॥ — ८) Vasantatilaka = a 12 LTF
 स्फुरिताः, B ०टि० aus ०रि० verb । BLTF केशरः A Bb^β S: Kau [Bon
 bay 1^{cs}7, pag 204 l 12] चम्पकं st. केसरः । B चन्दनमञ्जरीश्च ॥ — ९) Vasanta-
 tilakā = a 14 A Bb^β G तेजसि st. चेतसि । C A B^l β G P न st. च ॥

यस्तृप्नोति पितृन्स्वधापरिगतैर्हव्यैश्च कथ्यैः सदा
 स्वाहाशब्दपरिष्कृतेन हविषा यो ऽग्नित्रयं तर्पति ।
 देवांस्तर्पयति प्रियोपहरणैर्मन्त्रैर्नमस्कारिभि-
 स्तृष्यत्यन्यनेरद्दुर्लभतमैः काम्यैः प्रकामं च यः ॥ १० ॥
 यो व्रीणाति जयश्रियं रणमुखे धर्मं वृणीते ऽध्वरे
 तेजोभिर्जगदावृणोति वरति ज्ञातीन्यथाहैर्धनैः ।
 सत्कीर्तिं च वृणाति यो वरयति क्षेमं यशो व्रीयते
 युद्धे वारयति द्विषो निवरते नित्यं प्रजोपद्रवम् ॥ ११ ॥
 गाथां ग्रन्थयति प्रसन्नललितां श्लोकं च यो ग्रन्थति
 श्लाघ्यं ग्राथयति स्फुटार्थमधुरं गद्यं च हृद्यं सदा ।
 भावालंकृतिपेशलं ग्रथति यः श्लिष्टाक्षरं नाटकं
 यथाति प्रथितावदातचरितः शास्त्रं विचित्रं च यः ॥ १२ ॥
 यस्योद्यानवने स्फुटन्ति सततं वल्लीषु पुष्पच्छटाः
 स्फोटन्ते नवकुङ्कुलानि कुटजप्रायेषु वृक्षेषु च ।

१०) Çardulavikrīḍita cfr. a 16 A C Bbβ G P सुधा° st स्वधा° । P
 कथ्यैश्च हव्यै । P स्वाहाकारप° । T °पुरष्कृतेन । A C Bbβ G °शब्दपरिचितेन ।
 alle ausser P प्रियोपकरणे° । B नमस्कारके° । C °महेन्द्र° । L T °काम्ये ।
 A C Bbβ G P °तमै सम्यक्प्रकामैश्च य ॥ — ११) Çardulavikrīḍita cfr. a 18
 C द्विषो हि वरते । L T P प्रियो° st प्रजो° ॥ — १२) Çardulavikrīḍita
 cfr. a 15 B P प्रकामललिता । B L T P पद्य st हृद्य । B यथयति st
 ऽवदा° geänd aus प्रथितावदा°, C °वदातचरत श्लोच । B β °वदातचरित
 श्लोच, G श्लोच । T शस्त्र । Komm über Verbalformen s. Anm ॥

स्फोटन्ति द्विषता शिरांसि सहसा यस्याप्रियं कुर्वतां
 यश्चास्फोटयति स्फुटं दश दिशः कुर्वन्वैः पूरिताः ॥ १३ ॥
 वस्ते नेत्रवरं निवासयति यश्चित्रं च चीनांशुकं
 यो वस्यत्यरिषु प्रवासयति यः क्रुद्धः कुलं विद्विषाम् ।
 शश्वद्वासयति ब्रजन्दश दिशः कस्तूरिकासौरभै-
 र्लक्ष्मीर्यस्य मुखान्बुजे निवसति प्रीत्या सरस्वत्यपि ॥ १४ ॥

मृषयति न नृपाणां मृष्यते नोद्धताना-
 मनुचितमणुमात्रं न द्विषा मर्षते यः ।
 अपि गुरुमपराध मर्षति ब्राह्मणानां
 सितवसनभृतां यो मर्षयत्यागमज्ञः ॥ १५ ॥
 निशितशरसहस्रैश्छादयत्यन्तरिक्ष
 छदति समरभूमि विद्विषां रूग्णखरुडैः ।
 छदयति सुरलोकं यो गुणैर्यं च युद्धे
 सुरयुवतिविमुक्ताश्छादयन्ति स्रजश्च ॥ १६ ॥

१३) Çardulavikrīḍita = a 22 L T T *तटे st. *वने । C A Bb^β G P पुष्पच्छदा । B नवकुट्टलानि, L T I नवकुट्टलानि । C A Bb^β G सतत st. सहसा । P यस्य प्रिय, C A Bb^β यस्याहित । L T I स्फुटन्दश । B कुर्वन्वैः L T F कुर्वन्वैः ॥ — १४) Çardulavikrīḍita cfr a 26 A G चीराशुक । A G *विभ्रमैः, C *विभ्रैः, Bb^β *भिभ्रमैः st *सौरभैः ॥ — १५) Malini cfr a 17 P beg मृषति च न । C A Bb^β G v stellen मृष्यते und मर्षते um [C मृष्य st. मृष्यते] alle Texte außer B धोदताना* । B ursprungl u L I *मनु* st *मणु* । C Bb^β G विद्विषा [Bb^β*पाशु*] A यद्विषा, B म त्विषा st न द्विषा । C A Bb^β G च st य । L T T अपि शतमपराधात् । G P *भृतीर्यां । L I T *ममज्ञम् ॥ — १६) Malini cfr a 73 L T F *न्तरीच । L I B मुण्डखरुडैः, F खण्डमुण्डैः, A C Bb^β G P रुट्मुडैः । Bb^β यो गुणैः । A C Bb^β G P *यने । B प्रजाय । vl zur ganzen Strophe छद अपवारणे परकीपदी

कुरति कुरवृन्दं चक्रवाकाः कुणन्ति
श्रुतिपुटपरिपेयं क्रौञ्चचक्रं कुनाति ।
कणति च जलरङ्गुर्मन्मथोन्मत्तकान्ता-
रतिरसरमणीयं यद्गृहोद्यानवाप्याम् ॥ १७ ॥

ईर्ते यत्कीर्तिरैन्द्रं पुरमनवरतं प्रेरयत्यन्तरात्मा
यं धर्मे प्रेरति श्रीर्विषयसुखरसास्वादनाय प्रकामम् ।
यः प्रेलत्यात्मनांऽहः क्रतुभिरतनुभिः प्रेलयत्यस्त्रजालैः
संयामे शत्रुसेनां द्रविणवितरणैः प्रेलयत्यर्थिदौःस्थ्यम्

॥ १८ ॥

आधृषादिर्वा इहोऽयं घटादिपाठाद्वा, † छद् अपवारणे आधृषादिरात्मनेपदी
वा रूपोऽयं च कर्जने बले प्राणने मि उक्तादीर कर्जने घटादिपाठात् ॥

१७) Mālinī. cfr. α 33 und α 43 C A Bbβ G P L T F कुवति । Bbβ
G P L कुरव° st. कुरर°, A कुरर° verbessert aus कुरव° । T श्रुत°, [T Note
श्रुति°] । L F P कुणति, B कृणीति, कृणी für getilgtes जनीय, st. कुनाति ।
C A Bbβ G P कुणति st. कणति । L कुजनवन्धू, F सुरवहंसो, G च जलजनुइ,
T च कलहंसो st. च जलरङ्गु, T erklärt, seine Lesung sei Konj. für
कुजनवन्धु und कुजनवन्धु seiner Quellen । L T °चित्तानवरत°, F °चित्तोनवरत°
st. °कान्तारतिरस° । Bbβ °नवाद्यां, [A °प्यां?], C °ननाद्या । Komm.: v कुवतीति
कुवतीति कु शब्दे तुदादिः..., zur 4. Verbalform कुणतीति कुण रण दंडकपठिती
म्वादिः, † कुव शब्दे कुण शब्दोपतापयोस्तुदादिः कुञ्जि शब्दे कुञ्जित्येके स्वादिः
प्रयादिः पचान्तरं च न निवर्द्धे अण ... कण कृण ... शब्दार्थाः भुवादौ, vl
कुप शब्दे कुण शब्दोपतापयोस्तुदादिः कुकञ्जि शब्दे कुञ्जित्येके स्वादिः प्रयादिः
पचान्तरं च न निवर्द्धे, die 4. Verbalform wird nicht erkl ॥ — १८) Sragdharā.
cfr. α 21. Bbβ ईर्ते । P विषयरससुखा° । BA यः प्रेरत्या°, L T F यः प्रेरत्या° ।
B °त्नहंतुः, L T F °त्ननोऽयं, C °त्ननोऽहः? । L T F °भिः प्रेरया° । G °सेना ।
B G °णैः प्रेलया°, P °णैः प्रेरया°, L T F °णैः प्रेरया° । P °दोष्यम्, Bbβ
°दोष्यं, B स्थं von दोष्यं über einer Tilgung । Komm.: t vl ईर [vl ईर]
गती कप्पने [vl कल्पने] च अदादिः ईर सेवे आधृषादिः, dann † ईनर
स्वप्नेपणयोः इन [oder इल] सेषापेपयोस्तुदादिः इन [oder इल] प्रेरणे
पुरादिः कन [oder कल] पिन [oder पिल] सेवे इत्यपि, und † इन प्रचेपणे
गती च इन तापेपयोस्तुदादिः इन प्रेरणे पुरादिः ॥

स्फोटन्ति द्विपता शिरासि सहसा यस्याप्रियं कुर्वतां
 यश्चास्फोटयति स्फुटं दश दिशः कुर्वन्वैः पूरिताः ॥ १३ ॥
 वस्ते नेत्रवर निवासयति यश्चिन्नं च चीनांशुकं
 यो वस्यत्यरिषु प्रवासयति यः क्रुद्धः कुलं विद्विषाम् ।
 शश्वद्वासयति व्रजन्दश दिशः कस्तूरिकासौरभै-
 लक्ष्मीर्यस्य मुखाम्बुजे निवसति प्रीत्या सरस्वत्यपि ॥ १४ ॥

मृषयति न नृपाणा मृष्यते नोद्धताना-
 मनुचितमणुमात्रं न द्विषां मर्षते यः ।
 अपि गुरुमपराध मर्षति ब्राह्मणाना
 सितवसनभृतां यो मर्षयत्यागमज्ञः ॥ १५ ॥
 निशितशरसहस्रैश्छादयत्यन्तरिक्ष
 छदति समरभूमि विद्विषां रुण्डखण्डैः ।
 छदयति सुरलोकं यो गुणैर्ये च युद्धे
 सुरयुवतिविमुक्ताश्छादयन्ति स्रजश्च ॥ १६ ॥

१३) Çardulavikrīḍita = a 22 L T F °तटे st. °वने । C A Bb^β G P
 पुष्पकदा । B भवकुट्टलानि, L T F नषकुट्टलानि । C A Bb^β G सतत st
 सहसा । P यस्य प्रियं C A Bb^β यस्याहित । L T I स्फुटन्दश । B कुर्वन्वै
 L T F कुर्वन्वै ॥ — १४) Çardulavikrīḍita cfr a 26 A G चीराशुक । A G
 °विधमि° C °विमि° Bb^β °भिधमि° st °सौरभि° ॥ — १५) Malini cfr a 17
 P beg मृषति च न । C A Bb^β G v stellen मृष्यते und मर्षते um [C मृष्य
 st. मृष्यते] । alle Texte ausser B चौदताना° । B ursprungl u L I °मनु° st
 °मणु° । C Bb^β G विद्विषा [Bb^β °पाशु°] A यद्विषा, B म त्विषा st न द्विषा ।
 C A Bb^β G च st य । L F T अपि शतमपराधान् । G P °भृतीर्षी° । L F T
 °गमज्ञम् ॥ — १६) Malini cfr a 73 L T F °न्तरिक्ष । L I B रुण्डखण्डै
 F खण्डखण्डै A C Bb^β G P रुण्डखण्डै । Bb^β यो गुणैः । A C Bb^β G P
 °यन्ते । B मज्जाय । vl zur ganzen Strople छद् अपवारणे परस्मैपदी

कुरति कुरवृन्दं चक्रवाकाः कुणन्ति
श्रुतिपुटपरिपेयं क्रौञ्चचक्रं कुनाति ।
क्षणति च जलरङ्गुर्मन्मथोन्मत्तकान्ता-
रतिरसरमणीयं यद्गृहोद्यानवाप्याम् ॥ १७ ॥

ईर्ते यत्कीर्तिरैन्द्रं पुरमनवरतं प्रेरयत्यन्तरात्मा
यं धर्मे प्रेरति श्रीर्विषयसुखरसास्वादनाय प्रकामम् ।
यः प्रेलत्यात्मनोऽहः क्रतुभिरतनुभिः प्रेलयत्यस्त्रजालैः
संयामे शत्रुसेनां द्रविणवितरणैः प्रेलयत्यर्थिदौःस्थ्यम्

॥ १८ ॥

आधृपादिर्वा इहो ज्यं घटादिपाठाद्वा, t हृद् अपवारणे आधृपादिरात्मनेपदी
वा रूपो ज्यं च ऊर्जने बले प्राणने मि उक्तादीर ऊर्जने घटादिपाठात् ॥

१७) Malini. cfr. a 33 und a 43 C A Bb^β G P L T F कुवति । Bb^β
G P L कुरव^० st कुरर^०, A कुरर^० verbessert aus कुरव^० । T श्रुत^०, [T Note
श्रुति^०] । L F P कुणाति, B कृणाति, कृणी für getilgtes जनीय, st. कुनाति ।
C A Bb^β G P क्षणति st. क्णति । L कुजनवन्धू, F सुरवहंसी, G च जलजनुइ,
T च कलहंसी st. च जलरङ्गुर, T erklärt, seine Lesung sei Konj für
कुजनवन्धु und कुजनवन्धु seiner Quellen । L T चित्तानवरत^०, F चित्तोनवरत^०
st. कान्तारतिरस^० । Bb^β नवायां, [A ०यां?], C ननायां । Komm. v कुवतीति
कुवतीति कु शब्दे तुदादिः..., zur 4. Verbalform कुणतीति कुण रण दृढकपठिती
भ्वादिः, t कुव शब्दे कुण शब्दोपतापयोस्तुदादिः कुञ्जि शब्दे कुञ्जित्येके स्वादिः
त्रयादिः पचान्तरस्य न निवर्धे अण ... कण क्ण ... शब्दायाः भुवादौ, vl
कुप शब्दे कुण शब्दोपतापयोस्तुदादिः कुञ्जि शब्दे कुञ्जित्येके स्वादिः त्रयादिः
पचान्तरं च न निवर्धे, die 4. Verbalform wird nicht erkl. ॥ — १८) Sragdharā.
cfr. a 21. Bb^β ईर्ते । P विषयरससुखा^० । BA यः प्रेरत्या^०, L T F यः प्रेरत्या^० ।
B ०त्तहंतुः, L T F ०त्तनो ज्यं, C ०त्तनोऽहः? । L T F ०भिः प्रेरय^० । G ०सेना ।
B G ०णैः प्रेलय^०, P ०णैः प्रेरय^०, L T F ०णैः प्रेरय^० । P ०दोष्यम्, Bb^β
०दोष्यं, B स्थं von दोष्यं über einer Tilgung । Komm.: t vl ईर [vl इर]
गती कल्पने [vl कल्पने] च अदादिः ईर सेपे आधृपादिः, dann t ईर
स्वप्रचेपणयोः इर [oder इल] सेपासेपयोस्तुदादिः इर [oder इल] प्रेरणे
पुरादिः कन [oder कल] पिन [oder पिल] सेपे इत्यपि, und vl ईर प्रचेपणे
गती च इर तापसेपयोस्तुदादिः इर प्रेरणे पुरादिः ॥

श्राति श्राद्धे हविरभिमतं श्रोत्रियाणा गृहेषु
 श्रीणात्यन्यः स्वरुचिसदृशान्क्षीरखण्डप्रकारान् ।
 अन्नं श्रायत्यनुपमरसं शूल्यमुख्य च मांसं
 राष्ट्रे यस्य श्रपयति जनः सुस्थितो हव्यकथ्यम् ॥ १९ ॥

कोकूयते शिशुकमप्यतिगौरवेण
 यः सर्वलोकहृदयान्जविकाससूर्यः ।
 शोकान्न कौति कुवते न भयाच्च कश्चि-
 द्यन्मण्डले जनपदः कवते च सूक्तम् ॥ २० ॥

तृष्णां न पुष्णाति यशसि पुष्यति
 प्रवारणैर्विप्रमनासि पोषति ।
 भृत्याश्च यः पोषयतीप्सितैर्धनैः
 प्रतिक्षणं पूषति यस्य विक्रमः ॥ २१ ॥

शास्त्यरीन्धर्मभाशास्ते कीर्तिमाशसते पराम् ।
 यः शसति सता वृत्तं विशसत्युत्पथस्थितान् ॥ २२ ॥

१९) Mandakr ta cfr a 70 B L I Γ P श्रेष्ठ st श्राद्धे । B ०भिहित ।
 A ०न्य st ०न्य dabinter Tilgung । B सुरुचि० । L T Γ मुकविसदृ० ।
 P ०शान्खण्डदुग्धप्रकारान् । B β ०प्रकाशान् । P अन्य st अन्न । B शूल्यमुख्य
 B β शूल्यमुख्य G P शूल्यमुख्य I शूल्यमुख्य A शूल्यमुख्य, C शूल्यमुख्य
 L शूल्यमुख्य । B जन स्वस्थितो तो aus त्ये ॥ — २०) Vasantatilaka cfr a 71
 C A B β L Γ I G P ०विकाशं ॥ — २१) Upajati (Indravat ५a + Van
 ५astba s Anm) = a 13 a तु st च । B पुष्यति युवा धनं यु eigentl
 पु uber einer Tilgung G P प्रचारणैः । C B β G ०तीर्हितं A ०तीर्हितं ॥
 — २२) cfr a 46 L T I शसते सता वृत्तं, auch vl I at wohl शसते im
 Auge शसत्र । A विशसं । Komn s Anm ॥

रात्रावुदयते चन्द्रो दिवोदयति भास्करः ।
उदेति यः सदोर्ष्यां च नोदीयन्ते च विद्विषः ॥ २३ ॥
ददाति द्रविणं भूरि दाति दारिद्र्यमर्थिनाम् ।
यो ऽवदायति कीर्तिं च शिरो ऽवद्यति विद्विषाम् ॥ २४ ॥
वेत्ति सर्वाणि शास्त्राणि गर्वो यस्य न विद्यते ।
विन्दते धर्मं सदा सद्भिस्तेषु पूजां च विन्दति ॥ २५ ॥
यस्य पृथ्वी प्रसूते ऽर्थं धर्ममर्थः प्रसूयते ।
प्रसूति विजयं धर्मः स च प्रसवति श्रियम् ॥ २६ ॥
वृणक्ति वृजिनैः सङ्गं वृक्ते च वृषलैः सह ।
वर्जयन्वर्जवोपेतैर्यो वर्जयति दुर्जनैः ॥ २७ ॥
संपृक्ते नाभिश्स्तैर्यः संपृणक्ति न पापिभिः ।
संपर्चयति न क्षुद्रैः संपर्चति न वज्रकैः ॥ २८ ॥
तपत्यादित्यवज्जाम्ना तप्यते यः परं तपः ।
तपते रिपुराष्ट्रं च तापयत्यहितं सताम् ॥ २९ ॥

२३) cfr. a 50 L T F सर्वदोर्ष्यां st स० — च । L विद्विषा, B यत्विष,
A Bbβ GP सर्वशः, C सवश st विद्विष ॥ — २४) = a 48 CA Bbβ GP om
भूरि । L F दारिद्र्यम् । G P दारिद्र्याण्यर्थि० । CA Bbβ GP ०र्थिनामपि ।
CA Bbβ GP सत्की० । CA Bbβ GP om च ॥ — २५) = a 49 L T F
तेषा st तेषु । CA Bbβ GP स st च ॥ — २६) cfr a 45 — २७) = a 52
t lässt diese n d folg Str aus, zählt aber richtig weiter P वृजिनैर्यद्य
वृक्ते । CA Bbβ वृक्ते v वृक्ते seine Erkl passt aber nur auf वृक्ते । CA Bbβ
G विकलैः सह ॥ — २८) cfr a 53 t s vor Str. F T L न स० st. सपर्चति ॥
— २९) cfr. a 36 Bbβ तपते st तप्यते । F तप्यते st तपते । CA Bbβ GP

यो गां श्रुन्यति सत्येन श्रुन्यते तपसा तनुम् ।
 धियं श्रुन्यति ज्ञानाद्यानाच्छुध्यति यन्मनः ॥ ३० ॥
 साहयत्याहवे क्षोभं सहति द्रविणव्ययम् ।
 अन्यायं सहते नासौ सहति क्षितिरक्षणे ॥ ३१ ॥
 यश्च मीमांसते धर्मं मानयत्यखिलान्द्विजान् ।
 मानति स्वजनं सर्वं शत्रौ मानयते परम् ॥ ३२ ॥
 घिण्णते न परद्रव्यं गृह्णाति विदुषां गुणान् ।
 गर्हते हृदयं स्त्रीणां द्विषां गृहयते शिरः ॥ ३३ ॥
 नित्यं महति माहेयीं भक्त्या महयति द्विजान् ।
 लोके महीयते यस्य कीर्तिर्लक्ष्मीश्च मंहते ॥ ३४ ॥

यस् st च । C A G °हिता दिश Bbβ °हिता दिशा, P °हित सदा, B °हित
 नृणाम् ॥

३०) cfr α 35 A Bbβ योग । B शुध्यति, ध्य über getilgtem
 G भुधा °, A शुधति, L Γ शुद्धति st श्रुन्यति । P सत्येन । B श्रुन्यते
 ध्य über einer Tilgung, A शुधते, L Γ शुद्धते st श्रुन्यते । A G P स्वससा
 st तपसा । A G B P v श्रुन्ययते, Bbβ C शुधयते L Γ शुद्धयति । B ज्ञाना° ।
 C A Bbβ G P stellen ज्ञानात् und ध्यानात् um । Bbβ °नाशुध्यति । Γ जन्मन
 L जन्मन । Komm t vl शुद्ध शुद्धी भ्वादि शुद्ध शीचे कर्मणि आधुपाधि
 स्वरितेच्च [t स्वरिते च, vl मुचरिते च] शुध [vl शुद्ध] शीचे दिवादि ॥
 — ३१) cfr α 111 C A Bbβ G °हृवक्षोभ । B सहते st सहति ॥ — ३२) cfr α 11
 B यस्य getilgt dafür य स । L T Γ अर्थिनो st अखिलान् । L T Γ शस्त्रैः
 st शत्रौ ॥ — ३३) cfr α 47 B L Γ घिन्नते T घृण्यते, C? G P v गृह्णीते,
 Bbβ गृह्णीते, A गृहीते st घिण्णते, vl घृणि यंहेण, t घिणि घृणि घृणि
 यहेणे । B पर verbessert aus पर । B द्विषता, द्वि am Rande für eine Tilgung
 st विदुषा । t schweigt über die 3 Verbalform । A G P रियोः, C Bbβ
 रियोः st द्विषा । C A Bbβ G P B गर्हयते, B गर्ह am Rande nach gefügt
 v गर्हते इति गर्हं निदाया भ्वादि अस्मिन् गर्हयते इति चुरादि, L Γ गृह्णयते
 oder °हृ° st गृहयते ॥ — ३४) cfr α 51 v महयतीति मह पूजाया चुरादिरदत् ।
 A कीर्तियस्य st यस्य कीर्तिः ॥

धरते यो धुरं धर्म्यां धैर्यं धारयति ध्रुवम् ।
 ध्रियते यत्र धीः सम्यग्धि यति श्रीश्च शाश्वती ॥ ३५ ॥
 इच्छति ब्राह्मणैः सङ्गमन्विष्यति सतां गतिम् ।
 इष्णाति धर्मकार्येषु यः सदोन्नतिमीषते ॥ ३६ ॥
 धर्मे व्याप्रियते नित्यं पिपतिं पृथिवीं च यः ।
 पारयत्यर्थिनामाशां पारयत्यखिलं व्रतम् ॥ ३७ ॥
 बुद्ध्यन्ति सर्वसंदेहास्त्रुटन्ति ग्रन्थयो हृदि ।
 यस्यात्मज्ञानिनो दुःखं तुडत्येनश्च तूडति ॥ ३८ ॥
 मिनोति मार्गणान्युद्धे मीनाति द्विषतां वलम् ।
 यो मायां मीयते मान्यो धर्मेण मयते धनम् ॥ ३९ ॥

३५) cfr. a 24. G P धैर्यादा° । B धारयते । B ध्रियते, भ्र sec. m. durchstrichen । B C A Bbβ G यस्य st. यत्र । B धीयते C ध्रियते, A L T F G P ध्रियति st. धियति । Komm. zu den beiden letzten Verbalformen: t ध्रुञ् अनवस्थाने तुदादि त्रित्वात् द्विरूप ध्रु धारणे च, vl nur ध्रुञ् अनवस्थाने तुदादिः, v ध्रियत इति ध्रि धारणे तुदादिरुभयपदी धीयतीति ॥ — ३६) cfr. a 27. C A Bbβ G P °ष्यति च संगति । P इष्णाति सर्वकार्येषु । B °न्न° aus °नु° verbessert, G P सदोन्नति° । B °चति geändert aus °रते, Bbβ °ष्यते ॥ — ३७) cfr. a 9. B पृथिवीन्तु यः । P L T F pada 4 पारयत्यखिलं व्रतम्, t zur letzten Verbalform पा रषणे समाप्ती च ॥ — ३८) cfr. a 32 und a 108. B बुद्ध्यति aus बुद्ध्यति verbessert, C बुद्ध्यति?, Bbβ कृद्ध्यति?, L T F stellen um: बुटन्ति ... बुद्ध्यन्ति, P बुटन्ति ... बुद्ध्यन्ते, B बुद्ध्यति [s. o.] ... बुद्ध्यति । P सद्यमन्दोहा° । C A बुट°, G Bbβ तुट° st. तुड° । P °त्येनं च । B Haken des f von तुडति später, t verbessert aus त्. G P C A Bbβ तुटति, L T F तोडते । Komm. t बुट केदने तुदादिः बुट तोडने तुदादिः तूण इत्येके, vl बुट केदने तुदादिः बुट तोडने दिवादिः तुड इत्येके, v बुद्ध्यतीति बुद्ध्यतीति बुट केदने भ्यादिः वा भागेति इयन् तदभावे बुटतीति तुटतीति तुट तोटने तुदादिः तुटतीति तूट तोटने अस्थिव इत्योपधस्य तोटतीति भ्यादिः, G zur zweiten Halbstr. तुटति तुट कमहकर्मणि तुदादिः तुटति तुट तोडने भ्यादिः अयमेव दोषोपध इत्येके ॥ — ३९) cfr. a 29 u. 57. C A Bbβ G मिनोति

तयते क्षणवृत्तं यस्तायते च कुलव्रतम् ।

नायते वर्णधर्मं च यत्कीर्तिः स्थायति क्षितौ ॥ ४० ॥

शोभते रूपसंपत्त्या शुभति स्फीतया श्रिया ।

यः शुम्भति शुभैरङ्गैर्दृष्ट्यारीश्व निशुम्भति ॥ ४१ ॥

नियुङ्क्ते गुल्मपालान्यो नियोजयति रक्षकान् ।

नियोजति च सामन्तान्स्वयमात्मनि युज्यते ॥ ४२ ॥

धर्मं स्तोमयति स्तौति देवान्नौति गुरुन्दिजान् ।

नुवति चिषु लोकेषु यद्गुणान्प्रयतो जनः ॥ ४३ ॥

बाणावलिं किरत्याजौ करोति शरमण्डलम् ।

कृणोति करिणः शचोः कृणाति तुरगान्नरान् ॥ ४४ ॥

नाकुलान्युङ्क्ते । B कुलम् st बलम् । C A Bhβ G मान्ये, B मान्दे st मान्यो ।
L T Γ मयते ऽधमम् ॥

४०) cfr a 56 B चैच° । C A Bhβ G P °वृत्ति । L T स्त°, F स st
च । P तायते st चायते । B °धर्माश्च Bhβ °धमश्च geandert aus °धर्माश्च,
C °धर्मं च [A °धर्मं च?] । B °र्त्ति स्थायतो über d Zeile, स्था unter
getilgtem अन्य oder स्था C °र्त्ति स्थायति, य von स्थ nicht sicher, A Bhβ
G P L °र्त्ति स्थायति s Vartt zu Pap VIII, 3, 36, in Bhβ °र्त्ति aus °र्त्ति
verbessert, F °र्त्ति स्थायति t स्तौ द्वे शब्दसघातयो, v स्तौ शब्द° ॥ —
४१) cfr a 23 L T Γ °सम्पत्त्यो । B शुम्भति निजैवर्णैर्दृष्ट्यारीश्व C दृष्ट्या°,
L T F दृष्ट्या° । B विशुम्भति, वि über d Zeile sec. m, Bhβ निशुम्भति ॥
— ४२) cfr a 54 Bhβ L नियुङ्क्ते । B नियुक्त उपकर्त्तव्या यो योजयति
र्थ्य nicht sicher, vor योज° न gelb getilgt । C A Bhβ G भूमि°, P धर्म° st
गुल्म° । L T I °पापाली st °पालान्यो । v योजयतीति st नियोजयतीति ।
L T F यो नियोजति B G P नियोजयति, C नियोजयति च st नियोजति च
v नियोजयतीति A I in नियोजति ein य getilgt ॥ — ४३) cfr a 29 C
A Bhβ G धर्मास्तोभयति v धर्मात्स्तोभयतीति स्तोभयतीति स्तोभ याघाया
चुरादि । P देवान्स्तौति गुरुन्दिजान् C G गुरुन् B गुरुन् aus गुरुन् । L
T F यद्गुणान् । C A v [in v am Rande] प्रनते, in v vielleicht wieder gestrichen
G P प्रणुते st प्रयतो ॥ — ४४) cfr a 50 u β 137 A Bhβ G P °वली ।
B कुम्भिण, über य Korrekturzeichen sec m, L T I किरण G P किरण

यस्य कीर्तिरियति द्यामृणाति फणिनां पुरम् ।
 चृणोति पृथिवीं कृत्वां दिङ्मुखानि तथर्च्छति ॥ ४५ ॥
 न लोठति गिरा कंचित्कचित्कार्ये न लुण्ठति ।
 ये लुण्ठन्ति परद्रव्यं तच्छिरो लुण्ठयत्यसौ ॥ ४६ ॥
 तेतिल्यते शिष्नुजनो धनिनां गृहेषु
 तिष्ठन्ति यौवनमदेन च तद्युवानः ।
 चुल्लन्ति चारुनयनाश्च सह प्रियेण
 यस्य प्रजाश्च भयशोकवशानभिज्ञाः ॥ ४७ ॥

st. करिणः । L T F रणे, B परान्, C A Bb^β G नवान्, nur P [bengal.]
 नरान् ॥

४५) cfr. α 21. C Bb^β द्या मृणाति, P पूणाति । P पुरीम् । L T F धरणी
 st. पृथिवी । P B L T F मुखानि च चर्च्छति [s Pân VI, 1, 128, α 286 und
 β 248], C A Bb^β तथार्च्छति, G यथार्च्छति ॥ — ४६) cfr. α 222. Zum 1. pāda:
 L F लोलुठन्ति गिरिं कश्चित्, T यो लुण्ठति गिरिं कश्चित्, T Note यो लुण्ठति
 गिरिं कश्चिदित्यत्र लोलुण्ठन्ति गिरिं कश्चिदिति पाठो न साधुः, C A Bb^β G P
 यो लुचति गिरा किंचित्, B किंचित् । zum 2. pāda: L कार्येण । L F लुण्ठते,
 T लोठते, C A Bb^β G P लुचति । zum 3. pāda. L T F यो लुण्ठति, P यो
 लुण्ठति, G यो लुचति, C A Bb^β लुचति । zum 4 pāda: C A Bb^β G P लुचय^० ।
 Komm.: t व्यति लुठि गती भ्वादिः कुठि लुठि आलस्ये लुठ संश्लेषे लुठ
 इत्येके तुदादिः वज्रमेतन्निदर्शनमिति [DbAtup. 35, 84] लुठि हिंसार्थः. vi
 लुठि गती भ्वादिः लुठइ आलस्ये लुठ लोठे तुदादिः वज्रमेतन्निदर्शनमिति
 लुठ हिंसाया चुरादिः. v यो लुचतीति लुचतीति लुचि गती भ्वादिः लुचतीति
 लुचि लुचि आलस्ये लुचतीति लुच स्तये अश्लेष लुचयतीति चुरादिः. G erkl.
 लुचति लुच अपनयने भीवादिकः लुचति लुचि आलस्ये लुचन्ति लुच स्तये
 लुचयति भीवादिकः ॥ — ४७) Vasantatilakā. cfr. α 44 C A Bb^β G
 गृहिणा st. धनिना । Bb^β महेषु st. गृहेषु । B सदा, L T F रते st च तद् ।
 B चुल्लन्ति oder चुल्लन्ति pr m geändert aus चुल्लन्ति?, C Bb^β G P चुन्दन्ति,
 चुन्दतीति चुद क्रीडने भ्वादिः. A तुदति? । Bb^β चारुललनाय, C चारुल-
 लनाय, A चारुललनाय, G P चारुललनाय, L T चारुललनाः. F चारुललनाः ।
 L T F सहसा st. च सह । C A Bb^β G P *रसा^० st. *वशा^०, B *वसा^०,
 über m ein Korrekturzeichen sec. m. ॥

सर्वायसं करिणि मुञ्चति कङ्कपन्नं
 यश्च प्रमोचयति चञ्चलमश्वकाये ।
 संख्येषु मोक्षयति यश्च शरं मनुष्ये
 स्वां स्वां भुवं प्रतिगते विदितास्त्रवेदः ॥ ४८ ॥
 निपतन्ति रणेषु यस्य बाणाः
 शितशस्त्रैर्निहता गतासवश्च ।
 पतयन्ति समन्ततो विपक्षाः
 सकलक्षोणितले ऽधिपत्यते यः ॥ ४९ ॥
 भवते दुरितक्षयं यथोक्तैः
 क्रतुभिर्भावयते च नाकलोकम् ।
 भवति चिदशैश्च पूजितो य-
 स्तृणवद्भावयति द्विषश्च सर्वान् ॥ ५० ॥
 भग्नेषु नोद्गुरयते ऽस्त्रमाहवे
 मुक्तायुधे नोद्गुरते स धर्मवित् ।
 आगूर्यते श्रीरपि तस्य संमुखं
 स्फुरद्यशःश्वेतपटावगुण्डिता ॥ ५१ ॥

४८) Vasantatilakā. cfr. a 60. A Bb^β G v यः सत्करे, C यत्स
 सर्वायसं । B °चयति तेष्वसदर्थका ये, L T F °चयति पापचयः
 C सख्ये च मो° । B द्वेषां st. स्वां स्वां, द्वे über getilgtem त्वे । B °
 — ४९) Apacchandāsika (Vasantamālikā). cfr. a 74. L T F °निहिता,
 G P °निहिताद्गुणवत् । B L T F °चीणि° । C A Bb^β v वि° st. ऽधि°,
 G P ऽवियदृते, G erkl. विपत्यते ॥ — ५०) Apacchandāsika (Vasanta-
 mālīkā). cfr. a 31. Bb^β यथाक्तैः । P नागलोकम् ॥ — ५१) Upajāti (Iodra-
 vamaçā +. Vamaçastha, s. a 13 Anm.). cfr. a 82. t vl गुर . . . घुरादिः
 v om., Bb^β G P नोद्गुरयते । L F युक्तीपि युधि, T ऽयुक्ते ऽपि यो st. मुक्तायुधे

अज्ञाननिद्रातिमिरोपगूढे राजन्यके वेदयते य एकः ।
सुखं सदा वेदयते च सर्वं स्वार्थं प्रजा यत्र निवेदयन्ते ॥ ५२ ॥
बोधते ब्रह्मविद्यां यः सूत्रविद्यां च बोधति
नित्यमध्यात्मयुक्तात्मा ब्रह्मात्मानं च बुध्यते ॥ ५३ ॥
बीभत्सते परस्त्रीभ्यो यो बध्नाति मतिं रणे ।
बाधयन्ति न दुःखार्ताः केशान्यदरियोधितः ॥ ५४ ॥
मार्ष्टि तीर्थोदकैर्नित्यं मार्जत्यालेपनैर्द्विजान् ।
यो मार्जयति साम्राज्यश्रियश्चापत्यवाच्यताम् ॥ ५५ ॥
यः क्षुभ्यति रिपुष्वेव क्षोभते नानुजीविषु ।
मनागपि मनो यस्य न क्षुभ्नाति महाहवे ॥ ५६ ॥
न हिनस्ति वृथा जन्तूस्तृणान्यपि न हिंसति ।
तमेव हिंसयत्येकं यस्तदाज्ञां विलङ्घते ॥ ५७ ॥

T स्व०, B च st स । B L T F यस्य st तस्य । Bb^β तन्मुख, G P सम्मुखे, C om ०मुख ॥

५२) Upajātī. cfr a 80 C A Bb^β G P स एक । B L T F P वेदयतीह
st वेदयते च । P सर्वः स्वार्थं । G य न st यत्र । B L T F C A Bb^β G
निवेदयन्ति । Komm t 1) विद चेतना- [t वेदना०] ख्याननिवासेषु [1 ०ख्याने
निवासे च] चुरादिरात्मनेपदो अत्रार्थत्रये उदाहृतो ऽय वृत्तिक्रमेण [t वेत्ति०],
v वेदयत इति विद चुरादिरात्मनेपदी तस्मैव णिचि उभयपदित्वाद्देदय
तोत्थपि ॥ — ५३) = a 83. A C Bb^β G धर्मविद्या st ब्रह्मविद्या । A च st.
य । B ०भ्या० st ०ध्या० । B ब्रह्मज्ञान, A C Bb^β G P ब्रह्मविद्या st. ब्रह्मात्मान ॥
— ५४) cfr a 91 L T F रिपु B रिपून् st मति । B न बाधयन्ति । C
दुःखार्था । Bb^β क्लेशावदरि० ॥ — ५५) cfr. a 61. C A Bb^β G P चापन० ॥
— ५६) cfr a 57 B क्षुभ्यते st क्षुभ्यति । C A Bb^β G न st. य und एक
st. एव, P य क्षुभ्यति न रिपुषु क्षुभ्यते ना० ॥ — ५७) cfr a 90. G P C Bb^β
अनु, L जन्तु । Bb^β तदाज्ञा । B L T F विलङ्घयेत् ॥

जिह्नेति नीचसगत्या हीच्छत्यनृतभाषणात् ।
 यो वार्त्ताश्रवणादेव स्वैरिणीनां हृणीयते ॥ ५८ ॥
 शब्दादयो य विषयाः सुखयन्ति निरापदम् ।
 सुखायते श्रिया नित्यं विद्यया यश्च सुख्यति ॥ ५९ ॥
 देवते कन्दुकैर्नित्यं क्रीडाद्युतैश्च दीव्यति ।
 परिदेवयते कश्चित्तस्य राष्ट्रे न दुःखितः ॥ ६० ॥
 यः श्लिष्यति प्रिया प्रेम्णा श्लेषति द्विषतां पुरम् ।
 दुःश्लेषायपि कार्याणि धिया श्लेषयति क्षणात् ॥ ६१ ॥
 मथ्नाति वादिनः शास्त्रे रणे मन्थति वैरिणः ।
 मनो मथति नारीणां रूपेणाप्रतिमेन यः ॥ ६२ ॥
 कुतो ऽपि शङ्कते नासौ सर्वेषा शक्यते वचः ।
 शक्नोत्यशक्यमप्याजौ विजेतु भुजविक्रमात् ॥ ६३ ॥
 खेलन्ति वालका नित्यं खेलयन्ति च योषितः ।
 खेलायन्ति जरत्यो ऽपि यत्प्रजा निरुपद्रवाः ॥ ६४ ॥

५८) cfr a १० B L T F नीचसङ्गेभ्यो । L T F द्विणी° v l T im
 dhātuvivarana द्विणी° ॥ — ५९) cfr a 197 L T F श्रिया सुखायते । L यच्च
 Bbβ सद्य ॥ — ६०) L T F प्राणि° st क्रीडा° । L T I यस्य st तस्य ॥
 — ६१) cfr a 123 B श्लिष्यते प्रिय । P द्विषता पुर । B कर्माणि st कार्याणि ॥
 — ६२) B शास्त्रे । Bβ G रणे मथति । den Noten schreibt u erkl G
 मन्थति । B मथ्यति st मथति v मथ्यतीति मथि विलोडने दिवादि° v l
 मथि st मथे ॥ — ६३) cfr a 216 C A Bbβ G तु यः P जर st वच ।
 L T F विजेतु शक्नुते ऽप्यरीन् ॥ — ६४) cfr a 69 C A G P यत्प्रजा Bβ
 यत्प्रजा L T I सज्जना st वालका । L T F खेलयन्ति । B L T F खेलायने
 C A G P खेलन्ति च auch v खेलतीति Bβ खेलति च । A Bbβ जगत्यो
 G P जगत्यो L T F जरत्या° । Komm t v l खेनु [t धेनु वेणु केणू खेनु देणू
 वेणू] चलने उभयपदी भ्वादि खेलाशब्दस्य कण्डादित्वात् ॥

पिबन्ति मधु पीवन्ति पीयन्ते च प्रियाननम् ।
यत्प्रसादादविज्ञातस्वपरोपद्रवाः प्रजाः ॥ ६५ ॥
यः प्रापयति सर्वत्र संमानं मनुराजवत् ।
प्रापति प्रत्यहं तेजः कीर्त्या चाप्नोति रोदसी ॥ ६६ ॥
न लङ्घते गुरोराज्ञां न लङ्घयति यः स्थितिम् ।
अव्याधिरतिदीप्ताग्निर्यः कदाचिन्न लङ्घति ॥ ६७ ॥
खिद्यते यो न भृत्येषु याचकेषु न खिन्दति ।
खिन्ते तेष्वेव ये द्रव्यं दीयमानं न गृह्णते ॥ ६८ ॥
आज्ञापयति यो भृत्यान्यज्ञे संज्ञपयत्यजान् ।
भूपाश्च भक्तिनम्राभिर्वाग्भिर्विज्ञपयन्ति यम् ॥ ६९ ॥
निष्कलन्ते मुखाद्यस्य नाष्टीलपरुषा गिरः ।
यः श्रियं कलयत्यैन्द्रीमुत्कालयति यो यशः ॥ ७० ॥

६५) cfr. a 125 B T Bb^β G पिबन्ति, [G in d Note पिबन्ति], [L F P t vl bengal.] । A Bb^β पीवति, L पीयन्ति, T P पायन्ति st. पीवन्ति । P पायन्ते च, P पीवन्ते च । L T P प्रियाधर । B यस्य प्रसादविज्ञातश्चवोऽपद्रवाः, L P °भिज्ञात°, C °विज्ञाति° । Komm vlपा पाने पाल रचये भ्वादिर्दादिय ॥ — ६६) cfr a 101 B सन्मान सर्वत्र । B L C A Bb^β G P सन्मान । C A Bb^β G P धर्मराजवत् । A Bb^β G प्रत्यय । P कीर्त्ति । P L T F प्राप्नोति, C A Bb^β G v व्याप्नोति t vl nicht zu entscheiden । B L C A G रोदसी ॥ — ६७) cfr a 98 B य व्याधिरतिदीप्त्यापि कदाचिन्न न लघति, L T P य व्याधिरतिदीप्तापि कदाचिन्न न लघति, Çabdakalpadrum² यं व्याधिरति-दीप्ताङ्ग कदाचिच्चु न लघति, P अपि st अति°, C A Bb^β G कदापि st. कदाचिन्न, P कदाचिच्चु न लघति ॥ — ६८) = a 106 A न च st यो न । L I विद्यन्ते ते च ये . . गृह्णते, T खिद्यते तेषु चैर . . गृह्णते, t vl erwähnen d. rudhidi-Wurzel nicht, P दीयमानं न गृह्णति, über गृह्णति unleserliche Korr ॥ — ६९) cfr a 30 P आदापयति । C G भृत्याये, A Bb^β धृत्याये st यो भृत्यान । Bb^β यचे, G यज्ञेय ज्ञ°, P यज्ञे सन्दप°, L T F सज्ञाप° । G भताद्य भ°, A भयद्य भ°, Bb^β भयाद्य भ°, P भयांसो भ° । B L T P विज्ञोप°, P विद्याप° ॥ — ७०) cfr. a 19 C A Bb^β G P यद्यशः ॥

सर्वो गर्वति विद्याभिर्धनैर्गर्वायते ऽपरः ।
 सर्वविद्यश्च सम्राट् च यो न गर्वयते प्रभुः ॥ ७१ ॥
 क्रन्दन्ते कादिशीकाश्च नश्यन्तो यस्य शत्रवः ।
 क्रन्दन्त्यश्रुजलैर्यस्याक्रन्दयन्ति रिपुस्त्रियः ॥ ७२ ॥
 यः सदाद्रियते धर्मे दृणाति च रणे रिपून् ।
 दरन्ति दिग्धीशाश्च यस्य दिग्विजयोद्यमे ॥ ७३ ॥
 तृणन्ति शाघवं युद्धे तच्छिरोभिः स्तृणाति गाम् ।
 स्तृणोति त्रिदशावास यः कुन्देन्दुनिभैर्गुणैः ॥ ७४ ॥
 यतते धर्म एवासौ यातयत्यहितं द्विषाम् ।
 निर्यातयति वैर च नरेन्द्रेषु क्रमागतम् ॥ ७५ ॥

७१) cfr a 84 I गल्भायते । L T F विद्याधनसमृद्धोपि P विद्या
 धनसमृद्धिश्च st सर्वं — च G सम्राट् (जो) न स गं, CA च न स गं Bb^β च
 स गं B धनविद्यासमृद्धो यो न च गर्वायति प्रभु ॥ — ७२) cfr a 96 G क्रन्दन्ति
 A Bb^β कदति C कदति v कदतीति कदतीति कदि क्रदि क्कदि आह्वाने रोदने
 च [भ्वादि' getilgt] [t कदि क्रदि क्कदि आह्वाने] । CA Bb^β °दिशीभूता
 G °दिशीभूता, L I कान्दनीकाश्च F Note कान्दिशीका इत्यत्र कान्दनीका
 इत्यादर्शपुस्तकपाठो न साधु । L T F P नश्यन्ते CA Bb^β G दिग्ने st
 नश्यन्तो । A क्रन्दत्यु° ते um Ratte [t कदि क्रदि क्कदि परस्त्री] ।
 CA Bb^β G P °भरै° st °जलि° । C A Bb^β G P L T I वाग्भि st यस्या°
 C कदयति v क्रन्द शब्दशातले चुरादि° v क्रदतीत्यपि तत्रैव [e °]
 कदयतीत्यपि तत्र चुरादि° [nur B यस्या° und t आड' क्रन्द सातले चुरादि°] ॥
 — ७३) cfr a 11° G P stellen d ese u d fg Str um B L T F धर्म ।
 B भृणाति । C रिपून्ने । G P दिग्द्वीशाश्च ॥ — ७४) cfr a 193. Bb^β
 तृणाति B L T I P तृणोति st तृणन्ति t v तृणु अदने तनादि । A Bb^β G
 शात्रवान् C शात्रवार B र्मद्विष द्वि uber getilgtem त्वि st शात्रव ।
 A Bb^β G I v °णोति st °णाति । C A Bb^β G P v तृणाति st स्तृणोति ।
 B °समैर्गुणै ॥ — ७५) cfr a 76 L T I यातयत्यनिश । I T F द्विष CA
 विषा G P विषाम Bb^β विषम् dural Anlerung ॥

शीशांसते खङ्गलतां निशिनोत्यसिपुचिकाम् ।
 शानयत्याशुगान्नित्यं यत्सैन्यं समरोत्सुकम् ॥ ७६ ॥
 न सीदति क्वचित्कार्ये सर्वत्रासीदति श्रियम् ।
 आसादयति विद्यानां सर्वासां पारमप्यसौ ॥ ७७ ॥
 वरुणन्ति हाटकं यस्मात्प्राप्य विप्राः परस्परम् ।
 वरुणयन्ति च रत्नानि भूमिं वरुणापयन्ति च ॥ ७८ ॥
 श्रुत्या धर्मं मिमीते यः क्वचित्स्मृत्यापि मायते ।
 न माति मानिनो यस्य यशस्त्रिभुवनोदरे ॥ ७९ ॥

७६) cfr a ७8 Bb β खङ्गलता । P °नोति च पु° । C \ Bb β G °सिचन्द्रिकाम् । C \ L I G P शाणय°, B β शानय्या°, v om । Bb β °शुगा B °शुग । C शाणे A सर्वं st नित्य, Bb β om, G °शु गात्राणि यत्सै° । C A Bb β G P समरोत्सुकम् । Komm : शाल तेजने भुवाद्युभयपदी नित्य सनन्त शिञ् निशाने स्वादि शालयतीति हेत्विनन्तात् ॥ — ७७) cfr a ७9 B °य्ये शिञ् निशाने स्वादि शालयतीति हेत्विनन्तात् ॥ — ७७) cfr a ७9 B °य्ये शिञ् निशाने स्वादि शालयतीति हेत्विनन्तात् । C A v आसीदयति शचोरासीयते L T I सर्वत्रासदति C \ Bb β सर्वत्रासादति । C A v आसीदयति Bb β आसीदयति य durch Aenderung । B C सर्वासा विद्याना । L पर°, G P परमाप्यसौ ॥ — ७८) cfr a 133 C \ B β G रटति P वरुणन्ति st वरुणन्ति । P हाटकं तद्वत्प्राप्य विप्राः । A G रटयति Bb β रटयति C रटति P वरुणयन्ति st वरुणयन्ति । G च रत्नानि भू° \ B β P च रत्नानि भू°, C चानि भू° । B भूमि । C \ Bb β G भूमि च रटयति ते P भूमि वरुणापयन्ति च । Komm \ रटतीति रटति रटयतीति भीवादिघोरादिकी रट विभाजने । रटयतीत्यपि चुरादि । अच रट भट परिभाषणे घटादिर्न वृद्धि ॥ — ७९) cfr a 87, a 173 β 183. t stellt diese u d folg Str um Bb β श्रुत्या । L I I कश्चित् C \ B β G P कश्चित् । A L T F च st पि । B C \ B β भीयते v भीयत इति माइ माने दिवादि G Text मायते Note भीयते । मायते माइ माने दिवादिषु । पुस्तके तु भीयते इति पाठः प्रकृतार्थानुपयोगी । L T I मगन्ति st न माति । L I मायिनो । \ यस्य शस्त्रिणो भू° । G P °भुवने हरे । Komm- : माइ माने शब्दे च माने दिवादि मा माने दिवादि v माइ लि शब्दे झादि मान च माने इय माइ य च । व्याभ्यासे भादि [* kar kalj a truma akarar tarvaga] ॥

यस्य श्चीर्वर्धते नित्यं यो ऽर्थैर्वर्धयति द्विजान् ।
 वर्धयन्त्वरिवीराणां क्रुद्धो मूर्धानमाहवे ॥ ८० ॥
 विष्कम्भते प्रजारिष्टं विष्कम्भाति यमाद्भयम् ।
 विष्कम्भोति परोद्योगं तपःशौर्यवलेन यः ॥ ८१ ॥
 धनेन स्तम्भते सर्वः स्तम्भात्यन्यश्च विद्यया ।
 धनविद्यासमृद्धो ऽपि यो न स्तम्भोति सज्जनः ॥ ८२ ॥
 यो ऽर्थिनामीप्सितप्राप्त्यै कल्पते कल्पवृक्षवत् ।
 न कल्पयति मिथ्यार्थं शिरः कल्पयति द्विषाम् ॥ ८३ ॥
 दीनेषु दयते नित्यं यो ऽर्थिभ्यो दयते धनम् ।
 दीयन्ते प्रत्यहं यस्य दुरितानि तपोबलैः ॥ ८४ ॥
 शोकेन क्लीवते सर्वः क्षीवते हर्षहर्षितः ।
 उभाभ्यामप्यसंस्पृष्टो यस्तु नातीव तीवति ॥ ८५ ॥

८०) cfr a 65 L F यो ऽर्थे व० । B वर्द्धते st वर्धयति in Bb^β ०ति aus
 ०ते verbessert । B क्रुद्धे, द्वे für getilgtes पो, L T F क्रन्त्वा st क्रुद्धो ॥ —
 ८१) cfr a 122 B विष्कुम्भते । C यमीभुय L F यशोदय 1 परोदयम् st
 यमाद्भयम्, 1 प्रजारिष्टमित्यत्र प्रजाविष्ट परोदयमित्यत्र यशोदयम् इत्यादर्श-
 पुस्तकयो पाठ । Bb^β विष्कुम्भोति, 1 विस्तम्भोति so auch 1 im dt & tuvarar a
 B L F विष्कम्भाति st विष्कम्भोति । C ०द्योग । B शौर्य० । B च st य ॥ —
 ८२) cfr a 120 C A Bb^β v स्तम्भते st स्तम्भते । B सर्व । B अन्याय st अन्यय ।
 C A Bb^β G P विद्याधन० । C ०समृद्धय यो । L 1 F पि न स्तम्भोति स सज्जन ।
 B सज्जन ॥ — ८३) cfr a 217 C A Bb^β G v अर्थि० st यो ऽर्थि० । C ०प्सितमाप्नो
 A Bb^β G ०प्राप्तो । C A P G ०र्थात्, Bb^β ०र्था । L T I P कल्पति विद्विषाम् ।
 kommt 1 कृप सामर्थ्यं भुवादि भू कृप अवकम्पने चुरादि 1 कृपुड कल्पने
 भवादि कृप अवकम्पने चुरादिर्वा ॥ — ८४) cfr a 83 L 1 F दीनाना, B
 दीनाय । L 1 दीयते नित्यं T दायते नित्यं 1 zur ersten Verballf दाय
 [य?] दाने भवात्तन्नेपदी । Bb^β दीयते । P तपोधने, L T I तपस्विन ॥
 — ८५) cfr a 103 Die erste Verballf nur in Bb^β v mit v, die zweite in

न रोषयति यस्तस्मै यो न तुल्यो न चाधिकः ।
यस्मै रुष्यति तस्यासौ कुलमेवाभिरोषति ॥ ८६ ॥
न धृष्णोति गुरोरग्रे न धर्षति निजाः प्रजाः ।
तमेव धर्षयत्येकं यस्तासु प्रतिकूलति ॥ ८७ ॥
चुर्यते चौर्यवृत्तीन्यश्चूरणयत्यरिमण्डलम् ।
अवचूरणयति व्योम यत्सेनाप्रभवं रजः ॥ ८८ ॥
नोक्तरुदते परद्रव्यं नोक्तरुदति परस्त्रियम् ।
यस्योक्तरुदयति श्लाघ्यं धर्म एव मनः सदा ॥ ८९ ॥
यो मार्गयति सन्मार्गं मार्गति क्षेममात्मनः ।
यस्मिन्मृगयते नित्यं यायजूको जनो धनम् ॥ ९० ॥
विशिनष्टि स्मरं मूर्त्यां श्रिया शक्रं विशेषति ।
विशेषयति यो वाग्मी वाचा वाचस्यतेर्वचः ॥ ९१ ॥

Bh³ G v mit व, sonst beide mit व. [L T P t vi bengal.] 1 Erstes Verb
C I घोयते, L वीवते । वीवृ अप्ये, T A G P वीवते, Bh³ वीवते सर्व.
घोवते सर्वः, घोवत इति वीवृ मदे प्रथम, । B सर्व । Zweites Verb
घोवत इति वीवृ अधार्थे द्वितीयः । L T P हर्षयति । A Bh³ G भ्यामपि
सं, C भ्यामपि सं L T P भ्यामप्यसमुष्टौ, P भ्यामप्यसमुष्टौ । P यत्सेनातीव ।
C A Bh³ G तीरति, तीरतीति तीर पीर मीर स्त्रीन्वे तुदादिः । B über
तीवति ist र getilgt ॥
८६) cfr. a 292. C A Bh³ G P यति तस्मै स यो । L T P न चाधिकः ।
C A Bh³ G यस्मै कुष्यति, v entert u erkl कुष्यति u रुष्यति । P कुलमेवोभिः,
B भेवातिरो ॥ — ८७) cfr a 63 Bh³ य स् द ersten न । B न वर्पति,
A घं verbessert aus घं । C A Bh³ G एष स् एक । L T P ययामु ॥ —
८८) B C चौरः । B वृत्ति ययुः G P वृत्तान्ययुः, Bh³ वृत्ताय घुः,
A वृत्ताय घुः । B अवचूरणयते । P योश्रि ॥ — ८९) cfr. a 62. B ते aus
ति verbessert । L T P P दृष्टे, Bh³ दृष्ट्य । C A Bh³ G P स्मारय्य स्
याध्य, L T P याप्ये ॥ — ९०) cfr a 61 । P मय्यासं । L T P यादृक् तादृक्
st यायजूको B यायजूकप्रभो ॥ — ९१) cfr a 25. 3 1st. 3 1st C A Bh³
G श्रेय स् शक्र । Bh³ विशेषयति, A विशिषयति स्. विशेषति ॥

वितानयति यः कीर्तिं वितनत्यमलं यशः ।

वितनोति रिपुस्त्रीणां हृदये मदनव्यथाम् ॥ ९२ ॥

क्लेशते न मृषावाक्यं क्लिश्यते न च निष्फलम् ।

नेन्द्रियाणि विरुद्धेषु क्लिश्नाति विषयेषु यः ॥ ९३ ॥

हितं मितं च यो वक्ति न वचत्यनृतं वचः ।

नानादेशसमुद्भूतां वाचयत्यखिलां लिपिम् ॥ ९४ ॥

यस्य वर्हति नित्यं श्रीर्दानशक्तिश्च वृंहति ।

वृंहन्ति सिंहवद्यस्य द्विपा दृष्टारिवारणान् ॥ ९५ ॥

डिपन्ति यस्य मातङ्गा डिपन्ति च तुरगमाः ।

डेपर्यन्ति मनुष्याश्च युद्धे निम्नोन्नतां भुवम् ॥ ९६ ॥

तपसा भर्जते पाप तेजसारीश्च भृञ्जति ।

९२) cfr a 59 L I वितन्यत्य° vl तनु चुरादिदिवाद्यो ।
 I Γ च य st रिपु° I om । L I Γ मन्त्रयव्यथाम् B मदन° über m eine
 २, über द eine १ ॥ — ९३) cfr a 166 C B P वृषा st मृषा । vl dritte
 Wurzel क्लिषु । I T I स G P च st य ॥ — ९४) cfr a 126 L T I
 मिचक्ष । C A Bbβ वदत्य°, L I पठत्य° । B °द्भुतं द्यु über getilgtem भृ
 C A Bbβ G °प्रिय st °नृत । C A Bbβ G P °समुत्पन्ना । B गिर st लिपिम् ॥
 — ९५) cfr a 39 Bbβ lasst d Str aus zählt über richtig weiter A G
 immer, C in d letzten Verbalff व sonst व [L I P t vl bengal] । P यस्य
 वृंहति नित्यं ध्यानशक्तिश्च वर्हति । वृंहन्ति सिंहवद्यस्य द्विपत्रेष्ठा इवाचक्ष ।
 G दीन° L I I दान st दान° । A वृंहति CG वृंहति st वृंहन्ति । G डिप°
 B °पाय भूरि वाजिन । G दुष्टारिवारणात् C दुष्टारिवाहसात् L T I
 दृष्टारिवारणम् । Komm । यस्य वर्हतीति । वर्हतीति वृह वृहि वृदी भ्वादि ।
 वृहतीति वृह उद्यमे तीदादि । वृहे स्वरेणिदि चेति [° cfr Vārti ° zu Pan
 VI, 4 24] पचमलोपभावपक्षे वृहतीति केषाचिन्मते । नृह नृहि वृह वृहि
 वृदी वृहि शब्दे भुवादि वृञ्ज उद्यमे नृदादि परस्मैपदी, vl वृह वृहि वृदी
 भ्वादि वृञ्जद्यमे नृदादि परस्मैपदी ॥ — ९६) cfr a 107 C A Bbβ G P t
 immer त st र । A Bbβ युधि ॥

कर्मवीजानि सर्वाणि योगाभ्यासाद्गृणति यः ॥ ९७ ॥
 रिङ्गे रिपुर्यदाक्रान्तो धनैस्तन्वैश्च रेचति ।
 रेचयन्ति च तन्नारीलोचनान्यश्रुवारिभिः ॥ ९८ ॥
 सत्य वदति सर्वत्र सर्वस्य वदते हितम् ।
 यन्न सत्य न च हित न वादयति तद्वचः ॥ ९९ ॥
 सर्वो ऽप्यर्जयति द्रव्यमात्मनः प्रीतिहेतवे ।
 अर्जते शाश्वती कीर्तिं यश्चाजति यः स्थिरम् ॥ १०० ॥
 यस्य सयामशौराडव शालन्ते बाहुशालिनः ।
 शलन्ते यद्गुणा दिक्षु शलन्ति च सुरालयम् ॥ १०१ ॥
 भक्षयन्त्यस्थि भक्षन्ते मास भक्षन्ति शोणितम् ।
 यत्खड्गखरिडताङ्गाना शत्रूणा कौणपा रणे ॥ १०२ ॥
 यश्च लालयते बन्धूलालयत्यखिलाः प्रजाः ।
 उल्ललन्ति यमालोक्य ललनाना मनोरथाः ॥ १०३ ॥

९७) cfr a 101 C A Bh^β G v भृणोति st भृणति G v भृणोति
 [भृणोतीति] भृञ् भर्त्सने [भर्त्सने] स्वादि ॥ — ९८) cfr a 37 B stellt
 d Str vor 96 I vor 10° I I t v immer v st r । B रिङ्गे । Bh^β •क्रान्ति
 यनं । A घातिस? st धनेस् । B L I I धनैर्मन्वैश्च । B I T I यन्नारी• ।
 C•श्रुविदुभि ॥ — ९९) cfr a 17 — १००) cfr a 91 I •र्जयते । Bh^β शश्वती ।
 B यश्चाजति यः यश्चाजति जय st यश्चाजति यः ॥ —
 १०१) cfr a 11 B शलन्ते C A Bh^β G P v शालन्ते st शालन्ते । C•शालिभि ।
 B A Bh^β G P v शलन्ति C शालति st शलन्ते । I I F सद्रुणा मित्य श• ।
 A Bh^β G P शलन्ते v शलत इति erk। शलन्ते C शालते st शलन्ति । G P
 v st य ॥ — १०२) cfr a 131 C खरिडतायाणा । A कौणपा ॥ — १०३) cfr
 a 97 I I I यन्तु । B सामायते । v। मन ईप्साया सुरादावदन्तात्मनेपदी ।
 G I सामयन्तु• I t zur dritten Verfall मन विनामे भुवादिरात्मनेपदी ।
 G यमालोका ॥

मुटति द्विषतां दर्पं तेषां दुर्गं च मोटति ।

यो मोटयति राष्ट्रेषु तत्कीर्त्याराममण्डपान् ॥ १०४ ॥

मृधे मृणाति शत्रूणामश्वान्मृणति वारणान् ।

शत्रुवारणैः पुनस्तस्य नैको ऽपि म्रियते नरः ॥ १०५ ॥

चस्यन्ति शत्रवो यस्मात्त्वसन्ति परदारगाः ।

यस्त्रासयति निःशेषान्भूम्यनन्तरभूपतीन् ॥ १०६ ॥

लुट्यत्यट्टालकान्दुर्गान्कपाटानि च लोटति ।

रिपूणां लोटयत्याजौ कुञ्जराणां घटाश्च यः ॥ १०७ ॥

न तथा गर्हते श्वान शृगालं च न गर्हति ।

गर्हयत्यभ्युपेतार्थत्यागिन स नरं यथा ॥ १०८ ॥

द्राघते वपुरत्यर्थं द्राहते च निशागमे ।

द्राखति क्षीणतापन्नं यद्वियोगान्मृगीदृशाम् ॥ १०९ ॥

१०४) cfr a 93 P L I मुटन्ति C A \ मुटति, I hβ G मुटति B अटति ।
P दर्पात् C A B hβ G शीर्यं st दर्पं । C \ B hβ G दर्पं L Γ Γ खड्गं st
दुर्गं । v l zweite Wurzel मुट । C \ G तत्कृतारामं B hβ तत्कृतारामं,
I T F तत्कीर्त्याराममण्डपान् ॥ — १०५) cfr a 19' L T I युद्धे st मृधे ।
B मृणाति st मृणति B hβ मृणति aus मृणाति verbessert । C A B hβ G P पुरस्तस्य ।
P जन C A B hβ रिपु G पुर st नर ॥ — १०६) cfr a 274 \ B hβ G P
रिपवो C रिपवो st शत्रवो । I hβ दारणा । I I चाशयति । C A G P
भूयोनन्तरं B hβ भूयोनन्तरं L I Γ निःशेषान्भूम्यनन्तरं परदारणान् ॥ —
१०७) cfr a 66 B अट्टानि दुर्गानि C G P अट्टालिक दुर्गं \ B hβ अट्टालिक
दुर्गं L T F अट्टालिकान्दुर्गान् । B \ कवाटानि I I I कवचानि P कटकानि ।
C \ B hβ G P v लोटते । G P घटाश्च L T I घटाश्च ॥ — १०८) cfr a 100
G P श्वान । B G P शृगाल B hβ शृगालश्च । C (m न B न च L Γ Γ नापि
शु च न । I P गर्हयत्युपेतापन्नं [b. ०थ्यं oder ०थ्यं st ०थां] पापिन मतत
यथा [P तथा] C गर्हयत्येकमेवाय न्यासिन मतत पथ oder यथ \ गर्हयत्ये
कमेवार्थन्यासित स वन यथा B hβ G गर्हयत्येकमेवार्थन्यासिन [G ०ने] स नव
यथा Γ ०र्थं ०न्स ०थ्यं di rebi. Filgur g ॥ — १०९) cfr a 25- P चाहते

क्षिणाति दुरितं दृष्ट्वा क्षिणोत्यर्थैश्च दुःस्थताम् ।
 भृत्यानां नित्यमज्ञानं यः क्षिणोति सदुक्तिभिः ॥ ११० ॥
 हिरण्मते ये वृथा रात्रौ परस्त्रीषु हिलन्ति ये ।
 हेडते शीलसंपन्नो बान्धवानपि तानसौ ॥ १११ ॥
 क्षयति प्रत्यहं पापं क्षायति द्विषतां कुलम् ।
 यशः क्षयति रोदस्योर्यस्य धर्मरतात्मनः ॥ ११२ ॥
 दण्डं जोडयति द्विट्सु वधं तेषां च जोडति ।
 तानुच्छृङ्खलतापन्नाञ्छृङ्खलेन जुडत्यसौ ॥ ११३ ॥
 अन्नं राधोति विप्रार्थं व्यञ्जनानि च रध्यति ।
 यत्रसादाज्जनः सर्वैः सततं राध्यति श्रिया ॥ ११४ ॥
 यो मूषति परद्रव्यं तस्य मुष्णाति यः शिरः ।
 मुष्यत्यपहतार्थानां दुःखं धनसमर्पणात् ॥ ११५ ॥

चाहते चायते । B निशाचये । C L T F द्राघति st द्राघति । B चयमापन्न,
 C A Bbβ G नृणतापन्न । L F योगो T C A Bbβ G योगे । Komm vl
 dur द्राघु आयामे भ्वायात्मनेपदी द्राघु निद्राघये भ्वायात्मनेपदी ॥
 ११०) cfr a 10 L F क्षीणाति । A Bbβ P दृष्ट्वा C दृष्ट्वा । L F क्षीणो । A
 G P र्ये च, C र्ये च Bbβ र्ये च । B दुता, C A Bbβ G P दुषितम् । L T F
 क्षिणुते यः st यः क्षिणोति । Komm t चि हिंसाया प्रयादि चिष्णु हिंसाया
 चष्णु च तनाद्युभयपदिनी, vl चि हिंसाया प्रयादि क्षीण हिंसाया तनाद्युभ-
 यपदी ॥ — १११) cfr a 132 Bbβ हिरण्मते । L T F च st ये । C A Bbβ G P
 मृथा, L T F यथा st मृथा । L हिरण्मति T हिरण्मति F हिरण्मति, C A Bbβ
 G r हिरण्मति, vl हिरण् हारकरणे भ्वादि । I यः, C यम्, L T च st ये ।
 Bbβ हेडते P हिलन्ति st हेडते । C A Bbβ G नीतिः st शोभः ॥ — ११२)
 cfr a 10 C प्रत्यहं । B पापं चयति । P द्विषता वन । A G चिपति । B P
 रोदस्या ॥ — ११३) cfr a 113 Bbβ वधं L T F वलं st वधं । 2 Halbstr.-
 A Tilgung dann तत् सदा धर्मं जुडत्यसौ C Bbβ om तानुः — येन G P
 देवतातिथिपिचर्यं नित्यमर्थं जुडत्यसौ, L T F तानुः ॥ — ११४) cfr a 117
 B L T F vl schreiben d zweite Wurzel [Dl.&top. 26, 84] mit चा t mit च ॥
 — ११५) cfr a 134 L T F यो मूषति t vl मूष खेये [vl मुषणे] भ्वादि

भक्त्यार्चयति यो विप्रान्गुरुन्देवांस्तथार्चति ।
 अर्चन्ते चरणौ यस्य मौलिरत्नांशुभिर्नृपाः ॥ ११६ ॥
 वह्नु व्यययति द्रव्यं तदर्थं यो व्ययत्यरीन् ।
 न व्येति यद्यशोविम्ब चैलोक्यादर्शमण्डले ॥ ११७ ॥
 अर्दति द्विषता दर्पमर्दते दुरितोदयम् ।
 यश्चार्दयति दारिद्र्यं दीनाना द्रविणं ददत् ॥ ११८ ॥
 स्वदते विविधाहारान्स्वादते च रसायनम् ।
 आस्वादयति सर्वेषां विषयाणां सुखानि यः ॥ ११९ ॥
 यत्र विच्छति तद्गूहो यत्र विच्छायति स्वयम् ।
 विच्छाययति तत्रासौ भूपतीना मुखत्रियम् ॥ १२० ॥
 न विभेति नेरेन्द्रेभ्यो देवेभ्यो न च भेषति ।
 एकस्माद्भेषते ऽधर्मान्न भेषत्यत्र लोकातः ॥ १२१ ॥

मुप इत्येके तदा भोपति । \ मुञ्चति? । C शुष्य° L I मुप° st मुष्य° । B °पगतार्थानां ॥

११६) cfr a 86 P भक्त्या योर्चयति वि° [t v] nur अर्चं पूजाया
 आधुपाद्युभयपदी भ्वादिश्च । B यो देवाङ्गुरु देवास्त°, P विप्रान्गुरुन्विप्रोस्त°,
 C विप्रान् हन् । A °शुर्कनृपा ॥ — ११७) cfr a 97 a 50 β 23 L F व्ययति
 यो st व्यययति, C auch व्यययति zu lesen । C तदर्थं व्यययत्यरीन् G P
 Bβ A च st यो । Bβ C व्याययत्यशी° C auch व्याप° zu lesen, Bβ
 zwischen त्य und शो ist च eingefügt A व्याययत्यवशी°, G व्याययत्यवशी°,
 \ व्याययतीति L Γ अर्चति यद्यशो° T व्ययते यद्यशो° v] erwähnt d
 dritte Verbalform nicht । B विश्व st. विश्व । L T Γ °दर्शता मतम् C °मण्डलो ॥
 — ११८) cfr a 130 C A Bβ G P दर्पान् । C A Bβ G P द्रविणं दिशन् ॥
 — ११९) cfr a 105 C \ Bβ G विविधाहारैः, B विविधास्वाद L Γ विवि
 ध स्वादु T विविध स्वादु । B स्वदते st स्वादते । C A Bβ G P गिरा रसम्
 ° रसायनम् । C च st य । t v] स्वद आस्वादने भ्वादिराधुपादी च ॥
 — १२०) cfr a 116 C \ Bβ G P विच्छत्यरिच्यूह [Bβ विच्छि°] B ति über
 d Zeile geschr., om तद । L T I नृपतीना मुखत्रियम् B मु° aus सु° verb ॥
 — १२१) cfr a 93 G P देवेभ्य न भे° L T Γ देवेभ्यो ऽपि न भे° । P

य' कृणन्ति गुणग्राम कृन्तत्यरिशिरासि यः ।
 कीर्तयन्तीन्द्रगोष्ठीषु यद्गुणानप्सरोगणाः ॥ १०२ ॥
 न्यञ्चते प्रत्यह मोहो यस्मान् न्यञ्चन्ति चारयः ।
 अञ्चयन्ति सदा यं च गुणाः सर्वातिशायिनः ॥ १२३ ॥
 न कुप्याति बुभुक्षार्तः शीतार्तश्च न कुप्यति ।
 तस्य राष्ट्रे ऽधनाढ्यो वा मृतः को ऽपि न कुप्यति ॥ १२४ ॥
 विचारयति यो धर्मं विद्वद्भिर्ब्राह्मणैः सह ।
 विचरत्यस्य लोके ऽस्मिञ्छरच्चन्द्रोज्ज्वल यशः ॥ १२५ ॥
 अविद्यानिद्रयाक्रान्ते जगत्येक. स चेतति ।
 धिया चेतयते सर्व परस्य हृदि सस्थितम् ॥ १२६ ॥

लोकान् st ऽधर्मान् । B धर्मान् भेषयत्यत्र ~ spater C A Bb^β धर्मात्कुया
 यस्तदतिक्रम G धर्मात्तस्मात्कुर्यादतिक्रमम् P भेषयत्य L T F भेषयत्व° fur
 d 4 pāda aus v vl nichts zu ersehen t भेषू चलने भुवादि परस्मैपदी ॥

१२२) cfr a 128 L T F य st य । Bb^β कृणति ण aus णा geandert
 C कृणति B L F कृन्तति v य कृणतीति कृणतीति कृती छेदने रुधादि ।
 I I F गुणग्राम B गुणग्रामान् । B च st य । C A Bb^β G P L T F °यन्ति
 च गो° । C A Bb^β G P °णानमराङ्गना ॥ — १२३) cfr a °03 F lasst
 d Str aus B चय न प्राचते मोहाद्य° A Bb^β G P न्यञ्चति C न्यचति ।
 C प्रत्यह । C A Bb^β G I यस्य st यस्मान् । C A Bb^β नाचति G नाचन्ति ।
 Bb^β सेदीप st सदा य । Komm zur ersten Halbstr t vl अन्चु गती याचने
 च अन्चु इत्येके [vl अ-चुत्येके] भ्वाबुभयपदी v न्यचतीति न्यचतीति अचु गतिपू
 जनयो अचतीति ॥ — १२४) cfr a 81 C A Bb^β G च दुःखात् st
 बुभुक्षार्त B om । G P सीता° । B la*st d e zweite Halbstr aus L T F
 यस्य ॥ — १२५) cfr a 189 I T F विचारयत्यस्य लोके शर° vl nor चर
 आसश्चे घुरादि C A Bb^β G I च st ऽस्मिन् । C शस्त्रद्रो° st शरच्चन्द्रो° ॥
 — १२६) cfr a 159 A Bb^β G P °क्रान्ते । C स चितति । B चिन्तयते । A
 I 1 I हृदये स्थितम् B सस्थिति C सञ्चित ॥

यो भुजाभ्यां भुवो भारं भरते भरतोपमः ।
 विभर्ति च यशोराशिं भूयांसं यस्य भूरपि ॥ १२७ ॥
 यस्य रोषारुणा दृष्टिर्धावते यत्र शात्रवे ।
 पाशपाणिस्ततस्तस्मिन्यमदूतो ऽभिधावति ॥ १२८ ॥
 शास्त्रेण स्तोभते प्रायो लघुप्रकृतिको नरः ।
 न स्तुभाति महात्मासौ न स्तुभ्नोत्यच्युतस्तुतः ॥ १२९ ॥
 हते भर्तारि दुःखार्ताः क्लिन्दन्ति यदरिस्त्रियः ।
 अजस्रैरश्रुभिस्तासां क्लिद्यन्ति नयनानि च ॥ १३० ॥
 न संधयति केनापि यः सर्वविजयी नृपः ।
 संदधाति धनुषेव योग्यकाले स सायकम् ॥ १३१ ॥
 प्रणिङ्के दक्षिणीयानां विप्राणां चरणौ च यः ।
 यत्पादौ मौलिरत्नांशुजालैर्ननेक्ति राजकम् ॥ १३२ ॥

१२७) = α 215 B भरतोपम । C A Bb^β G °राशि भुपतेर्यस्य ॥ —
 १२८) cfr α 72 C A Bb^β G P तस्य शत्रवे L F यस्य शात्रवे । C A Bb^β
 G P B F °दूतो ऽपि धा°, t vl धावतीति v om ॥ — १२९) cfr α 121 P
 शोभते L तोभते Γ तोडते B ए खो über einer Jülgung । L भुयो T I
 भूयो st प्रायो । B °कृतिमानव । A G P v निष्ट° C Bb^β निष्ट°, B न स्त°
 st न स्तु° । B °सौ स्तुभ्नोति न हि कालत, स्त über getilgtem उ C A Bb^β
 G P न [C व] नीतेरच्युत° G P °स्तुता, A °स्तुता Bb^β °स्तुता v lässt die
 dritte Verbalform aus L T F °भ्नोत्यच्युतस्तुत । Dass t vl in d 2 Halbstr स्तु
 gelesen haben, ist nicht ganz sicher ॥ — १३०) cfr α 149 Strophenstellung
 in L T F vl 132, 130 131, in C Bb^β G v 130 132, 131 A lässt 132 u 130
 aus B L T F मृते st हते । B L F क्लिन्दन्ति t किदि । A T I
 अजस्रमश्रु°, L अजस्रमश्रु°, B शोकिनाभ्यश्रु° । B क्लिन्दन्ति ॥ — १३१) cfr
 α 147 Über d Stellung s Str 130 L I सन्धायति । L F F सर्वत्र st य
 सर्व° । A सपत्नेन शौर्यभाक् st सर्व° — °प, Bb^β om । B C धनुष्वेव । P
 L T F °कालेषु st °काले स C A Bb^β G यो ऽन्तकाले च सा° । B I P
 शायक L शायक ॥ — १३२) cfr α 140 A lässt d Str aus Über d e
 Stellung s Str 130 L T F प्राणिङ्के B प्राणीक्त । B L T I चरणौ च ॥

दोर्भा यो द्विषतां दर्पं भञ्जयत्याञ्जनेयवत् ।
 भनक्ति कामिनीनां च दृष्ट्या मानमनङ्गवत् ॥ १३३ ॥
 यो वेवेक्ति च वेदान्तं शास्त्राभ्यासेन सर्वदा ।
 विविनक्ति च शत्रूणामाजौ संनहनं च यः ॥ १३४ ॥
 आप्यायन्ते यतः प्राप्य यज्ञभागं दिवोकसः ।
 तद्दत्तधनसंपत्तेराप्यायन्ते च यत्प्रजाः ॥ १३५ ॥
 यो हि व्यायच्छते नित्यमसौ किल न मेदते ।
 इति व्यायामशीलो ऽसौ महाकायो न मेद्यति ॥ १३६ ॥
 युद्धे कृणोति शत्रूणां वारणान्वाणवृष्टिभिः ।
 दत्त्वा शस्त्रप्रहारं च तेषां क्रीणाति यः श्रियम् ॥ १३७ ॥
 घृतार्चित इवार्चिष्मांश्चर्चते यो रणाङ्गणे ।
 चर्चायते ब्रुवाणश्च चर्चापारपरैः सह ॥ १३८ ॥

१३३) cfr. a 266 A lässt d Str. aus C G P v मीर्ष्या, Bb^β मीर्ष्या
 st. दोर्भा । C भिनक्ति । C Bb^β G दृष्ट्यो, B तुष्य st दृष्ट्या ॥ — १३४) cfr.
 a 180 P lässt Str. 134, 135, 136 a, b aus. B योग वेवेक्ति वेदान्त, L T I'
 यस वेवेक्ति वेदान्त । G °क्ति पृथग्भूत भूतेषु च धन च य', Bb^β °क्ति पृथग्भूत
 भूतेषु च यः, C °क्ति पृथग्भूत भूतेषु च [dann य getilgt] धन च य', A °क्ति
 पृथग्भूत यो भूतेषु च यत्नतः । L I' सन्नाहनञ्च । B च यत् ॥ — १३५) cfr.
 a 209 P s. Str. 134 A Bb^β प्राप्य यच्च, G प्राप्यायन्त° । I, T F °भागान् ।
 L T प्रभूत°, F प्रभूत° st तद्दत्त° । B °वर° st °धन° । A G °सपत्ति°, Bb^β
 °सपत्ति°, C °सपत्ति° । B यतः st च यत् ॥ — १३६) cfr. a 79 P s. Str.
 134 L T F हि st हि । C व्यायच्छते, B व्यायामतो st व्यायच्छते । L T F
 किञ्चित् st असौ । C अति st इति । Bb^β °शीलो, wohl zuerst °शु° geschr. ।
 F °काये । Bb^β मेधति ॥ — १३७) cfr. a 55, β 44. v lässt Str. 137 bis 145
 incl. aus, zählt aber richtig weiter A C Bb^β G P युद्धे कृणाति । A Bb^β
 G कधरान्, C कधरा st वारणान्, B वार oder चार über eine Tilgung
 geschr. । B शक्ति° st बाण° । L T I' °पद्भिः st. °वृष्टिभिः । A Bb^β मत्वा ।
 A C Bb^β G वाण° st शस्त्र° । A Bb^β G P क्रीणाति यः । F श्रियम् ॥ —
 १३८) v s. Str. 137. C Bb^β घृतार्चित । Bb^β °ष्मांश्चर्चते, L T F °ष्मानर्चते,

धोरन्याधोरणाक्रान्ता विनीता यस्य वारणाः ।

जात्या धुर्याश्च धूर्यन्ते सादिभिः साधु साधिताः ॥ १३९ ॥

यस्मिन्नभ्युदिते राज्ञि तमः संकोचति क्षितौ ।

संकुचत्यरिनारीणां मुखपङ्केरुहद्युतिः ॥ १४० ॥

नावद्यं घोषति द्वारे यस्य कश्चिदुपद्रुतः ।

घोषयन्ति परं सर्वे दीर्घमायुः सदार्चिताः ॥ १४१ ॥

उड्डीयन्ते शरा यस्य कोटिशः समराङ्गणे ।

भयानामरिसैन्यानामुड्डीयन्ते रजांसि च ॥ १४२ ॥

यो लिङ्गेनानुमयते कृत्स्नमपरिचेष्टितम् ।

न चानुमाययत्यन्यस्तस्य यच्चेतसि स्थितम् ॥ १४३ ॥

vi अर्चं दीर्घां भ्वाद्यात्मनेपदी । B L T F C रणाङ्गणे । C A G P चर्चयत्यनुवा^०, Bb^β चर्चयत्यनुवा^०, L T F अर्चायते, vi अर्चं शब्दे आधृपादिः । F ०णस्य । L T F वचो ऽप्यस्य परैः, C A Bb^β G P चर्चते च [C चं] परैः st. चर्चापारपरैः, B ०पर^० st. ०पार^० । t चर्चं दीर्घां भ्वाद्यात्मनेपदी चर्चं शब्दे आधृपादिभ्यश्च-न्दोपतापयोश्च इति क्चइ ततो मतादिः ॥

१३९) cfr. a 176. v s. Str. 137. C G B P धाव^०, Bb^β धाधाव^०, A भाव^० st. धोर, vi धीर्चं . . . । G ०क्रान्ते, C A Bb^β ०क्रान्तिर्वि^० । B यस्य वाजिनः । L F धूर्याश्च, B धूर्याधं, zwischen र्यां u. धं steht इ under d. Linie । A धुर्यन्ते, Bb^β धुर्यन्ते, [t vi धुरी . . .], C धावन्ते । B L T F P साधुभिः । G सादिताः, A सादितां, Bb^β सादिताम्, L F राहिताः, T वाहिताः, B वाहितः, P वाहिनः ॥ — १४०) cfr. a 230. v s. Str. 137. B यस्मिन्नभ्युदिते, L T F यस्मिन्समुदिते । L T F जनः st. तमः, C A Bb^β G P राज्ञि संकोचति, dann C A Bb^β तमः, G मतः, P परः । P सदा st. क्षितौ । B संकोच^० st. संकुच^० । L T F मुखं । L ०द्युतिं, T F ०द्युति ॥ — १४१) cfr. a 151. v s. Str. 137. B न वीद्य, F न वाद्य । C A Bb^β G P घोषते यस्य [Bb^β यस्मि] द्वारे क^० । B L T F द्वारि । A G P भय^०, Bb^β भुय^०, C भय^० st. उप^० । L T F ०पद्रुवम् । B घोषति च परं । L T F पुनः st. परं । Bb^β ०युस्तदार्चिताः, L T F ०युर्यदाश्रिताः ॥ — १४२) = a 146. v s. Str. 137. C उड्डीयन्ते, Bb^β उड्डीयन्ते । B L T F ०राङ्गणे । L F ०ड्डीयन्ते, G P ०ड्डीयन्ते, G Note schreibt u. erkl. उड्डीयन्ते, vi nur दीड् . . . दिवादिः ॥ — १४३) cfr. a 87. v s.

मृद्नाति विद्विषां दर्पं यो भुजाभ्यां भुवः पतिः ।
 मृदन्ते चरणौ यस्य विद्विषः शरणागताः ॥ १४४ ॥
 मिलन्ति प्रत्यहं यस्य वाजिवारणसंपदः ।
 मीलन्ति रिपुनारीणां मुखपद्मवनानि च ॥ १४५ ॥
 यस्य व्याघोटते दग्डो नाकृतार्थः कुतश्चन ।
 व्याघुटन्ति विपक्षाश्च ये संमुखमुपागताः ॥ १४६ ॥
 यो वाग्मी वादिना मध्ये वाचमुच्चैः प्रपञ्चते ।
 प्रपञ्चयति यत्कीर्तिं दिङ्मुखेषु महाजनः ॥ १४७ ॥
 यस्य न्यायार्जितैर्विचैः पूज्यमाना दिने दिने ।
 तूषन्ति ब्राह्मणा नित्यं तूषन्ति कुलदेवताः ॥ १४८ ॥

Str 137 C A Bb^β G P मयति, t vl als Erkl zur Strophe मीड गती
 आधुपादी । C A G P कृत्स्नान् [C कृत्स्नान्] विविधचेष्टितान् Bb^β कृत्स्नान्वि-
 विधेचेष्टितान् B मृष्टता । Bb^β G P अन्य st अन्यस् B स्त über eine Tilgung
 geschr, C चानुमाययसास्य यच्च १ चानुमापयत्यन्यस्यसे [न्य aus न्य स्य aus
 से] चेतसि यत्स्वितम् ॥

१४४) cfr a 141 v s Str 137 C lasst d erste Halbstr aus I T I
 द्विपता B विदुपा st विद्विषा । C A Bb^β G P मृदन्ते L I I मर्दन्ते t vl
 मृद मर्दने भ्वादि [nur B मृदन्ते] । L I Γ शरण गता ॥ — १४५) cfr a 168
 v s Str 137 C यस्य विधिवाजिः । Bb^β मिलति st मीलन्ति । P मुखामोजः ।
 B म्पद्मवनानि ॥ — १४६) cfr a 152 C A G नाघोटते Bb^β नाघोटते ।
 घोटत इति । B दन्तो P दर्पो । C A Bb^β कुट्टनार्थं G घट्टनार्थं B नाभृता
 र्थानुजीविषु । Bb^β व्याघुट्टति । B L I यत्समु० । यत्समु० ॥ — १४७) = a 144
 A^o C Bb^β G P वाग्मिना st वादिना । C L T प्रपञ्चयन्ति [v मयति t vl
 n el t zu entsche iden] । C G P L I मजना ॥ — १४८) cfr a १०1 v läest
 d Str a 10 zählt aber richtig weiter । यस्मा [d u n unleserliches ak sara]
 यार्जिः । B वृत्ति । C A G I L I तूषन्ति Bb^β तूषति B तूषन्ति st तूषन्ति
 vl तूष तूष्टी दिवादिभ्यादिश्च [nur T t तूषः] ॥

धोरन्याधोरणाक्रान्ता विनीता यस्य वारणाः ।
 जात्या धुर्याश्च धूर्यन्ते सादिभिः साधु साधिताः ॥ १३९ ॥
 यस्मिन्नभ्युदिते राज्ञि तमः संकोचति क्षितौ ।
 संकुचत्यरिनारीणां मुखपङ्केरुहद्युतिः ॥ १४० ॥
 नावद्यं घोषति द्वारे यस्य कश्चिदुपद्रुतः ।
 घोषयन्ति परं सर्वे दीर्घमायुः सदार्चिताः ॥ १४१ ॥
 उड्डीयन्ते शरा यस्य कोटिशः समराङ्गणे ।
 भयानामरिसैन्यानामुड्डीयन्ते रजांसि च ॥ १४२ ॥
 यो लिङ्गेनानुमयते कृत्स्नमपरिचेष्टितम् ।
 न चानुमाययत्यन्यस्तस्य यच्चेतसि स्थितम् ॥ १४३ ॥

vi अर्घं दीर्घी भ्वाद्यात्मनेपदी । B L T I Γ C रणाङ्गने । C A G P चर्चयत्यनुवा०, Bb^β चर्चयत्यनुवा०, L T I अर्घयते vi अर्घं शब्दे आधुपादि । Γ °णस्य । L I I वधी ऽणस्य परे C A Bb^β G P चर्चते च [C च] परे st चर्चापारपरि B °परं st °पारं । i चर्चं दीर्घी भ्वाद्यात्मनेपदी चर्चं शब्दे आधुपादिभ्यश्च न्दोपतापयोश्च इति क्वड् ततो मतादि ॥

१३९) cfr α 176 v s Str 137 C G B P धाव० Bb^β धाधाव०, A भाव० st धोर vi धीर्घं । G °क्रान्ते, C A Bb^β °क्रान्तिर्वि० । B यस्य वाजिन । L I धुर्याश्च, B धुर्याश्च zwischen व्यं u ध्य stct ङ्क unter d Lime । A धुर्यन्ते Bb^β धुर्यन्ते [t vi धुरी] C धावते । B I T I P साधुभि । G सादिता A सादिता Bb^β सदिताम् L I राहिता T वाहिता B वाहित, P वाहिन ॥ — १४०) cfr α 230 v s Str 137 B यस्मिन्नभ्युदिते L T I यस्मिन्नभ्युदिते । L T I जन st तम C A Bb^β G P राज्ञि संकोचति dann C A Bb^β तम G मत P पर । P सदा st क्षितौ । B संकोच० st संकुच० । L T I मुख । L °द्युति I I °द्युति ॥ — १४१) cfr α 151 v s Str 137 B न वैद्य F न वाद्य । C A Bb^β G P घोषते यस्य [Bh^β यस्मि] द्वारे क० । B L T I द्वारि । A G P भय० Bb^β भुय० C भय० st उप० । L T I °पद्रुवम् । B घोषति च पर । I T I पुन st पर । Bb^β °युस्तदार्चिता, L I F °युयंदाश्रिता ॥ — १४२) = α 146 v s Str 137 C उड्डीयन्ते, Bb^β उड्डीयते । B L T I °राङ्गने । L I °ड्डीयन्ते G P °ड्डीयन्ते G Note schreibt u erkl उड्डीयन्ते, vi nur दीड् . दिवादि ॥ — १४३) cfr α 57 v s

मृद्नाति विद्विषां दर्पं यो भुजाभ्यां भुवः पतिः ।
 मृदन्ते चरणौ यस्य विद्विषः शरणागताः ॥ १४४ ॥
 मिलन्ति प्रत्यहं यस्य वाजिवारणसंपदः ।
 मीलन्ति रिपुनारीणां मुखपद्मवनानि च ॥ १४५ ॥
 यस्य व्याघोटते दराडो नाकृतार्थः कुतश्चन ।
 व्याघुटन्ति विपक्षाश्च ये संमुखमुपागताः ॥ १४६ ॥
 यो वाग्मी वादिना मध्ये वाचमुच्चैः प्रपञ्चते ।
 प्रपञ्चयति यत्कीर्तिं दिङ्मुखेषु महाजनः ॥ १४७ ॥
 यस्य न्यायार्जितैर्वित्तैः पूज्यमाना दिने दिने ।
 तुष्यन्ति ब्राह्मणा नित्यं तूषन्ति कुलदेवताः ॥ १४८ ॥

Str 137 C A Bb^β G P मयति, t vi als Erkl zur Strophe मोह
 आधपादी । C A G P कृत्स्नान् [C कृत्स्नान्] विविधचेष्टितान्, Bb^β कृत्स्ना
 विविधचेष्टितान्, B चेष्टिता । Bb^β G P अन्य st अन्यस्, B स्त über eine Tilg
 Geschr, C चानुमाययसाश्च यच्चैः । चानुमापयत्यन्यस्यस्यै [न्य aus न्य स्य
 स्यै] चित्तसि यत्स्वितम् ॥

१४४) cfr α 141 v s Str 137 C lasst d erste Halbstr aus L 1
 द्विपता, B विदुषा st विद्विषा । C A Bb^β G P मृदन्ते L 1 । मृदन्ते ।
 मृद मृदने भ्वादि [nur B मृदन्ते] । L 1 । शरण गता ॥ — १४५) cfr α
 v s Str 137 C यस्य विधिवाजिः । Bb^β मिलन्ति st मीलन्ति । P मुखपद्मो
 B पद्मवनानि ॥ — १४६) cfr α 152 C A G नाघोटते Bb^β नाघोटते
 घोटत इति । B दन्तो P दर्पो । C A Bb^β कट्टनार्थं G घट्टनार्थं B नाभू
 र्थानुजीविषु । Bb^β व्याघुटति । B L 1 यत्समु०, I यत्समु० ॥ — १४७) = α 1
 A^o C Bb^β G P वाग्मिना च वादिना । C L T प्रपञ्चयन्ति [v यति t
 nicht zu entscheiden] । C G P L 1 । अना ॥ — १४८) cfr α १०1 v lu
 d Str aus zählt aber richtig weiter । यत्सा [dieses unleserliches abh
 यार्जितं । B वृत्ति । C A G P L T तुष्यन्ति Bb^β तुष्यति B तुष्यन्ति st तूषन्ति
 vl तुष तुष्टी दिवादिर्भ्वादिश्च [nur T t तूषः] ॥

मनो नोद्विजते यस्य ददतो ऽर्थमहर्निशम् ।
 उद्विनक्ति तु ससारादसारादात्मवेदिनः ॥ १४९ ॥
 नेदते न पर कचित्स्वामी यः समदर्शनः ।
 त निन्दति परीवाद परस्याभिदधाति यः ॥ १५० ॥
 पितृन्पूरयति श्राद्धे हृद्यैः कथ्यैश्च यः सदा ।
 पूर्यन्ते पितरस्त च प्रसादैरुदितोदितैः ॥ १५१ ॥
 प्रकाशते यथा व्योम्नि चन्द्रः सपूर्णमण्डलः ।
 प्रकाशयते तथा भूमौ स प्रजानयतीत्सवः ॥ १५२ ॥
 न प्रगल्भायते मिथ्याकथनैर्यः कदाचन ।
 आजौ प्रगल्भते दोर्भ्यां द्विषा विघटयन्घटाः ॥ १५३ ॥
 यज्ञस्यान्ते द्विजातिभ्यो दातु स्तूप्यति यो धनम् ।
 श्वेतं देवकुलव्याजाद्यशः स्तूपयतीव यः ॥ १५४ ॥

१४९) cfr a 156 Bb^β नोद्विजते । P ददतेत्रम^० । B L T I च st तु ।
 B ससारमस्य धर्माद्यैर्वेदिन ॥ — १५०) cfr a 171 A B I ^β G जन C जन
 st पर । B क्वचित् C A Bb^β G P कश्चित् । B श्रासो st स्वामी । C A Bb^β G न
 st त । Bb^β परिवाद B परीवाप । L T I परस्य विदधाति C A B I ^β
 ०स्वाभिरुपाति G ०स्य भिरुपाति ॥ — १५१) cfr a 9 L T I हृद्यकथ्यैश्च ।
 C ०श्वैश्च सर्वदा । A तस्य st त च । B A B I ^β G P प्रासा^० । B ०सादैरुदितो^० ।
 I T I ०तोदितम् ॥ — १५२) cfr a 214 I T I v l stellen d esse u d folg
 Str un v lasst beide aus zahlt aber viel tig weiter G तथा st यथा । B L
 I I P प्रजाना st स प्रजा^० ॥ — १५३) cfr a 10^० L T I v l v s vor Str C
 प्रागल्भयते । I द्विषा L दिश्रा B द्विधा C A Bb^β G रिपोर् st द्विषा ।
 P द्विषा सघटन घटे B प्रजा st घटा ॥ — १५४) cfr a 186 B श्रास्यत्सवः
 C A यज्ञवाटे B I ^β यज्ञवाटो v s u, G P यज्ञवाटे । C A तुष्यति Bb^β
 G I तुष्यति I I F तृष्यति । C B I ^β G श्वेत^० I I चित्या^० I चित्य^० I दित्य^०
 st श्वेत । C A Bb^β G P ०कृत^० et ०कुल^० । A Bb^β G P ०श स्तूपय^० s v Art
 zu Pan VIII 3 36 L F ०शस्तूपय^० T ०शस्तूपय^० । Komm t द्वुप समुदाये
 दिवादि स्तूप v l तृप समुदाये दिवादिशुरादिश्च v nur यज्ञवाटेति
 तुष्यतीति तुप समुदाये दिवादि ॥

विनापराधमारणान्नाखेटति मृगानसौ ।

खेटयन्परिवीरान्यः संग्रामरसिकानृपः ॥ १५५ ॥

मनुते मनुतुल्यो ऽसौ प्रजामात्मजवत्प्रभुः ।

पितृवन्मन्यते तं च मान्यं जनपदः सदा ॥ १५६ ॥

चित्रैश्चित्रयति व्योम यो रत्नाभरणंशुभिः ।

गरीयसा चरित्रेण यस्य चित्रियते जनः ॥ १५७ ॥

न प्रकुप्यति विप्राय कुप्यते ऽपि महाप्रभुः ।

प्रकोपयति यस्तस्मै यस्तेन सदृशो जनः ॥ १५८ ॥

ईद्रे त्रिविष्टपास्थाने यद्गुणांश्चारणव्रजः ।

स्वयं पुलकितो हर्षाद्विडोजा ईडयत्यपि ॥ १५९ ॥

अङ्कते पुण्यतीर्थेषु वृषयुग्मानि शक्तिः ।

अङ्कयत्यरिस्त्रैयानि युधि पृष्ठेषु सायकैः ॥ १६० ॥

१५५) cfr a 219 P °योगेन st °मारणान् । C A Bb^β L T F P न खेटति, r खेटतीति, t vl nicht zu entscheiden, G य खेटति । C A Bb^β L T F P °वीरान्य । C A Bb^β G P पापर्द्धि° st सयाम° । C A Bb^β G बहन् st नृप ॥ — १५६) cfr a 11 v lasst Str 156—161 incl aus, zählt aber richtig weiter — १५७) v s Str 156 C Bb^β G स st यो P L T F व्योम रत्नाभरणरश्मिभिः । C A Bb^β G P गरीयसा च चित्रेण । B चित्रायते ॥ — १५८) cfr. a 218 v s. Str 156 A प्रकुप्यति न L T F यो न कुप्यति, ob t vl mit m gelesen, nicht zu entscheiden । B कुपितोपि P शपतेपि । C A Bb^β G स L T F च st ऽपि । B यस्तस्मै, C A Bb^β G P °यति तस्मै स यस्तेन, L T F °यत्यसौ राजा यस्तेन । C A Bb^β G P सदृशोपर ॥ — १५९) cfr a 269 v s Str 156 C A Bb^β G ईडते । C A Bb^β चेटयास्या° [Bb^β °ष्ट°], G चेटयास्या°, B f von चि° später, L नृ°, B L T F P °पिष्टपस्था°, B vor स्था° Tilgang । C A Bb^β G P °व्रजा । B °कितोप्येन वि° । A G वि° st वि° । C A G P T °डोजा । F ईरय° ॥ — १६०) cfr a 210. v s Str 156 A पुरती° । C Bb^β प्रस्तयुग्मानि A प्रस्तयुग्मानि B वृषयुग्मय । C A G शक्तिमान्, Bb^β शक्तिम् । B °स्त्रैयाना । C A Bb^β G °नि विचित्रियुधि सा°, l' युडे ॥

निःशेषयति यः शूच्यच्छेषदीर्घभुजङ्गयः ।

निःशेषति च दानेन भाण्डागारं दिने दिने ॥ १६१ ॥

सुलभं सस्यमुञ्छन्ति यद्देशे व्रतितो द्विजाः ।

प्रोञ्छन्ति च चिराल्लब्धेनार्थेन दीनतां प्रजाः ॥ १६२ ॥

नोधस्नाति जनो वित्तं यस्य राष्ट्रे समृद्धिमान् ।

परमुद्रासयन्त्येके ये भिक्षाव्रतचारिणः ॥ १६३ ॥

न ध्राङ्गति क्षितिं कश्चिन्न काङ्गति परस्त्रियम् ।

सर्वो ऽपि धार्मिकस्तुष्टस्य राष्ट्रे स्थितो जनः ॥ १६४ ॥

उद्धृतते न कस्यापि धर्मं धर्मपरायणः ।

उद्धृतयति गोष्ठीषु सर्वेषामेव यो गुणान् ॥ १६५ ॥

१६१) cfr. α 25, β 91, β 194. v s. Str. 156. P कोपदीर्घं । L T F
 °भुजङ्गयः । C निःशेषति, L T F निःशेषयति दा° ॥ — १६२) cfr. α 256. L T
 F सुलभं यस्य मुञ्छन्ति, C सस्यमुञ्छन्ति, B उञ्छ durch Korr. । A Bbβ G P
 यद्देश । L T F बलिनो । C A Bbβ G P जनाः st. द्विजाः । C A Bbβ उञ्छन्ति,
 G P उच्छन्ति, B प्रोच्छन्ति, छ् for getilgtes शू, L F प्रेच्छन्ति, T प्रोच्छन्ति,
 T Note: प्रेच्छन्तीति आदर्शपुस्तकलभपाठो न साधुः । L T F प्रचुरेणियामन्नेन
 st. च — °न । C A Bbβ G P परिपरिताः st दीनतां प्रजाः । Komm. : t
 उच्छी उञ्छे . उच्छी विपाशे . , v| मुच मोचे . . इयुश वाञ्छे . . , v nur
 सुलभमिति उच्छन्तीति । उच्छि विपाके ॥ — १६३) cfr. α 208. v lässt Str.
 163 u. 164 aus, zählt aber richtig weiter. B यो धस्नाति । B परस्त्रं ध्रास-
 यन्त्ये । Str. in C A Bbβ G P परमुद्रासयत्येके [Bbβ °मुद्रारयं°] [A °सयत्ये
 s. B] ये [G न st. ये] भिक्षा° . . न दीनदुःखितास्ते स्युर्ये [C स्युर्ये] वसत्यस्य मंडले
 [Bbβ स्युर्ये सत्यरिमंडले], in L F परमुद्रासयत्येके ये भिक्षा° . . न दीना
 दुःखिताः केचित् भ्रशन्ति यस्य मंडले, in T उद्ध्राश्यन्ते परं लोके ये भिक्षा°
 . . न दीना दुःखिताः केचिद्भ्रशन्ति यस्य मण्डले । Komm. : t उध्रस उञ्छे
 चुरादिप्रयायोः उदनुवन्धः, v| भ्रश अधःपते चुरादिभ्वाद्योः उदनुवन्धः ॥ —
 १६४) v s Str. 163 C A Bbβ G P न काङ्गत्यनृत कश्चिन्न वाञ्छति, L T
 F न ध्राङ्गति [T ध्राङ्गति] जनः कश्चिन्नाकाङ्गति । L T F सर्वो हि । C A
 Bbβ G P तत्र st. तुष्टस् । Komm. : t काश्चि काश्चि माश्चि काङ्गायां द्राश्चि
 ध्राश्चि घोरवासिते च . , v| ध्राश्चि काङ्गे घोरवृत्ते द्राश्चि काङ्गाया भ्वादिः ॥
 — १६५) cfr. α 31. C A Bbβ G P v उद्धाटते । C A Bbβ G P धर्मं st.

स्तेपन्ते यस्य वक्त्रेन्दोर्लावण्यामृतविन्दवः ।
 यं वीक्ष्य तेपते स्त्रीणां वपुः स्मरशराहतम् ॥ १६६ ॥
 हल्यन्ति हस्तिपृष्ठेषु कदल्यः कोटिशः पुरः ।
 हयन्ति हरयो ऽसंख्या यस्य नागाश्चनिर्गमे ॥ १६७ ॥
 एको ऽपि विसृजत्याजौ वाणवृष्टिमरातिषु ।
 यस्योपरि विसृज्यन्ते पुष्पवृष्टिं च खेचराः ॥ १६८ ॥
 क्षमते यो दरिद्राणां लक्ष्मण्यागसां प्रभुः ।
 न क्षाम्यति क्षितीशानामपराधकणानपि ॥ १६९ ॥
 तितिक्षते क्षमी यस्तु सापराधेषु साधुषु ।
 तेजयन्ति यमाश्रान्तं वन्दिवृन्देरिता गिरः ॥ १७० ॥
 यस्य योगनिषण्णस्य भोगतृष्णा श्लथायते ।
 श्लथते दीर्घसंसारयन्धिश्चात्मविनिश्चयात् ॥ १७१ ॥

धर्म । B C A Bb^β G P उद्गाटयति, t vl घट्टु चेष्टाया [f] वे^० चुरादिः, v om. ॥
 १६६) cfr. α 224 v lässt d Str aus; Zählung geht richtig weiter, Bb^β स्तेयते, B T तेपन्ते, L F डेपन्ते, P जपन्ते st स्तेपन्ते । L F डेपते, C A Bb^β G P वेपते st तेपते । B शरासुत । Komm t तेषु पृष्ठे चरणार्थी भ्वादी, vl डिप सहती भ्वादिः ॥ — १६७) cfr. α 183 L T F vl lassen diese u d folg Str aus C हल्यन्ति, A Bb^β G हल्यन्ति, v हल्यतीति हल्य कामिन्त्य, C A G सेनान्य, Bb^β सेमान्य st कदल्य । C A Bb^β हयते, G P हयन्ते, v हयत इति हय गती । B हरय. सख्ये । Bb^β G नागाय, B P राष्ट्रेषु st नागाश्च^० । Bb^β निगते ॥ — १६८) cfr. α 165 L T F vl a. vor. Str. Bb^β बाणपङ्क्तिम् । G P पुष्पवृष्टि ॥ — १६९) cfr. α 162. असख्य^०, L T F ष्या दुष्टात्र चमति प्रभु ॥ — १७०) cfr. α 187 P यमाशीलः सा^० । B यमाक्रान्त, L T F यमाक्रम्य सर्वथा च सता गिर । C A Bb^β G वन्दि^० । Bb^β गिराः ॥ — १७१) cfr. α 129 B नित्यपन्नस्य, Bb^β नित्यपण्यास्य, C नित्यस्वस्य, L T F नित्यपस्य । Bb^β भोगे ॥

विश्राणयति यः श्रीमान्विप्रेभ्यो विपुलं वसु ।

विश्राणन्ति च ते यस्मै सत्यवाचः सदाशिषः ॥ १७२ ॥

व्यायामदृढदेहो ऽपि मन्दते यो न सुन्दरः ।

मन्दायते क्वचित्कार्ये प्रारब्धे न च कर्हिचित् ॥ १७३ ॥

अपमृत्यं परित्यज्य सुखं प्राणिति यत्प्रजा ।

न प्राणयते परं तस्य प्रतिकूलं करोति यः ॥ १७४ ॥

यो न लुम्पति पूर्वेषां स्थितिं राज्ञां यदानने ।

उच्चलुम्पति लावण्यं नेत्राञ्जलिपुटैर्जनः ॥ १७५ ॥

दधते यः सदाचारं सदा चारणसंस्तुतः ।

दधते शासनं यस्य शिरसा च नरेश्वराः ॥ १७६ ॥

ददते द्रविणं भूरि ब्राह्मणेभ्यः सदैव यः

ददते ब्राह्मणास्तस्मै संतुष्टा नित्यमाशिषः ॥ १७७ ॥

१७२) B यो । B P धीमान् । G °ञ्छ्रेष्ट्रेभ्यो, C A Bb^β शिष्ट्रेभ्यो । B P धन st वसु । L T F P ते ऽप्यस्मै । B तेष्यसौ भ्यश्च über d Zeile । A Bb^β G सत्या वाच, P सत्यवाचा । P यदाशिष, C A Bb^β G शुभा° st सदा°, I सदाशिषा, L सदाशिव ॥ — १७३) cfr a 155 B सी st ऽपि । B^β भदते । Bb^β काये । P आरब्धे L T F प्रालब्धे, B र über einer Tilgung, C A परार्थे G परार्थे, Bb^β परमार्थे न क° । L T F च न st न च ॥ — १७४) cfr a 143 F auch C? °त्यक्ता L Bb^β? G P °त्यक्ता । L T F पुर ॥ — १७५) C Bb^β योष°, v अवलुपतीति t vi indifferent, A योवलुषति । B सर्वेषा । A Bb^β G P °या कीर्तिं [Bb^β °र्ति] राज्ञा, C °या राज्ञा कीर्तिं । B सदानने L T F तदानने । C A Bb^β उच्च B पात्त, L T F घातु st उच्चु° । Bb^β T लुपति, so erkl auch t, vi v schweigen, B लु über Tilgung, °पति urspr °यति । L T F नेत्राञ्जनपुटेन य B °लिपुटो नर, A Bb^β G P °लिपुटैर्जन ॥ — १७६) cfr a 226 B stellt d Str hinter Str 177 B L T F G P सदाचारण स°, Ph^β om सदा चार°, cfr a 267 । B °श्वरः ॥ — १७७) cfr a 225 B s Str 176 C A Bb^β G P यस्मै, B यस्य st. तस्मै । A Bb^β संतुष्य P संतुष्टाय सदाशिष, G सन्ततेर्नित्य° ॥

भ्रंशते दुरितं राष्ट्रे प्रजाभ्यो यत्प्रभावतः ।
 पूर्यमाणा शरौघेण भ्रश्यत्यरिपताकिनी ॥ १७८ ॥
 प्रमादेनापि देवाग्निगुरुभ्यः शपते न यः ।
 साक्षात्कृतागसं कोपाहासीमपि न शपति ॥ १७९ ॥
 नटन्ति नाटके यस्य चरितं भरतादयः ।
 नाटयन्ति स्फुटं येषां ललना विभ्रमाद्भुवः ॥ १८० ॥
 होमाग्निधूमसुरभिः पवते मारुतो मृदुः ।
 गोदावरीतरंगार्द्रः पुनीते यद्भुवि प्रजाः ॥ १८१ ॥
 यो न वञ्चयते कंचित्सदा सत्यपरायणः ।
 वञ्चन्ति च शरच्चन्द्रशुचयो दिष्टु यद्गुणाः ॥ १८२ ॥
 यो ऽधिमीमति मीमांसां तदर्थमनुतिष्ठति ।
 पशवो ऽपि न मीमन्ति यद्देशे दुःखपीडिताः ॥ १८३ ॥

१७८) cfr. a 118. B भ्रसते, A Bb^β G P संसते, C स्वसते । C राष्ट्रे
 भयेभ्यो । B यत्प्रसादतः । C A G P प्रेर्यमाणः, Bb^β प्रेर्यमाणा, B पूर्यमाणः ।
 B L F घेन, C om. ष । B भ्रश्यत् । P भ्रश्यतेरि, A Bb^β स्वसतेरि, C
 G स्वसतेरि । Komm.: t यन्मु भन्मु अयस्रसने . . भृगु भन्मु अधःपतने
 दिवादिः, v nur स्वसत इति संसत इति स्वसु ध्वसु अधःपतने भ्यादिः ॥ —
 १७९) cfr. a 77. Bb^β प्रमादे । C Bb^β G P गमः, A गसे । B कोपापा-
 सीयोपि, दा über d. zweiten पा C A Bb^β G P दासायापि । B L F
 पश्यति, A कृष्यति ॥ — १८०) cfr a 253. B L T F तेषां । 4 pāda: B
 पताकाविभ्रमक्रमाः, C A Bb^β G पताकाविक्रमक्रमाः [Bb^β विक्रमकोक्रमाः],
 L T F पताकाविभ्रमद्गमाः, P भुवः ॥ — १८१) cfr. a 169 Reihenfolge in
 L T F vl: 182, 181, 183, in t v: 181, 183, 182 Bb^β सुरभि । F पवते
 मृदुमारुतः । G P गार्द्राः । B L T F Bb^β पुनाति st. पुनीते, t st nicht zu
 entscheiden । A यद्भुवः, B L T F भुवि यत्प्रजाः ॥ — १८२) cfr. a 236.
 Stellung s. vor. Str. L T F कश्चित्, B काश्चित् । P धर्मः st. सत्यः । C
 A Bb^β G P वद्ययन्ति st. वद्यन्ति च । A L T F सद्रं । B रघयो, इ
 über einer Tilgung । L T F तद्गुणाः ॥ — १८३) cfr. a 87. Stellung s.
 Str. 181. B यो मिमीते हि, L T F यो मिमीते च, P nur यो मिमीते st.

सुख कृषति शालेयमिष्टुक्षेत्रं च कर्षति ।

यत्प्रसादादविज्ञातक्लेशो जनपदः सदा ॥ १८४ ॥

शीकन्ते शीकरैः सार्धं वायवो दक्षिणोदधेः ।

चन्द्रावतीतरगार्द्राः शीकयन्ति च यद्वपुः ॥ १८५ ॥

शब्दायते तदास्थाने नापृष्टस्तेन कश्चन ।

पर शब्दयति द्वाःस्थः पात्रागमनबोधनात् ॥ १८६ ॥

विलसन्ति धनैस्तुष्टा यस्य रङ्गोपजीविनः ।

लासयन्ति रसाभिज्ञा यस्याग्रे भरतोत्तमाः ॥ १८७ ॥

विलालयन्ति य दृष्ट्वा बलवन्तो ऽपि शचवः ।

विलयन्त्यबलाना च हृदये मदनव्यथाः ॥ १८८ ॥

यो ऽधिमीमति vi zur ganzen Str nur माङ् लि शब्दे [Kavikalpadruma]
 जुहोत्यादि cfr a 173 β 79 [t weist auf मीम् auch in d ersten Halb
 str, Erkl zur ganzen Str अम द्रव (sic s Dhātup 13 22 ff) गती
 भ्वादि अनेकार्थत्वादर्थद्वय (Ms °त्वय) v zur ganzen Str य इति मीमतीति
 द्रम हम्म मीम् गती भ्वादिर्दात्त] । P न मीलन्ति ॥

१८४) = a 205 L F °भिञ्जात° ॥ — १८५) cfr a 68 C A Bbβ G
 P शीकरासारैर्वायवो L T F सञ्ज्ञे st सार्धं । C A Bbβ G शुभावतो° st
 चन्द्रावतो° ॥ — १८६) cfr a 264 L T F G P सदास्थाने B पदस्थाने
 Bbβ तदास्थान । C A Bbβ G P नो पृष्ट° B नापृष्ट । B शब्दायति । C 1
 B1β G P द्वास्थ । L T Γ परागमनरीधन B पारागमनवाधनात् ॥ —
 १८७) cfr a 177 C 1 B1β G P रणे st धनैस् । B L T I धनैस्तुष्टा । L
 T Γ ये च st यस्व । P राङ्गोप° । P भरतादय ॥ — १८८) cfr a 204 C
 A Bbβ G v stellen die Halbstrophen um t vi indifferent A Bbβ विला
 ययन्ति hierauf weist auch v [Γ विलालयन्ति dosaçuddh: विलाययन्ति]
 C G विलापयन्ति G erwähnt d Möglichkeit °य° zu lesen B P विलोयन्ते
 च य t vi zur Strophe nur ली द्रवीकरणे आधृपादि । C A B1β G गुणवन्तो ।
 G P विलपन्त्य° G erwähnt d Möglichkeit °य° zu lesen । L I F विलयत्य°
 und °व्यथा । T हृदये ॥

असौ प्रक्रमते योद्धुमेको ऽपि बहुभिः सह ।
नाक्राम्यन्ति तथाप्येनं विक्रान्ता बहवो ऽपि ते ॥ १८९ ॥
वियन्ति वीरसंतानवृद्धौ यस्य कुलाङ्गनाः ।
विजायन्ते ऽवरोधाश्च यत्कुलस्थितिवर्धनाः ॥ १९० ॥
प्रथते पृथुवद्यस्य पृथिव्यामुज्ज्वलं यशः ।
प्राथयन्ति प्रथीयांसो गुणाः स्वर्गे ऽपि निर्मलाः ॥ १९१ ॥
अमन्ति व्याधयो ऽप्येनं न कदाचिद्भयादिव ।
आमयन्ति यमन्यं च तमुल्लङ्घं करोत्यसौ ॥ १९२ ॥
विष्णाति विषवत्प्राणांस्त्रयीधर्मद्विषामसौ ।
वैर्वाष्ट विष्टपं यस्य कीर्तिः सर्वातिशायिनी ॥ १९३ ॥
निःशेषं शेषति क्रोधात्प्रतिपक्षक्षमापतीन् ।
एकः शेषति यो ऽशेषभूतानां भरणे ध्रुवम् ॥ १९४ ॥

१८९) cfr. α 272 C A Bh^β G P युद्धमेको । C A Bh^β G P नाक्रामन्ति, L T नाक्राम्यन्ति B न क्रामति, v om, vi nur क्रमु भ्वादिः दिवादिद्य परस्मैपदी, [t scheint auf क्राम्यन्ति zu weisen, ob mit Prapos, ist nicht zu entscheiden] । B तथाप्येव ॥ — १९०) cfr. α 202 u. 293 B वियन्ति, C Bh^β G P वीर्यति, A वायति । B L T F *संतान । F वृद्धा । B C विजायन्ते । L T *वरोधाश्च [bengal] T *वरोधाश्च B च योधाश्च, A पुरोधाश्च । B यत्कुलस्थितिः, P यत्कुलव्युत्तिः, C A Bh^β G यत्पुरे गृहवृद्धये [Bh^β यत्पुरे] ॥ — १९१) cfr. α 75 C Bh^β G प्रियवद्यस्य, A प्रियवाद्यस्य । B पृथिव्याममन । C A Bh^β G P L T F v प्रथयन्ति । F *यन्ति पृथिव्या यद्गुणाः । L T F स्वर्गे च ॥ — १९२) C A Bh^β G P v अमयन्ति । B यमन्यद्य, C यमन्ये च, A Bh^β यमन्य च, G प्रमन्य च । L F तमुल्लघ, B तमुल्लघ्य, aus *घ oder *घा geändert, C A Bh^β तमनामि, G तपनामि, P तमरोग । C A Bh^β G करोति स ॥ — १९३) L T F vi stellen die Halbstrophen um P विषयात्प्रा । L F *द्विषामसौ । B L T F विष्टप Bh^β विषय । C Bh^β तस्य, B L T F P सर्वं at यस्य । B L T F कीर्तिर्यस्यातिः । A Bh^β G *शायिना, C *शायिना ॥ — १९४) cfr. α 25, β 91, β 161. P lässt d Str aus C A Bh^β G एक । C A Bh^β G च शेषे भूतानां भरणे B च शेष भूताना भवने । F *भूताना ॥

क्षिपति प्रतिपक्षाणां हृदये यो भयञ्जरम् ।

क्षिप्यति श्रोत्रियाणां च निष्कपुष्कलमालये ॥ १९५ ॥

लपति स्निग्धया वाचा सर्वैरेव समं प्रभुः ।

सकृद्दृष्टानपि प्रेम्णा साह्लादं ह्लापयत्यसौ ॥ १९६ ॥

यौति काले कुलस्त्रीभिः क्षत्रसंतानवृद्धये ।

युनाति यौवनस्थो ऽपि न वेश्यावन्धकीजनैः ॥ १९७ ॥

न रोजयति यः कंचित्प्राणिनां करुणान्वितः ।

तस्य धर्मरते रोगा न रुजन्ति प्रजा अपि ॥ १९८ ॥

अन्तर्विद्यामसौ विद्वान्न ह्येच्छति धृतव्रतः ।

न ह्येच्छयति सर्वज्ञो विवादे वादिभिः सह ॥ १९९ ॥

संपश्यते मतिर्यस्य चैलोक्ते ऽपि स्वगेहवत् ।

संपश्यति पुरः सेनां सागरान्ते महीतले ॥ २०० ॥

१९५) cfr a 157 C A G P °दये भयञ्जर, Bb^β °दये भक्ताञ्जरम्, L T Γ भय ध्रुव, B भय aus भय verbessert, ज्व über einer Tilgung °र, . nachtrigl eingeschoben । B वृन्दपुष्करमालया, T निष्क, C A Bb^β G P नि.कपक्षणमात्रये, Γ °मालिका ॥ — १९६) cfr a 282 L Γ सम । B सुहृष्टानपि यत्प्रिया, L T Γ °ष्टेरपि, C A Bb^β G P °ष्टेन च प्रेम्णा । B साह्लादं । C L T F ह्लापय° B लपय°, A Bb^β G जापय°, vl जप व्यक्ताया वाचि भ्वादिचुरादयि, t . लप व्यक्ताया वाचि चुरादि°, . लापयतीति अयमेव खत, G Note . . जापयति जप व्यक्ताया वाचि चुरादी पठित°, [nur P ह्लापय°] ॥ — १९७) B L T Γ चेच° st क्षत्र° । C A Bb^β G पि वेश्याया वन्धकीजने [Bb^β °काजने] P न वेश्यावन्धुकाजनैः ॥ — १९८) cfr a 247 L F P य । C A Bb^β G काश्चित्, B कश्चित् । C A Bb^β G प्राणिनां, P प्राणिना । B °ना धार्मिको नृप, P करुणावशात् । B L T P °रतो । L T रोगानुजन्ति न प्र°, B रोगा न aus रोगान् verbessert । L T F प्रजामपि ॥ — १९९) cfr a 240 C A अन्तर्विद्यामसौ, Bb^β G P अन्तर्विद्यामसी । C A Bb^β G विद्वान्न, B विद्वान्न । B °व्रत । B lässt d. zweite Halbstr aus । C A Bb^β G धर्मज्ञो, P शत्रुज्ञो ॥ — २००) Bb^β मतिर्यस्य । B चैलोक्तेपु स्व° । t vl

मुखं निस्ते मुखं स्त्रीणां यत्प्रजा निरुपद्रवा ।

निक्षति स्तनकक्षोरुकपोलाक्षिगलादिकम् ॥ २०१ ॥

दृष्ट्वैव यं विघटते कोपाटोपो मृगीदृशाम् ।

विघाटयति चास्फोटे वैरिणां करिणां घटा ॥ २०२ ॥

निःस्तनन्ति न दुःखार्तास्तद्देशे निरुपद्रवे ।

स्तनयत्युपशब्देन पर्जन्यो ऽपि न भीतवत् ॥ २०३ ॥

रसन्ति मधुरैः कण्ठैर्यस्योद्याने पतत्रिणः ।

रसयन्ति च हृद्यानि तत्फलान्यनिवारिताः ॥ २०४ ॥

लजते मञ्जिकास्पर्शे क्षत्रियः श्रोत्रियो ऽप्यसौ ।

लज्जते लञ्जिकानां च वार्त्ताकर्णनतो ऽपि सः ॥ २०५ ॥

zur zweiten Verbalff सपश दु खे [त ल खे] कण्ठादी [cfr पम्स] । B L T F पुन, C A Bb^β G पर st पुर ॥

२०१) cfr a 278 C A Bb^β मुख सुख auch v beg मुखमिति । P निरुपद्रवा, B L T F प्रतिपालिता, C प्रतिपालिता, A Bb^β G प्रीतिपालिता [Bb^β ता] st निरुपद्रवा । C A Bb^β G स्तनवत्कोरुकपोला विललाटक [Bl^β वक्रो] ॥ — २०२) cfr a 31 L P दृष्ट्वैव C A Bb^β G v विलोक्य । L T F कोपाटोपो । B *स्फोटैर्ष, * später, A G P *स्फोटन, Bb^β *स्फोटत्, C *स्फोटान् । B C A Bb^β G P L घटा ॥ — २०३) cfr a 190 Alle नि st नि t vl om, A unleserl B दुःखार्ता याकुये । B पर्यन्त्यो न महीरुहान् ॥ — २०४) cfr a 179 L च हृद्यानि तत्करप्रतिवारिता, T Note च हृद्यानि तत्करप्रतिवारिता, T सुखाद्यानि तत्करप्रतिपालिता, T Note च हृद्यानि तत्करप्रतिवारिता, F च वाद्यानि तत्करप्रतिवारिता, P तत्फलान्यनिवारिता, B फ aus क verb ॥ — २०५) cfr a 255 B L T l लज्जते, vl erkl nur लज्जते P लज्जते, Bb^β लजते । L F मञ्जिकास्पर्शे, [T मञ्जिकास्पर्शे] B कामिना स्पर्शे P मञ्जिकास्पर्शात्, C A Bb^β G मञ्जिकन-स्येन्दो च । L T F क्षत्रियो, B in Klammern । Bb^β G P ह्यसौ, C A? । C A Bb^β G मञ्जिकीना [C om ते न] च L मञ्जिकीनाय, F मञ्जिकीनाय [l मञ्जिकानाय] P मञ्जिकीयाना, B मञ्जिकाना च । B वाचकेन-नतो । L F *र्षरता T *र्षंगता C om न । C A Bb^β G P पि य, L T F पुन ॥

यस्तोलयति दारिद्र्यकर्दमे पतितान्नरान् ।

तुलयत्यपि देवेन्द्रं संग्रामे भुजविक्रमात् ॥ २०६ ॥

नाहिर्दंशयते कंचित्तत्कृत्यगरूडाज्ञया ।

यदि प्रमादाद्दशति तस्मिन्न क्रमते विषम् ॥ २०७ ॥

न शोचति शुभाचारो यो मृतानपि बान्धवान् ।

शोचयत्यतिनिःसारं संसारं सारधीरसौ ॥ २०८ ॥

यं परिक्षिप्य लक्षाणि पदयन्ते पदातयः ।

आहवे जयलक्ष्मीश्च तस्य संपद्यते ध्रुवम् ॥ २०९ ॥

यत्र लाभयति व्यूहं प्रतिपक्षे क्षमाभुजि ।

लभते ऽर्थं ततो भूमिहेमहस्तिहयादिकम् ॥ २१० ॥

श्रियं हत्वापि शत्रूणां न प्रहर्षति यस्तथा ।

यथा प्रहस्यति श्रुत्वा सत्कवीनां सुभाषितम् ॥ २११ ॥

२०६) cfr α 164 L दारिद्र्य° । L T F t vl तुलय°, B अवकूनति दे°
s Anm ॥ — २०७) cfr α 207 B lässt d Str aus, C A Bbβ G P v
stellen diese u d folg um C A Bbβ G नोहि°, v न इति । C Bbβ दशय°,
Λ v दर्शय° । C किञ्चित्, F काञ्चित् । L T F 2 pāda विद्यया गरूडाज्ञया ।
L T F नाक्रमते ॥ — २०८) cfr α 70 und β 220 Stellung s vor Str L
T F stellen d Halb Strophen um, auch vl चुरादिर्भादित्य L T F
सदाचारो । B सारवीरसौ L T F सारवानसौ ॥ — २०९) cfr α 237
C Bbβ G लक्ष हि, A लक्ष्य हि । L T F राजलक्ष्मीश्च । T Text यस्य [Γ
Note तस्य] । B शुभ st. ध्रुवम् ॥ — २१०) cfr. α 243 B यस्य, C A Bbβ G
योत्र v य इति । T लभयति vl लभ शब्दे चुराद्यदन्त । C A Bbβ G L T F
°पद्य° । C Bbβ G °भुजा, A °भुता । P लभते ऽर्थं लभोप्ययम्, B L T I भूमि ॥
— २११) cfr α 167 C A Bbβ G P श्रियो, v श्रिय इति । G P हत्वापि
B कृत्वापि L T F दृष्ट्वापि । C A Bbβ G P श्रिया st तथा । A प्रहर्षति
l प्रहस्यति L प्रहस्यति । C भृत्वा ॥

आयच्छति रणे मौर्वीमसौ यावद्विभित्तया ।
 तावदाञ्छति शत्रूणां नश्यतां धूलिपद्मतिः ॥ २१८ ॥
 मोदयन्ति यदुद्याने मारुतं पुष्परेणवः ।
 दृढं तं गन्धमाघ्राय मोदन्ते च पुरस्त्रियः ॥ २१९ ॥
 वहिराचमनस्नानप्रायश्चित्तैश्च श्रुच्यति ।
 अन्तः श्रुचीयते नित्यं परमात्मविनिश्चयात् ॥ २२० ॥
 स्नाति गङ्गाजलैर्नित्यं देशे यत्र क्वचिद्वसन् ।
 यः स्नायति जगत्सर्वं विसतन्नुसितैर्गुणैः ॥ २२१ ॥
 यत्प्रजानामुपर्युच्चैः पर्जन्यो ऽपि न गर्जति ।
 गर्जयन्ति कथं चान्ये वैद्यकायस्थतस्कराः ॥ २२२ ॥
 दृढं धर्मे विलसस्य यस्य न च्यवते पदम् ।
 च्यवति स्वर्गलोकाच्च न कीर्तिः सुकृतात्मनः ॥ २२३ ॥

२१८) cfr. a 242. B आयच्छते । L F °दाञ्छति, B °दांचति, A Bbβ
 G P °दाईति, G Note . . . आञ्छति इति पाठे आछि . . . अयमेव साधुरिति
 भाति, C?, v आछंतीति . . . । P पश्यतां, C A Bbβ चस्यतां रणपद्मतिः,
 G तस्य वारणपद्मतिः ॥ — २१९) cfr. a 184. L T F मोदयन्ते । P माइतिः,
 A Bbβ G साइयं st. माइतं, C om. । L T F अत्यन्तं st. ह्य तं । C A
 Bbβ G P उच्यते st. गन्धम् । B °दाय । L T F मोदन्ते तत्पुरं, P मोदयन्ते
 पुरं, B मोदयन्ते वरं, C A Bbβ G मोदन्ते [Bbβ °दते] च गरं [C नरे] ॥
 — २२०) cfr. a 70, β 208 C A Bbβ G P °दितेन यु° । C A Bbβ G सम्यक्,
 P यत्, L T F तस्य st. नित्यं । C Bbβ G परमात्मनि मि°, P परात्मपरिचि-
 न्तात् [geschr. °गति] ॥ — २२१) C A Bbβ G P v stellen diese u. d.
 folg. Str. um. C A Bbβ G P यत्र देशे et. देशे यत्र । C A Bbβ G P
 जगत्सर्वां [C °वां] । L F विप° । L T F °तनुभिर्गुणैः ॥ — २२२) cfr.
 a 42. C A Bbβ G P v e vor. Str. B °नामुपर्युच्चैः, C A Bbβ G P °ना मुप-
 यति । C A Bbβ G P चान्ये [C चान्ये] भेद्यकाये [A भेद°] च तस्कराः. L T
 F चान्येभिर्दमानाम् तस्कराः, B चान्येव°, °später ॥ — २२३) B धर्मे
 दृढविलसस्य । L F च्यवते, P T च्यवते । L F च्यवति, T च्ययति, P च्ययते,

स्वरति स्निग्धया वाचा सर्वानानन्दयन्नसौ ।
 स्वरयत्यतिरूढो ऽपि न कथंचित्परियहम् ॥ २२४ ॥
 समन्ति यद्वियोगेन सीमन्तिन्यः सरातुराः ।
 यः सामयति सामञ्जः स्निग्धैरालोकनैश्च ताः ॥ २२५ ॥
 हिताहितं प्रजानां यः प्रेक्षते नित्यमात्मना ।
 प्रेक्षयत्याखिलानां च कर्मतत्त्वं नियोगिनाम् ॥ २२६ ॥
 अभिलषति साधूनामुदयं सर्वदैव यः ।
 साधुलोको ऽपि निःसीमां तस्याभिलषति श्रियम् ॥ २२७ ॥
 कायः क्लाम्यति नाक्रन्दे यस्य प्रहरतो रिपून् ।
 क्लामन्ति रिपुसेनाश्च प्लवमाना दिशो दश ॥ २२८ ॥
 यः स्वप्नेनापि नात्मीयं गुणं कुत्रापि कथ्यते ।
 कथयत्यादिराजानां चरितानि सहस्रशः ॥ २२९ ॥

C A Bb^β G र चीवति, [t vl scheinen auf च्यवति zu führen] । B स्वर्गका-
 मश्च न, L °लोकाच न, F °लोक्य न, P °लोके हि न, C A Bb^β °लोकांतं या
 की, G °लोकान्त यत्की° । B सुहृदात्मनः ॥

२२४) B stellt diese u d. folg Str um, C Bb^β G P °नन्दयत्यसौ,
 A pr. m. त्य zu न verb । C A Bb^β G स्वरयत्यरिराट्रिपि, P°भिरूढोपि, B
 °तिरूढोपि । C A Bb^β G P न च कंचित् [C कथत्], T न कटाचित्, B न
 कंचित्परिपाचरेः ॥ — २२५) B s vor Str L F सामयति, vl om । B °यति
 सारङ्गः ॥ — २२६) Bb^β घ st. यः । C A Bb^β G °त्मनः । L T F कर्ममिदि,
 C A Bb^β G P कर्म तद्विनियोजितम् ॥ — २२७) cfr a 233 L F अभिलषति ।
 L T F सद्गतोदयः । B साधूनामुपनि सीमां तस्याभिलषते यशः । C A Bb^β G
 P निःसीम । L T F °लपते । t vl लस कान्ती [r] कान्ते] भ्याशुभयपदी वा
 भासेत्यादिना [t चासे°] ऋयन् ॥ — २२८) cfr. a 273 B प्रह्वते P प्रवहते ।
 B G P क्लामन्ति । L F प्लवमाना, B प्लवमाना, C A Bb^β G वेपमाना ॥ —
 २२९) cfr a 294 C A Bb^β G P चात्मीये । C A Bb^β G क्वापि न st. कुत्रापि ।
 alle Texte außer T कथ्यते r कथ्यत इति भावे रूप vl कथ यापाया दिवादिः-
 । कथ यापाया भुवादिः, G Note कथ्यते कथ्य दा° भी° ॥

व्यनक्ति यच्छरीरस्यं लक्षणं सार्वभौमताम् ।

आतनक्ति च गोदोहं यद्देशे याज्ञिको जनः ॥ २३० ॥

आचुटन्ति नखैरङ्ग मुखमाचोटयन्ति च ।

यद्वाहुकृतवैधव्या रुदन्यो ऽरिकुलस्त्रियः ॥ २३१ ॥

सपाशयति यः शूच्यङ्गुलैरखिलानपि ।

विपाशयति चात्मानं ज्ञानात्कर्मक्षयं नयन् ॥ २३२ ॥

घूर्णते शात्रवस्यापि यद्गुणश्रवणाच्छिरः ।

मित्रोदासीनवृत्तीना घूर्णतीति किमद्भुतम् ॥ २३३ ॥

यस्य लक्ष्मीर्विकसति प्रजा धर्मेण रक्षतः ।

विकंसते च भूयांसो गुणाः श्रवणहारिणः ॥ २३४ ॥

२३०) cfr a 172 2 Verbum ABh^β v आभनक्ति C आभिनक्ति L^t अभिनक्त
G P आभुनक्ति I व्यञ्जयन्ति t अचु सकोचने रुधादि° zw को u च steht
दान vl zur ganzen Str अचु सकोचि ऽदने च रुधादि° । C A Bb^β G P न
st च । L T F गोदान । L I याज्ञिको द्विज, I याज्ञिका द्विजा ॥ —
२३१) cfr a 241 und a 246 A L [beng] F [beng] आवुटन्ति °वोटयन्ति
T im Texte आवोटन्ति °वोटयन्ति, im dhatuvivarana beide Male व,
Bb^β आलुटति °लोटयति, vl [beng] nur वुट छेदने चुरादि° । C A Bb^β G
नखैर्वाङ्ग । B °ङ्गमाचोटति मुख च ता । L T F मुख° st मुख° । L T I
यद्वाहुकृत° B यद्वाहुकृत° युद्ध uber einer Tülgung । C A Bb^β G °व्या यदरिस्त्रिय
[Bh^β वदरि°] ॥ — २३२) cfr a 270 C lasst d erste Halbstr aus A Bb^β
G v वि° st स° । B सम्पास° । A G शूच्यङ्गुलैः, Bb^β वधने ऽरिवला° । P
निपाश° । L T F ज्ञान Bb^β ज्ञान । C कर्मभय ॥ — २३३) cfr a 182 P
यद्गुणस्य वलाच्छिर° C A Bb^β G °श्रवणे । B °वृत्ताना L T I °भूताना
P °दूताना । T I घूर्णतीति ॥ — २३४) B प्रज्ञा । B रचित L F रचिता T
रचितु T Note रचितुरित्यत्र रचिता इत्यादर्शपुस्तकपाठो न साधु । C A
Bb^β विकसते, B L I विकसन्ते G P विकासन्ते, I विकासन्ते, v om, vl कस
शाते अदादिरात्मने° [t कसि गतिशातनयो° अदादिरात्मने°] ॥

किलन्ति बालकाः कामं क्रीडन्ति स्वविरा अपि ।

अज्ञातव्याधिदौर्गत्यविप्लवा यस्य मण्डले ॥ २३५ ॥

यः कुट्टयति शत्रूणां दृष्ट्या गजघटा रणे ।

संकुटन्ति भयाक्रान्ताः शत्रवो यस्य दर्शनात् ॥ २३६ ॥

ऋपते कृपणेष्वेव कृपाणार्जितविक्रमः ।

प्रचुरं प्रार्थितो ऽप्यर्थं नासौ कृपयति प्रभुः ॥ २३७ ॥

अजस्रमश्रुभिः शत्रुस्त्रीणां धीतमिवाधिकम् ।

यद्यशः श्वेतते दिष्टु श्विन्दते च सुरालये ॥ २३८ ॥

कुशस्थलं पन्थयति पथयत्युत्तरापथम् ।

दोर्देराडखरिडताशेषप्रचरडरिपुमण्डलः ॥ २३९ ॥

ह्लादते स्निग्धगम्भीरं यद्देशे वर्षुको घनः ।

ह्लादते वर्षवातेन कृषीवलजनो ऽप्यलम् ॥ २४० ॥

२३५) cfr. α 158 C G P ललना, A Bbβ ललना B सलभा st बालका । C A Bbβ G °वेक्य° st °दौर्गत्य° । B °विप्लवा, C A Bbβ G °सुखिता st °विप्लवा ॥ — २३६) cfr. α 231 C Bbβ G L T Γ v कुट्टयति A कुट्टयति? v। कुट्ट हेदनवारणयोयुरादि । B L T Γ दृष्ट्या । C संकुटन्ति । F संकुटन्ति ॥ — २३७) L F कृपते । v। कृप कृपाया गती भुवादा [v। om] घटादि कृप कृप इत्येके । B कृपापार्जित°, L I कृपणार्जित°, T Note कृपाणार्जित विक्रम इत्यत्र कृपाणार्जितविक्रम इति आदर्शपुस्तकपाठो न साधु, P कृपापार्जित° A Bbβ G कृपयार्जित° C कृपयार्जित° । B P कृपयति ॥ — २३८) C A Bbβ G P v अजस्रमश्रु [A om अ] I अजस्रमश्रु, B अजस्रमश्रु । B °भि स्त्रीणा धीतमानिन्यमित्तुवत् । 2 Verbum L Γ श्विन्दते । v। श्विन्ति श्वित्ये भादि C A Bbβ G P v श्वेदते । B °पन्थय Bbβ °लयो ॥ — २३९) cfr. α 239 B देशस्थल । C A Bbβ G v stellen पन्थ° und पथ° um, B प्रथय° st पथय° । C A G P यद्दृष्टु Bbβ यद्दृष्टु L T I यत्तद्दृष्टुपिडता° । P °परिडिताराति प्रथरडरिपुविक्रम, C A Bbβ G L T I °जम् ॥ — २४०) A stellt diese u d. folg. Str. um । Verbum B ह्लादते ह्ला über d. Zeile, P ह्लादते, L ह्लादते, I ह्लादते, 2 Verbum B wie oben L C Bbβ ह्लादते, F ह्लादते, Komma

ज्योत्स्नाच्छलेन मूर्च्छन्ति यद्गुणाः शशलाञ्छने ।

न तं स्फूर्च्छति येनासौ हृष्टः सहृदयः प्रभुः ॥ २४१ ॥

दूणाति द्रोणवद्युद्धे शरजालेन यो रिपून् ।

दुणति प्रदुतो यस्य दिङ्मुखेषु रिपुव्रजः ॥ २४२ ॥

लक्ष्मीमालिङ्गति स्नेहाद्यः सदा पुरुषोत्तमः ।

आलिङ्गयति रत्नांशुजालैश्च मणिकुट्टिमम् ॥ २४३ ॥

रथान्सुवति संयामे स्वयमव जवेन यः ।

सोमं सुनोति यज्ञेषु परलोकजिगीषया ॥ २४४ ॥

मनो मादयते यस्य शास्त्राभ्यासरसायनात् ।

सर्वलोकातिशायिन्या विभूत्या न च माद्यति ॥ २४५ ॥

स्निह्यति ज्ञातिवर्गेषु स्नेहयत्यात्मबन्धुषु ।

रणे शूरयते यश्च शूर्यते द्विषतां बलम् ॥ २४६ ॥

† vl हृद् [† हृद्] अव्यक्ते शब्दे भ्वादि ह्रादी मुखे च भ्वादि, v nur ह्रादत्
इति ह्राद् अव्यक्ते शब्दे भ्वादिरात्मनेपदी । C °गभोर । B वर्षकी । L T F
शशलोभेन, P यस्य लोभेन, C A Bb^β G यस्य लोकेषु st वर्षवातेन [B] ॥

२४१) A e vor Str C A Bb^β द्याचोच्छलेन, v यामिति, G याञ्चोच्छलेन ।
B मूर्च्छन्ति । B न समूर्च्छन्ति, C A Bb^β न समूर्च्छति, G P न स मूर्च्छति, L F
न सस्फूर्च्छति, v om [† न त स्फूर्च्छति], [† vl स्फूर्च्छां (vl स्फूर्च्छां) विस्मृती
भ्वादि] । T यथासौ । A Bb^β G P हृष्टः, L T I तुष्ट । B °ष्ट शुद्धमतिर्विभु,
L F सहृदय ॥ — २४२) B L I दूणाति, T दूणोति, C A G P v कृणाति,
Bb^β कृणति, † ह्न हिसाया प्रयादि उभयपदी, vl दून् हि° प्रया° उभ° ।
C A Bb^β G नृणवद्युद्धे [C °णा°] । C A G P कृणन्ति, Bb^β कृणति, v om ।
B प्रदुतो, L I F प्रकृतो, A G P विदुता, Bb^β विदुतो, C विकृता । C A
°व्रजा, Bb^β G P °व्रता ॥ — २४३) cfr a 150 B °लिंगते । L T F सदा
धरणीपति । C A Bb^β G P रत्नाना जालेन [A जलेन] मणि° ॥ — २४४)
cfr a 181 C A Bb^β G P v यथा st रथान् । T सवति, B सुनाति st
सुवति । C A Bb^β G P जनेन । B सोय । P पापलोके ॥ — २४५) cfr a 271
L T F योगाभ्यास° । T °रसायनम् । B मुरलोका° । C A Bb^β G न विभूत्या
स, L T F विभूत्या च न P विभूत्यापि न ॥ — २४६) cfr a 148 und a 287

यः शीलति सदा धर्मं शीलयत्यात्मनो हितम् ।
 न च स्तमति शोकेन न च दुःखेन ताम्यति ॥ २४७ ॥
 छिनत्ति नित्यमज्ञानं छेदयत्यहितोदयम् ।
 ऋभोति धीः सदा यस्य ऋध्यति श्रीश्च भूतले ॥ २४८ ॥
 गेषते यः सतां मार्गं गवेषयति यद्भुवम् ।
 यत्किञ्चिदप्यधीते ऽसौ तदध्येति तदक्षरम् ॥ २४९ ॥
 आलोचते सदा नीतिमालोचयति सत्क्रियाः ।
 आलोकन्ते यमवला नालोकयति यश्च ताः ॥ २५० ॥
 यो न कुत्सयते कुत्स्यं न च कुत्सति लिङ्गिनम् ।
 न भर्त्सति स्वकर्मस्थान्न च भर्त्सयते परान् ॥ २५१ ॥
 मराडयन्ति गुणाः सर्वं यो गुणानेव मराडति ।
 भूषणं भूषयत्यन्यं यस्तु भूषति भूषणम् ॥ २५२ ॥

A ज्ञातियव्यार्यविप्रसज्जनवधुषु C Bb^β G P ऋर्यवन्धुषु । T F विद्विषा L
 विदुषा st द्विषता । P रणम्, C A Bb^β G रणे st वलम् ॥
 २४७) cfr a 38 B ०ना हित ॥ — २४८) cfr a 145 und a 286
 C A Bb^β v हृदयं । C A Bb^β G v साधोति साध्यति ॥ — २४९)
 cfr a 277 C A Bb^β G v ष्यते, B L F ष्यते, Γ य ष्यति [Note
 ०ते] t vl ष्येप अन्विच्छाया [geschr अनि०] भ्वादि [d । ग्लेष s Dhatup 16,
 13], Durgadāsa z Kāvīkalpadruma ग्लेषते [P ग्लेषते] । C A Bb^β G य सदा
 मा० । C A Bb^β मुव्रत G च व्रतम् L I F P सत्क्रियाम् । L I F ऽसौ यदध्येति
 तदक्षयम्, B सदक्षर ॥ — २५०) cfr a 170 a 163 P beg आलोचयति यो
 धर्ममा० । B ०यति य क्रिया, L Γ I सत्क्रियाम् । P आलोकन्ति यमवला
 आलो०, C A G यमेणाच्चो Bb^β यमेणाच्चो ॥ — २५१) cfr a 212 B ०ते
 य च न कुत्सति च लि०, C A Bb^β G P कुत्सान् L T F कुत्सा न तु कु०,
 [Durgadāsa कुत्स्य] । B लिंगन C A Bb^β G लिङ्गिन, L T I P निर्धनम् ।
 B भर्त्सते L I I भर्त्सयति कर्म०, C A Bb^β G P वि० st स्व० । L T Γ न
 तु । C A Bb^β G ०ते भूतान् । Komm zur 2 Halbstr t vl nur भर्त्स भर्त्सने
 चुरादि, v तजं भर्त्सं अर्जने चुरादावाकुसोय ॥ — २५२) cfr a 296, a 297
 P भूषयत्यस्य यस्य भू०, C A Bb^β G ०न्य स तु ॥

उन्मूलयति यः शत्रूनुन्मूलति तमांसि च ।
 राष्ट्रं पीडति नात्मीयं पीडयत्यरिमण्डलम् ॥ २५३ ॥
 निर्वह्यति बुद्धारीस्तपसांहो निर्वहते ।
 इहार्हयति यः पूजां स्वर्गे ऽपीन्द्रत्वमर्हति ॥ २५४ ॥
 भक्त्या नमति यो देवान्ममस्यति गुरुन्दिजान् ।
 रुणद्धि रोदसी कीर्त्या सद्धर्ममनुरुध्यते ॥ २५५ ॥
 दिवा निद्रायते नासौ न निद्रायति संध्ययोः ।
 न गृध्यति परद्रव्यं न च गर्धयते परम् ॥ २५६ ॥
 तूर्यते न क्वचित्कार्ये त्वरते धर्म एव यः ।
 ध्वनन्ति यद्गुणान्मर्त्या ध्वनयन्ति च खेचराः ॥ २५७ ॥
 तर्जयत्यहितान्भूयो न च तर्जति सज्जनम् ।
 न दुनोति परं वाचा दुर्जनोक्त्या न दूयते ॥ २५८ ॥

२५३) cfr a 294, a 291. C A Bb^β G P शक्तम् st. शत्रून् । C A Bb^β वायु [Bb^β ०यु] च पीतत्यात्मीय [C om त्मी] पीतयत्यरि० [C यीतत्यरि०] G वायु च पीतप्रीत्यात्मीय प्रीतय०, v पीततीति ॥ — २५४) cfr. a 41, a 142 B stellt die Halbstrophen um A Bb^β G beide Verbalformen mit च, C v die erste, [L Γ P t vl bengal] । L Γ न वर्हयति, B निर्वह्यति धूर्यारोन् । L T I तपसा यो B तप सघो, G P स्वयमर्हो, C यधमर्हो, A स्वयमर्हो Bb^β स्वयमेव, हीं zw मे u च über d Zeile । B L F निर्वहति, vl वर्ह दीप्तौ भ्वादिः । L T F इहार्हति च य, vl erkl nur अर्हति । L T Γ पूजा युवे ऽपीन्द्रत्वम०, P पीशत्व० ॥ — २५५) cfr a 286, a 199 P देवान्यो मानति । B A P गुरुन्दिजान् । B L Γ C Bb^β G P रोदसी । L T Γ P स्वधर्मम०, C A Bb^β G सत्सङ्गम० ॥ — २५६) cfr a 258, a 104 L T F न निद्रायति च, so erkl auch vl । L पर । C A Bb^β G v गर्हयते ॥ — २५७) cfr a 85 — २५८) cfr a 211, a 174 G P तर्जयन्ते ऽहि०, L T Γ तर्जति यो हि । C A Bb^β G P ०हित भूमौ नान्य तर्जति L T Γ हि भूपालान्न तर्जयति । Komm t तर्ज भर्त्स सतर्जने चुराद्यात्मनेपदी तृज व्यक्ताया वाचि तर्जयतीति तर्ज भर्त्सने भुवादि vl तर्ज सतर्जने भ्वाद्यात्मनेपदी तर्ज भर्त्सने चुरादिः ॥

न सूदते मतिर्यस्य यः सूदयति शात्रवम् ।
 चिकित्सति जगद्धाधिं साधु केतयति प्रजाः ॥ २५९ ॥
 यो जूषति प्रजारिष्टं जुषते यः सदा सुखम् ।
 सत्यं संगिरते यश्च गृणाति सुभगं वचः ॥ २६० ॥
 यो भुङ्क्ते भुवने राज्यं यस्य धीर्न भुजत्यलम् ।
 पलन्ति यद्विषो दिक्षु दुरितं च पलायते ॥ २६१ ॥
 जहाति दुर्जनैः सङ्गं जिहीते सज्जनाश्रयम् ।
 लिनाति धर्मं एवासौ नेन्द्रियार्थेषु लीयते ॥ २६२ ॥
 जायन्ति यस्य पापानि जायन्ते च शुभोदयाः ।
 यः पृथ्वीं पाति पायन्ति यत्प्रभावाच्च शत्रवः ॥ २६३ ॥
 चिह्नं रजति नारीणां स्वयं तासु न रज्यति ।
 रहत्यविदुषां सङ्गं रहत्यप्रियं सदा ॥ २६४ ॥

२५९) cfr. a 221. L F यः सूदति न शा० । C Bb^β विचिकित्सति स
 व्याधि, A विचिकित्सति स व्याधीन्, B यगद्, G च स st. जगद् ॥ — २६०)
 cfr. a 227. 1. Halbstr. fehlt in L T F vl; die dadurch entstehende ab-
 weichende Verteilung der Halbstrophen auf die Strophen gleicht sich erst
 269 wieder aus; s auch 267. t यूष . . ., C G जुषति [G °न्ति], v जुषतीति
 जूष . . ., P मूषति, Bb^β जयति । Bb^β जूषते, t युषी . . . । C A Bb^β G P
 सुखं सदा । A सुभगं ॥ — २६१) cfr. a 196, a 281. L T I' भुवनं धर्मं, I'
 भुवनं धर्माद्, B °ने राष्ट्र । C A Bb^β G श्री०, P धीष ॥ — २६२) cfr. a 267,
 a 287. C A Bb^β G जहात्यसज्जनैः । C Bb^β °ते दुर्जनस्य यं, A G °ते दुर्जनस्य
 य, B °श्रमं ॥ t fügt hier mit fortlaufenden Strophennummern Erklärungen zu
 den in 192, 193, 195 vorkommenden Verben an; der Wortlaut stimmt mit
 dem früheren nicht überein ॥ — २६३) cfr. a 293. B löst d. Str. aus. I,
 F जायन्ते यस्य सत्पुत्रा जयन्ति च शुभोदयाः, vl erkl. जायन्ते u. जयन्ति ॥
 — २६४) cfr. a 109, a 235 B यय st स्वयं । L T स्वयं ता अमुरज्यते, I'
 ताममुरज्यते, in t vl Genus nicht zu entscheiden । P रहतेवि० । C A Bb^β
 G °श्रिय, P °प्रियः ॥

कीर्तिर्भ्राम्यति यस्योर्व्या गुणाः स्वर्गे भ्रमन्ति च ।
 मानं खराडयति स्त्रीणां खराडते द्विपतां शिरः ॥ २६५ ॥
 ज्ञोषति द्विपतः सर्वान्भ्रुष्यत्यपि च तत्पुरम् ।
 अर्धापयति शास्त्राणि नार्थमर्थयते ऽन्यतः ॥ २६६ ॥
 विभाजयति यो द्रव्यं सभाजयति सज्जनान् ।
 लुभत्यर्थे न कामे च धर्मे लुभ्यति यः सदा ॥ २६७ ॥
 वेदान्गदति विस्पष्टं न च गद्गद्यति क्वचित् ।
 अघ्नाति शुचिमाहारमश्रुते च परं तपः ॥ २६८ ॥
 दक्षते सर्वकार्येषु दक्षते च कुलं द्विषाम् ।
 शिवं यक्षयते भक्त्या विभूत्या यश्च यक्षति ॥ २६९ ॥
 गाहते शास्त्रमत्यर्थं गाधते नार्थमन्यतः ।
 यस्मै गुभाति तद्गुर्गं तत्क्षणादेव गुध्यति ॥ २७० ॥

२६५) cfr a 1J1, a 297 B A B1β G P गुणा सर्वे C सर्वा । B खडते
 च द्विपा P विद्विपा त्रिय ॥ — २६६) cfr a 250, a 278 L T I प्रोषति ।
 I I सुपत्यपि । प्रप सुप दाहे भ्वादिदुदायो । G P ०यते नत ॥ — २६७)
 cfr a 944 a 160 B L T I च st न । C A न st च B1β om च धर्मे
 न तु st धर्मे ॥ B am Schlusse noch भजते ऽर्थे च कामे च धर्मे भजति य
 सदा in B herrscht dadurch in der Verteilung der Halbstrophen auf d
 Strophen im folg Gleichm ssigkeit mit L T F vl s 260 ॥ — २६८) cfr
 a 223, a 114 G देवान् । G P य स्पष्ट C य पृष्ट B1β य पृष्ट A य पृष्ट
 B न च गदयते L T F न चान्य गद्यति P न चान्यद्गमति C A B1β G
 यो गदयति [B1β ग], v erkl गद्यति । तथा गद्य शब्दे कण्डूयादी,
 तथा गद्य शब्दे दिवादि ॥ — २६९) cfr a 290 L T F ०यु कुल दक्षयते द्विपा
 । दक्ष गतिहिंसादनेषु चुरादि, B बल द्विपा । P शिव च यद्यते ॥ B L I
 vl fügen noch eine Halbstr hinzu B खलति य सता मध्ये न खोडति निर
 त L T य खोडति सता मध्ये स खोडति निराश्रय, T ebenso, nur खोटा
 खोटति । चिड खेहे खोड खोटने भ्वादि cfr 272 ॥ — २७०) cfr a
 L T F यो ऽस्मै B यस्मै । B कुदन्तु st तद्गुर्गं ॥

एजते राजचिह्नैर्यो यद्गयाज्जगदेजति ।

इन्द्रे युद्धेषु यत्तेज एधते यः श्रियाधिकम् ॥ २७१ ॥

यः शौटति मृषाध्मातस्तं शेटति निरीक्ष्य सः ।

प्रतिषेधति यः शत्रून्कार्यं तस्याप्नु सिध्यति ॥ २७२ ॥

नयन्ते यद्गुणाः सर्वान्यस्तान्नयति दिङ्मुखम् ।

श्रिया मृडति मृड्नाति सरस्वत्या च यः सदा ॥ २७३ ॥

इति समाप्तमवाप्तगुणोदयं

कविरहस्यमिदं रसिकप्रियम् ।

सदभिधाननिधानहलायुध-

द्विजवरस्य कृतिः सुकृतात्मनः ॥ २७४ ॥

२७१) cfr. a 290, a 298 P राजचक्रे यो । 2. pada. P यद्गया जगदेजते
C A Bhß G एजत्येतद्गयाज्जगत् [Bhß °यज्ज°], L T I एजयत्यखिल जगत् ।
एज कम्पने चुरादिर्भुवादिस्य । P इन्द्रे जगति तत्तेज । B च st य । P °धिक ॥
— २७२) cfr. a 110 B यो वोडाच मृ, C G Bhß शौटति । शौटतीति शौट्ट
गवे, A शौटति, L शौटति I शौठति P खेडति । शौट्ट गवे, । शूट गवे ।
B मृषाख्यातिस, ख्य auf Tilgung, L T I °ति सभामध्ये त, P सता मध्ये ।
L I शौटति, B वोडति, P चौडति, C A Bhß G । रौडति, t v om. । L I
I P य st स । B यस्यशु ॥ — २७३) cfr. a 115, a 291. C A Bhß G P
तद्गुणा । L T I सर्व, C A Bhß G P सर्वे । C A Bhß G च संपदा ॥ — २७४)
Drutavilambita. cfr. a 29J. B °वरस्य कृत सुकृतात्मना, L °वरस्य कृतिनः
कृतार्थिन, I °वरस्य कृताधिना, T सुकृतार्थिन ॥

कीर्तिर्भ्राम्यति यस्योर्व्यां गुणाः स्वर्गे भ्रमन्ति च ।
 मानं खण्डयति स्त्रीणां खण्डते द्विषतां शिरः ॥ २६५ ॥
 प्रोषति द्विषतः सर्वान्प्रुष्यत्यपि च तत्पुरम् ।
 अर्थापयति शास्त्राणि नार्थमर्थयते ऽन्यतः ॥ २६६ ॥
 विभाजयति यो द्रव्यं सभाजयति सज्जनान् ।
 लुभत्यर्थे न कामे च धर्मे लुभ्यति यः सदा ॥ २६७ ॥
 वेदान्गदति विस्पष्टं न च गद्गद्यति क्वचित् ।
 अघ्नाति शुचिमाहारमश्रुते च परं तपः ॥ २६८ ॥
 दक्षते सर्वकार्येषु दक्षते च कुलं द्विषाम् ।
 शिवं यक्षयते भक्त्या विभूत्या यश्च यक्षति ॥ २६९ ॥
 गाहते शास्त्रमत्यर्थं गाधते नार्थमन्यतः ।
 यस्मै गुभाति तद्गुणं तद्दक्षणादेव गुध्यति ॥ २७० ॥

२६५) cfr. a 131, a 237 B A Bh^β G P गुणा सर्वे, C सर्वो । B यदते
 च द्विषा, P विद्विषा शिरः ॥ — २६६) cfr. a 253, a 226 L T I' प्रोषति ।
 L 1 प्रुष्यति ॥ प्रुष्य प्रुष दाहे भ्वादिदुदायोः । G P *यते मत. ॥ — २६७)
 cfr. a 244, a 160 B L T 1 च st. न । C A न st. च Bh^β om. च धर्मे, A
 न तु st. धर्मे ॥ B am Schlusse noch भजते ऽर्थे च कामे च धर्मे भजति य.
 सदा in B herrscht dadurch in der Verteilung der Halb-strophen auf die
 Strophen im folg. Gleichmässigkeit mit L T I' ॥, s. 269 ॥ — २६८) cfr.
 a 223, a 114 G देवान् । G P य. स्पष्ट, C य. पृष्ट Bh^β यः पृष्ट, A य पृष्टे ।
 B न च गदयते L T I' न चान्य गद्यति, P न चान्यद्गद्यति, C A Bh^β G न
 यो गदयति [Bh^β म*], ॥ erkl. गदयति : तथा गद्य गद्ये कण्ठ्यादी, ॥
 तथा गद्य गद्ये. दिवादिः ॥ — २६९) cfr. a 29) L T I' *युक्ल दक्षयते द्विषाम्,
 ॥ दक्ष गतिर्हर्मादनेषु चुरादिः, B वल द्विषां । P शिव च यक्षते ॥ B L T I'
 ॥ fügen noch eine Halb-str hinzu. B गद्यति य सता मध्ये न योदति निषोच
 ते L T I' य चिदति सता मध्ये न योदति निराशयः, T ebenso, nur योदति
 योदति, ॥ चिद न्नेहे योद योदने भ्वादिः. cfr. 272 ॥ — २७०) cfr. a 111
 L T 1 यो ऽर्थे, ॥ यक्षि । B कुदन्तु st. तद्गुणं ॥

एजते राजचिह्नैर्यो यज्ञयाज्जगदेजति ।
 इन्द्रे युद्धेषु यत्तेज एधते यः श्रियाधिकम् ॥ २७१ ॥
 यः शौडति मृषाध्मातस्तं शेटति निरीक्ष्य सः ।
 प्रतिषेधति यः श्चून्कार्यं तस्याशु सिध्यति ॥ २७२ ॥
 नयन्ते यद्गुणाः सर्वान्यस्तान्नयति दिङ्मुखम् ।
 श्रिया मृडति मृडति सरस्वत्या च यः सदा ॥ २७३ ॥
 इति समाप्तमवाप्तगुणोदयं
 कविरहस्यमिदं रसिकप्रियम् ।
 सदभिधाननिधानहलायुध-
 द्विजवरस्य कृतिः सुकृतात्मनः ॥ २७४ ॥

२७१) cfr. α 290, α 298 P राजचक्रे यो । 2. pada P यज्ञयाज्जगदेजते
 C A Bbβ G एजत्येतज्जयाज्जगत् [Bbβ °यज्ज°], L T Γ एजयत्यखिल जगत्, t
 एजु कम्पने चुरादिर्भुवादिस्य । P इन्द्रे जगति तत्तेज । B च st य । P °धिक ॥
 — २७२) cfr. α 110 B यो वोडाच मृ, CG Bbβ सौडति, s सौडतीति शौट्ट
 गवे, A सौडति, L शौडति Γ शौडति, P खेडति t शौट्ट गवेँ व। शूट गवेँ ।
 B मृषाख्यातिस्त, ख्ख auf Tilgung, L T Γ °ति सभामध्ये त, P सता मध्ये ।
 L l शौडति, B वोडति, P चोडति C A Bbβ G s रौडति, t v om । L l
 l P य st स । B यस्यशु ॥ — २७३) cfr. α 115, α 291. C A Bbβ G P
 तद्गुणा । L T Γ सर्व, C A Bbβ G P सर्वे । C A Bbβ G च संपदा ॥ — २७४)
 Drutavilambita. cfr. α 29J. B °वरस्य कृत सुकृतात्मना, L °वरस्य कृतिन.
 कृतार्थिन, Γ °वरस्य कृतार्थिन, T सुकृतार्थिनः ॥